

ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี :
กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุจิตต์ เอี่ยมละออ

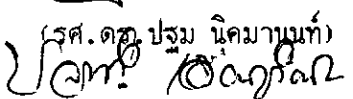
-3 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
กันยายน 2534
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

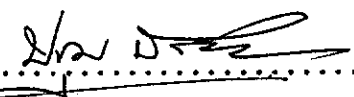
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

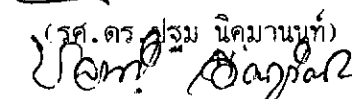
คณะกรรมการควบคุม

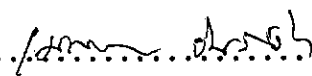
..... ประธาน

(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร.ชลิตย์ เอี่ยมล้ำวงศ์)

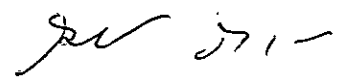
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(ดร.ชลิตย์ เอี่ยมล้ำวงศ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.เบญจา จินสง่า)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ..11.. เดือน ..ตุลาคม... พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความอนุเคราะห์จาก รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์ ประธาน
ควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมล้ำวงศ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รวมทั้ง
ผศ.เบญจา จินสง่า ซึ่งเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้อันเป็นพื้นฐานและ
คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอ
กราบขอบพระคุณท่านทั้งสามดังกล่าวไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอุทัย จันทิมา ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพ
มหานคร ที่ได้กรุณาช่วยติดต่อและประสานงานกับโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อขอความร่วมมือในการ
แจกแบบสอบถาม จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

ขอขอบพระคุณ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลและแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคม-
อุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่ได้กรอกรูปแบบสอบถามและอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จ
ลงด้วยดี

ประโยชน์ คุณค่า หรือคุณความดีแห่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบสักการะแด่พระคุณของ
บิดา และมารดาที่เป็นกำลังใจและอยู่เบื้องหลังของความสำเร็จของผู้วิจัยตลอดมา รวมถึงครู
อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และวางรากฐานทางการศึกษาจนกระทั่งทำให้
ปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

สุจิตต์ เอี่ยมละออ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	7
	ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	พัฒนาการด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย	11
	แรงงานสตรี	13
	การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม	19
	นโยบายการพัฒนาการศึกษาของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม	24
	นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
3	วิธีดำเนินการวิจัย	35
	รูปแบบของการวิจัย	35
	ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	35
	กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า	36

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 42
ตอนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานของแรงงานสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	42
ตอนที่ 2 : ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	52
ตอนที่ 3 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	 59
ตอนที่ 4 : เปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่มโดยจำแนกตามตัวแปร	63
4.1 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนก ตามกลุ่มอายุ	 63
4.2 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตาม ภูมิลำเนาเดิม	 66
4.3 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตาม ระดับการศึกษา	 69
4.4 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตาม สถานภาพการสมรส	 82
4.5 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามรายได้	85
ตอนที่ 5 : เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ	 88
5.1 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ	 88

5.2 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตาม

ภูมิฐานะเดิม 91

5.3 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตาม

ระดับการศึกษา 94

5.4 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามสภาพ

การสมรส 98

5.5 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามรายได้ 101

ตอนที่ 6 : ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสนใจ และ

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของ

แรงงานสตรี 104

5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 110

บทย่อ 110

ความมุ่งหมายของการวิจัย 110

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 111

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า 111

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 112

การเก็บรวบรวมข้อมูล 112

การวิเคราะห์ข้อมูล 113

สรุปผลการวิจัย 113

อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	125
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	126
๕	
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	134
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม	
การศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี	136
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
ที่ใช้ในการวิจัย	144
ประวัติย่อของผู้วิจัย	147

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย	37
2	ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	43
3	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานของแรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่าง	47
4	การเคยเข้าร่วมและความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยทั่วไปของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม	53
5	ค่าเฉลี่ยความสนใจของแรงงานสตรีต่อวิชาหรือกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	57
6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง	60
7	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	62
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ	64
9	เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม	67
10	เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวน	70
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอก โรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยทำการ ทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ	76

12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส	83
13	เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามรายได้	86
14	เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ	89
15	เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน	92
16	เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	95
17	เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน	99
18	เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรีที่มีรายได้ต่างกัน	102
19	ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรเปิดสอน เพื่อให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน	105
20	ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแรงงานสตรี	108

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศในปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากลและได้ประกาศให้ช่วงปี พ.ศ. 2519-2528 เป็นทศวรรษสตรี ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ได้ยอมรับหลักการของปีสตรีสากลนี้ และได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมระดับโลก ณ กรุงเม็กซิโกซิตี ผลของการประชุมดังกล่าวรัฐบาลไทยได้บรรจุแผนพัฒนาสตรีไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งได้วางมาตรการในการจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่สตรีในรูปของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการจัดอบรมทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในชนบท ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อมาคือ ฉบับที่ 5 และ 6 ก็ได้ บรรจุแผนพัฒนาสตรีไว้ด้วย และในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ที่จะประกาศใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 ก็ได้บรรจุแผนพัฒนาสตรีไว้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525-2544) ขึ้น ซึ่งครอบคลุมปัญหาต่าง ๆ และมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีมากกว่าในแผนพัฒนา 5 ปี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532:2-4)

โดยสภาพการณ์ในอดีต สตรีไทยยังไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องออกมาทำงานนอกบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในชนบทซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ต้องช่วยเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชผลตามฤดูกาล ก็มักทำงานในขอบข่ายของครอบครัว ดังนั้นสตรีจึงมีบทบาทสำคัญภายในครัวเรือน ในฐานะมารดาและภรรยา ส่วนบทบาทในสังคมนอกบ้านนั้นสตรีมีบทบาทเพียงส่วนน้อยหรือแทบไม่มีเลย การฝึกอบรมบุตรสาวในอดีตจึงเน้นการฝึกเป็นแม่บ้านแม่เรือน และเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูงนัก (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. 2525:1)

สภาพการณ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป เงินและระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น รวมไปถึงการใช้ชีวิตแบบสมัยใหม่ที่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการแขนงต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวต้องการรายได้เป็นตัวแทนมากขึ้น โดยเฉพาะ

สังคมเมือง สภาพการณ์เช่นนี้มีผลผลักดันให้สตรีต้องมีส่วนร่วมในการหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลาง สำหรับสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง ก็ได้มีบทบาทในสังคมนอกบ้านมากขึ้น (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. 2525:1)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สตรีจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ตามโลก ตามสังคม และตามตลาดอาชีพได้ทัน ซึ่งในปัจจุบันโอกาสทางการศึกษาได้เปิดกว้างขึ้น สตรีจึงมีโอกาสดีขึ้นในอันที่จะได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้เท่าเทียมคนอื่น และเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่าในอดีต

จากรายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร รอบที่ 3 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่า ปี พ.ศ. 2531 มีประชากรทั่วประเทศ 54,599,300 คน เป็นชาย 27,328,800 คน และเป็นหญิง 27,270,500 คน คือมีประชากรชายและหญิง เป็นจำนวนพอ ๆ กัน ในจำนวนประชากรที่เป็นหญิงนี้ มีผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน คืออายุเกิน 11 ปี ขึ้นไป 14,346,600 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ของประชากรที่เป็นสตรีทั่วประเทศ และในจำนวนสตรีที่อยู่ในกำลังแรงงานนี้จำแนกเป็นกำลังแรงงานปัจจุบัน 14,255,000 คน และกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล 91,600 คน เป็นผู้มีงานทำ 13,745,100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.8 และเป็นผู้ที่ไม่มีงานทำ 509,800 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.7 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532:71-72)

ในปี 2531 มีสตรีที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม หัตถกรรม จำนวน 1,114,330 คน หรือร้อยละ 8.1 ของแรงงานสตรีทั้งหมด สตรีที่เป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้ส่วนหนึ่งอพยพมาจากชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยมีพื้นฐานการศึกษาน้อย เมื่อเข้าทำงานก็หมดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองเนื่องจากข้อจำกัดของสถานประกอบการ และสภาพการณ์อื่น ๆ ที่ไม่เปิดโอกาสให้แรงงานสตรีเหล่านี้ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม (กรมแรงงาน. 2531:1) สตรีเหล่านี้จึงขาดโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนทำให้ไม่ได้รับการพัฒนาระดับเท่าที่ควร

ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานได้ให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้แก่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รวมทั้งโรงงานเองด้วย สำหรับหน่วยงานรัฐบาล เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กรมแรงงาน กรมการพัฒนาชุมชน

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นต้น ได้ให้ความรู้แก่แรงงานสตรีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ส่วนภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานเองได้ให้ความรู้แก่แรงงานสตรีในโรงงานของตนในการฝึกใช้เครื่องมือ และเรียนรู้เทคนิควิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมอยู่แล้ว แต่ก็มีโรงงานอีกเป็นจำนวนมากที่จัดบริการให้พนักงานเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนทั้งสายสามัญและวิชาชีพ เช่น บริษัทสหกระดาชไทย บริษัท ยางสยาม โรงงานนิมิตรอินเตอร์เนชั่นแนล จังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น (สุจินต์ สิริวัฒนสกุล และ สมนึก โทณผลิน. 2533:30)

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ให้ความสนใจในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยร่วมมือกับกองทุนคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน จัดทำโครงการโรงเรียนในโรงงานขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่แรงงานสตรีในโรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากกองทุนคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน ได้สำรวจพบว่า คนงานสตรีส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้แค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนี้คนงานบางกลุ่มไม่เคยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนเลย ยังอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ จึงมักจะประสบปัญหาในการทำงาน เป็นต้นว่า เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับเจตนาของฝ่ายบริหาร ไม่สามารถอ่านคำแนะนำ หรือข้อปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งไม่สามารถรักษาสีผิวของตนเอง กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งตอนนั้นยังเป็นกองการศึกษาผู้ใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ร่วมมือกับกรมแรงงาน ในการจัดโปรแกรมการศึกษาสายสามัญ ให้แก่คนงานในโรงงาน โดยกรมแรงงานเป็นผู้ประสานงานระหว่างกรมสามัญศึกษาและนายจ้าง กรมสามัญศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตร จัดหาค่าตอบแทนครู และจัดหาครู ส่วนนายจ้างอำนวยความสะดวกในด้านผู้เรียน เวลา ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการเรียนการสอน

โครงการโรงเรียนในโรงงานนี้ ได้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517 โดยเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3 เทียบความรู้เท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ได้เปิดเป็นแห่งแรกที่โรงงานทอผ้าคูราโบ จังหวัดปทุมธานี (ชานาญ นิคารัตน์. 2518:222-224) ผลการดำเนินงานได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี ได้รับความสนับสนุนจากนายจ้าง และได้รับความสนใจจากผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง มีโรงงานต่าง ๆ ได้ติดต่อขอให้กรมแรงงานดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นตาม

ลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 ประเทศไทยมีโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนถึง 18 โรงเรียน และมีคนงานสมัครเรียนในระดับต่าง ๆ จำนวนประมาณ 3,000 คน (ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. 2531:9)

โครงการโรงเรียนในโรงงานนี้ได้เริ่มต้นด้วยดี แต่หลังจากดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ก็ต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ที่สำคัญ ดังที่ ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531:8)

สรุปไว้มี 4 ประการ ดังนี้

1. ระเบียบและหลักสูตรในสมัยนั้นกำหนดว่าผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ จึงจะมีสิทธิสอบ ซึ่งมีปัญหาสำหรับผู้เรียนมากในเรื่องที่มีเวลาไม่พอเนื่องจากในช่วงที่เรียนมีงานพิเศษต้องทำนอกเวลา
2. ปัญหาสถานที่เรียน โดยเฉพาะคนงานที่พกอยู่รวมกันห้องละหลาย ๆ คน การเปิดไฟห้องหนังสือในขณะที่คนอื่นต้องการนอน หรือการขาดสมาธิจากการที่เพื่อนส่งเสียงดัง ทำให้ต้องเลิกเรียนไป
3. ปัญหาที่ชั้นเรียนมีผู้เรียนน้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ คือมีไม่ถึง 20 คน ทำให้ต้องยุบชั้นเรียน
4. ปัญหาที่ครูที่สอนลาออกกลางคัน เมื่อได้งานที่มั่นคงกว่า

นอกจากปัญหา 4 ประการข้างต้นแล้ว ก็มีปัญห่อื่น ๆ อีก ได้แก่การไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของคนงาน โดยเฉพาะแรงงานสตรี เมื่อเห็นต่อน้อยจากการประกอบอาชีพแล้วยังต้องรีบกลับไปรับผิดชอบต่อครอบครัวด้วย เช่น หุงหาอาหาร ดูแลบุตร นอกจากนี้ก็มีปัญหาเนื่องจากขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังของฝ่ายโรงงานเอง และอีกส่วนหนึ่งแรงงานสตรีส่วนใหญ่เรียนจบการศึกษามัธยมศึกษาแล้วจึงไม่สนใจเรียนในระดับที่จัดให้

จากปัญหาดังกล่าว โครงการโรงเรียนในโรงงานดำเนินการได้เพียง 4 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลง อย่างไรก็ตาม บริการการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดให้คนงานในโรงงานโดยตรงก็ยังมิอยู่ข้างตามการร้องขอเป็นครั้งคราว ไม่มีโครงการที่ให้บริการที่เด่นชัด นอกจากโปรแกรมการศึกษาดังกล่าวแล้ว ก็มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ โดยตรง ซึ่งจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการหลายรูปแบบ ทั้งการใช้ความรู้ด้านสามัญ ให้ทักษะด้านอาชีพ และบริการข่าวสารข้อมูล

ด้วยเหตุที่สตรีที่เป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนาดังนั้น การจัดการศึกษาให้แก่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อการพัฒนาแรงงานสตรีให้มีศักยภาพในการทำงาน ในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น อันเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาสำหรับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในการจัดบริการของกรมการศึกษานอกโรงเรียน การจัดการบริการดังกล่าวจำเป็นต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับแรงงานสตรีเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลส่วนตัว ความสนใจ รวมถึงโอกาสและความเป็นไปได้ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะให้ประโยชน์ในการนำไปใช้ประกอบในการวางแผนจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรีต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม โดยได้ตั้งความมุ่งหมายเฉพาะเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ โครงสร้างด้านอายุ ภูมิลำเนาเดิม ภูมิลำเนาปัจจุบัน การศึกษา องค์กรประกอบด้านครอบครัว เงื่อนไขการทำงาน การมีรายได้ และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ
2. เพื่อศึกษาความสนใจของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มอายุ ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษา เป็นต้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะให้ประโยชน์โดยตรงแก่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมแรงงาน และสถานประกอบการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาวางแผนในการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับภูมิหลัง ความสนใจ และความต้องการ ของแรงงานสตรีกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ โครงสร้างด้านอายุ ภูมิลำเนาเดิม ภูมิหลังด้านการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน องค์ประกอบด้านครอบครัว เงื่อนไขการทำงาน การมีรายได้ และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ

1.2 ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ความสนใจในกิจกรรมส่งเสริมความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ การรับบริการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ เป็นต้น

1.3 ความคิดเห็นของแรงงานสตรีเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเนื้อหาในหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน รูปแบบของกิจกรรมหรือวิธีการฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ครูหรือวิทยากร กิจกรรมการประเมินผล การนิเทศและติดตามผล ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ดำเนินการในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงงานทั้งสิ้น 107 โรง มีคนงานทั้งหมด เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 จำนวน 40,000 คน โดยประมาณ (นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. 2533:2)

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งอยู่ในช่วงปลายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และเป็นช่วงเตรียมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ แรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงงานทั้งสิ้น 107 โรง มีคนงานทั้งชายและหญิง เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 ประมาณ 40,000 คน จากการสอบถามผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เกี่ยวกับจำนวนคนงานสตรีนั้น ได้ประมาณการครั้งต่อครั้งของคนงานทั้งหมด ดังนั้นจะได้จำนวนคนงานสตรีที่เป็นกลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยประมาณ 20,000 คน

ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม แยกเป็น 5 ประการดังนี้

1.1 กลุ่มอายุ จำแนกออกเป็นกลุ่มอายุระดับต่าง ๆ ตามข้อมูลจริงหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มอายุน้อย คือผู้ที่มียายุ 25 ปี และต่ำกว่า มี 690 คน กับกลุ่มอายุมาก ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป มี 310 คน

1.2 ระดับการศึกษา ได้แก่ประสบการณ์การศึกษาในระบบโรงเรียนของแรงงานสตรี ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือกลุ่มที่เรียนจบระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มี 453 คน จบระดับมัธยมศึกษา มี 348 คน และ จบสูงกว่ามัธยมศึกษา มี 163 คน

1.3 สถานภาพการสมรส แบ่งแรงงานสตรีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ยังเป็นโสด จำนวน 640 คน กับ กลุ่มที่สมรสแล้ว จำนวน 360 คน

1.4 ภูมิลำเนาเดิม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ จำนวน 414 คน กับกลุ่มที่มาจากจังหวัดอื่นทุกภูมิภาค จำนวน 586 คน

1.5 รายได้ ถือรายได้ต่อเดือนเป็นเกณฑ์ โดยได้แบ่งแรงงานสตรีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มรายได้น้อย ตั้งแต่ 4,000 บาท ลงไป มี 875 คน และกลุ่มรายได้สูง ตั้งแต่ 4,000 บาท ขึ้นไป มี 125 คน

2. ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 ประการ คือ

2.1 ความสนใจเกี่ยวกับการเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมการศึกษาที่ได้ดำเนินการโดยรัฐและเอกชน ที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ในที่นี้มุ่งเฉพาะกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่จัดสำหรับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ และการจัดอบรมในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้แรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

2. แรงงานสตรี หมายถึงสตรีที่มีอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม การวิจัยครั้งนี้ หมายถึงเฉพาะสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

3. ความสนใจต่อบริการการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม

4. โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง แนวโน้มหรือความรู้สึกว่ามีความสะดวก ความเหมาะสมพอที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ ถ้าหากมีบริการการศึกษานอกโรงเรียนที่ตนเองสนใจ สำหรับองค์ประกอบที่ใช้ในการพิจารณาโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การจัดการด้านเวลา สถานที่ วิธีจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. แรงงานสตรีที่มีอายุต่างกันมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
2. แรงงานสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
3. แรงงานสตรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
4. แรงงานสตรีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
5. แรงงานสตรีที่มีรายได้ต่างกัน มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
6. แรงงานสตรีที่มีอายุต่างกัน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
7. แรงงานสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมต่างกัน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน
8. แรงงานสตรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน

9. แรงงานสตรีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน

10. แรงงานสตรีที่มีรายได้ต่างกัน มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาเรียงลำดับดังนี้

1. พัฒนาการด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย
2. แรงงานสตรี
3. การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม
4. นโยบายการพัฒนาศึกษาของแรงงานสตรีในภาคอุตสาหกรรม
5. นิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย

การจัดการศึกษาของไทยตลอดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี อาจกล่าวโดยทั่วไปว่า สถาบันหลัก 3 แห่ง คือ บ้านหรือสถาบันครอบครัว วัดหรือสถาบันศาสนา และวังหรือราชสำนัก มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่กุลบุตร กุลธิดาทั่วไป (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. 2529:12-14)

การจัดการศึกษาในสมัยสุโขทัยได้เน้นการพัฒนาประชาชนด้านสติปัญญา กิริยามารยาท วัฒนธรรม อาชีพ และประเพณีต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นทั้งในวัด ในวัง บ้านเรือน หรือสถานที่อันเหมาะสม ดังปรากฏหลักฐานในจารึกของนางเรวดีนพมาศ พระสนมเอกของพระเจ้าลิไทย ซึ่งกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2511:2-3) ได้บันทึกถึงว่าโอกาสในการศึกษาวิชาการของประชาชนในสมัยนั้นเป็นไปตามความสมัครใจ และพื้นฐานทางสติปัญญา ตลอดจนฐานะทางครอบครัว เด็กหญิงจะได้รับการอบรมด้านการบ้านการเรือน อยู่กับมารดาหรือสตรีที่เป็นเครือญาติ ส่วนผู้ที่อยู่ในราชสำนัก จะได้รับการอบรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การรับใช้เจ้านาย และการรับราชการ สำหรับ การศึกษาด้านอาชีพจะใช้วิธีเรียนแบบฝึกหัดมีอยู่กับผู้รู้ในท้องถิ่นโดยการฝึกปฏิบัติจริง

การศึกษาในลักษณะดังกล่าวเป็นการจัดอย่างไม่เป็นทางการ และจัดนอกระบบโรงเรียน

ได้ดำเนินสืบต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ระหว่าง พ.ศ. 2368 - 2410) ในช่วงนี้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ซึ่งเริ่มมีแนวความคิดและเริ่มต้นจัดการศึกษาตามแบบอย่างตะวันตกมาตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532:19)

ในสมัยรัชกาลที่ 4 สตรีไทยมีโอกาสดูแลกิจการบ้านช่องมากขึ้น สตรีในราชสำนักได้ศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยจ้างสตรีชาวต่างประเทศมาเป็นครูสอน นับว่าสตรีไทยในสมัยนี้มีความรู้ทันสมัยมากขึ้น แต่สตรีชาวบ้านทั่วไปก็ยังได้รับการศึกษาเหมือนเดิมเช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย และกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาของสตรีไทยได้รับการปรับปรุงครั้งใหญ่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2423 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนสุนันทาลัยขึ้น นับเป็นโรงเรียนราชภัฏสตรีแห่งแรก ต่อมาจึงมีโรงเรียนสตรีอีกแห่ง คือ โรงเรียนเสาวภา ต่อมาใน พ.ศ. 2444 ได้มีโรงเรียนรัฐบาลสำหรับสตรีขึ้นเป็นแห่งแรก สอนวิชาแต่เวลากลางวัน ชื่อโรงเรียนบำรุงสตรีวิชา เมื่อสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถทรงตั้งโรงเรียนราชินีขึ้น ก็ให้รวมโรงเรียนเสาวภาเข้ากับโรงเรียนบำรุงสตรีวิชาเข้าด้วยกัน เป็นโรงเรียนเสาวภา มาจนทุกวันนี้ (เกทหลง ปภาวสิทธิ์. 2500:62-65)

เมื่อมองโดยภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น สตรีไทยไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ภายนอกบ้านได้เท่าเทียมบุรุษ เพราะสังคมไทยในสมัยนั้นจำกัดสิทธิสตรีให้เป็นฝ่ายอยู่บ้านเพื่อรับผิดชอบครอบครัว เพื่อทำหน้าที่มารดา และภรรยาเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นกิจการนอกบ้าน หรือกิจกรรมพบปะผู้คน ไม่ว่าจะเป็น ประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ หรือบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ถือว่าเป็นเรื่องของบุรุษฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้ สตรีจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้ หรือฝึกฝน เพื่อออกไปประกอบอาชีพหรือติดต่อสังคมเช่นเดียวกับบุรุษ อย่างไรก็ตาม การศึกษาอบรมของสตรีไทยให้มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สตรีได้แสดงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์นั้น ได้ทำอย่างไม่เป็นทางการ ทั้งในพระราชวงศ์ชั้นสูง และสตรีใน

ครอบครัวธรรมดาทั่วไปอยู่แล้ว กล่าวได้ว่า การศึกษาของสตรีไทยแต่เดิมจะเป็นการศึกษานอกโรงเรียนมากกว่า ซึ่งเป็นเพราะระเบียบ ประเพณี และกรอบวัฒนธรรมช่วยส่งเสริมให้สตรีไทยได้รับการศึกษาอบรมในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียนมาช้านานแล้ว

แรงงานสตรี

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบอาชีพทางการเกษตร และนับตั้งแต่รัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา การผลิตทางอุตสาหกรรมในประเทศไทยได้ขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้นตามลำดับ ประชากรเริ่มเข้าสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น และเป็นที่สังเกตได้ว่ามีแรงงานสตรีเข้าไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ผิดจากในอดีตที่แรงงานสตรีมักจะอยู่กับบ้าน การเพิ่มขึ้นของแรงงานสตรีในภาคผลิตนั้นแสดงถึงความสำคัญของแรงงานสตรีที่เท่าเทียมกับแรงงานชายมากขึ้น

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2533 ประชากรของประเทศไทย มีอยู่ทั้งสิ้น 56.3 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้หญิง 28 ล้านคน และเป็นหญิงที่อยู่ในวัยทำงานประมาณ 14.9 ล้านคน เปรียบเทียบกับจำนวนแรงงานทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่จำนวน 30.6 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนแรงงานที่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 48.7 ของแรงงานทั้งหมด

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย มักจะเน้นการใช้แรงงานเพื่อการส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีแรงงานจำนวนมาก ผลของนโยบายดังกล่าวทำให้แรงงานสตรี หลังไหลเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังเช่นในอุตสาหกรรมหัตถกรรมมีแรงงานสตรีอยู่ในธุรกิจนี้จำนวน 1.5 ล้านคน เปรียบเทียบกับแรงงานชายจำนวน 1.8 ล้านคน แสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรีมีบทบาทในการผลิต ผลิตภัณฑ์ประเภทอุตสาหกรรม หัตถกรรมมากขึ้น (ชาญรับเศรษฐกิจยุคนี้ 34 : แรงงานหญิงเพื่อผู้ดูแลแรงงานชาย. 2534:17)

แรงงานสตรีนับว่าเป็นทรัพยากรของประเทศที่มีค่าสูงต่อการพัฒนาประเทศ เพราะนอกจากจะทำหน้าที่เป็นกำลังในการผลิตแล้ว หน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การให้กำเนิดและอบรมเลี้ยงดูบุตรซึ่งจะมาเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป กล่าวได้ว่าแรงงานสตรีมีความสำคัญเทียบ

เท่าแรงงานชาย และนับวันการใช้แรงงานสตรีมีความสำคัญเทียบเท่าแรงงานชาย และนับวันการใช้แรงงานสตรีจะเพิ่มมากขึ้น และมีสัดส่วนใกล้เคียงกับแรงงานชาย ดังนั้นการพัฒนาแรงงานสตรีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้หญิงในอดีต เป็นการช่วยเหลือครอบครัวทำงาน แต่ปัจจุบันเป็นการรับจ้างทำงานนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ เพื่อช่วยหารายได้จุนเจือครอบครัวในขณะที่ภาระรับผิดชอบในงานบ้านก็ยังเป็นของผู้หญิงเช่นเดิม การได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน โดยให้สิทธิพิเศษแก่แรงงานสตรี จึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายแรงงานได้คุ้มครองแรงงานสตรีเป็นพิเศษ ในเรื่องลักษณะงานที่ห้ามผู้หญิงทำ สุขภาพอนามัยและศีลธรรมจรรยา คุ้มครองการมีครรภ์และการคลอดบุตร รวมถึงคุ้มครองค่าจ้างเพื่อมิให้มีการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน

แต่ก็ยังปรากฏว่ามีการใช้แรงงานสตรีอย่างไม่เป็นธรรม และหลีกเลี่ยงกฎหมายแรงงานกันอยู่มาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแก่แรงงานสตรีมาก และทางด้านนายจ้างนั้นก็มักจะเลือกแรงงานชายมากกว่าแรงงานสตรี หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานและไม่ส่งเสริมให้แรงงานสตรีได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษารอบรมเพิ่มเติมในวิชาชีพ เพื่อเพิ่มเติมคุณภาพแรงงาน และนอกจากนี้ในแรงงานสตรีที่มีความรู้รอบรู้ก็ขาดความเข้าใจในสิทธิที่ตนพึงได้รับจากนายจ้าง (กาญจนา กาญจนารายณ์. 2532:36)

สภาพปัญหา

1. สถานการณ์การทำงาน การเพิ่มขึ้นของประชากรและกำลังแรงงานในอัตราที่ค่อนข้างสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนากำลังคน เป็นเหตุให้ทรัพยากรบุคคลที่เข้าสู่ตลาดแรงงานไม่เป็นไปตามต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการขาดข้อมูลที่จะใช้ในการจัดการศึกษา อบรมและพัฒนากำลังคนประกอบกับการให้บริการข้อมูล ข่าวสารตลาดแรงงานยังไม่รวดเร็ว ชัดเจนและกว้างขวาง เป็นผลให้สตรีต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (ณรงค์ จิรมณู. 2533:2) ซึ่งจะเห็นได้จากสภาพการทำงานในเมือง แทบทุกประเภทกิจการ จะมีสตรีทำงานอยู่โดยทั่วไป มากบ้างน้อยบ้างตามประเภทกิจการ บางประเภทกิจการจำเป็นต้องใช้แรงงานสตรีเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเหมาะสมแก่สภาพร่างกายและความถนัดของสตรี เช่น ประเภทกิจการทอผ้า ตัดเย็บ

เสื้อผ้า ผลิตภัณฑ์ส่วนอิเล็กทรอนิกส์ งานด้านพาณิชย์กรรม เป็นต้น ส่วนงานบางประเภทซึ่งไม่เหมาะสมแก่สตรีทำงาน แต่ก็มีสตรีทำงาน เช่น งานก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์เคมี ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ เป็นต้น และมีงานบางลักษณะที่กฎหมายแรงงานห้ามสตรีทำโดยเด็ดขาด เช่น งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป งานใช้เลื่อยวงเดือน งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิดหรือวัตถุไวไฟ เป็นต้น งานเหล่านี้ถึงแม้กฎหมายแรงงานจะห้ามทำ แต่เจ้าหน้าที่กึ่งนายจ้างฝ่าฝืนอยู่บ้าง (วรวรรณ ธนพิบูลย์. 2529:20) การที่แรงงานสตรีต้องทำงานทุกกิจการโดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมาย ความเสี่ยงภัย เกียรติยศชื่อเสียง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม สุขภาพร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บ สถานะทางครอบครัว และอื่น ๆ ขอเพียงเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอเพื่อเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวเท่านั้น กล่าวได้ว่าแรงงานสตรีเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจสังคม และการพัฒนาประเทศ

2. สภาพการจ้าง ลักษณะการจ้าง สถานประกอบการส่วนใหญ่มีลักษณะการจ้างทั้งเป็นแบบลูกจ้าง รายวัน รายเดือน และรายเหมา จากรายงานผลการศึกษาของกองวิชาการและวางแผนกรมแรงงาน ระบุว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่นิยมจ้างลูกจ้างหญิงเป็นลูกจ้างรายวัน หรือรายเหมา ส่วนลูกจ้างชายนิยมจ้างเป็นรายเดือน หรือรายวัน

ค่าจ้าง นับเป็นเรื่องสำคัญ เพราะค่าจ้างเป็นรายได้ของลูกจ้างที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว กฎหมายคุ้มครองแรงงานได้มีบทบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างในเรื่องนี้ ด้วยการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์จะให้ลูกจ้างได้รับค่าจ้างที่เพียงพอจะดำรงชีพอยู่ได้โดยคำนึงถึงความสามารถของนายจ้างที่จะจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ในภาคเอกชนทุกวันนี้ นายจ้างเป็นฝ่ายกำหนดอัตราค่าจ้างให้ลูกจ้าง และเมื่อลูกจ้างพอใจก็ตกลงทำงาน (ยกเว้นตำแหน่งงานที่หาคนทำงานยากและนายจ้างต้องการมาก) ทำให้อัตราค่าจ้างของลูกจ้างแตกต่างกันไปตามประเภทการจ้างและประเภทของกิจการ (กรมแรงงาน. 2531:10)

แรงงานสตรีส่วนใหญ่ เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือระดับการเรียน การศึกษาดำ ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานมีไม่มากเท่าที่ควร แรงงานสตรีจึงทำงานไม่ตรงตามความรู้ ความสามารถ สภาพการจ้างโดยทั่วไปจึงไม่เท่าเทียมกับแรงงานชาย แรงงานสตรีจึงมีสภาพการจ้างที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างไม่ว่าจะเป็นลักษณะงาน อัตรา

ค่าจ้าง การใช้แรงงานทั่วไปและสวัสดิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกปฏิบัติต่อแรงงานสตรี โดยที่แรงงานสตรีมีความกดดันและปรารถนาในงานเกี่ยวกับกิจการทอผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า งานสิ่งประดิษฐ์ด้วยผ้า แรงงานสตรีจำนวนไม่น้อยจึงไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง อาทิแรงงานสตรีที่รับงานไปทำที่บ้าน โดยได้รับค่าจ้างตามผลงาน ซึ่งแรงงานดังกล่าวย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน นอกจากนี้แรงงานสตรีที่ทำงานตามสถานบริการอาบ อบ นวด ก็อยู่ในฐานะเช่นเดียวกัน

การจ้างงานในปัจจุบัน นายจ้างนิยมจ้างเหมาหรือจ้างช่วงกันมากขึ้น เนื่องจากไม่ประสงค์ให้ตนเองต้องรับผิดชอบในปัญหาแรงงาน ด้วยเหตุนี้แรงงานสตรีจึงเป็นลูกจ้างของผู้รับเหมาช่วงหรือผู้รับเหมาตัดตอน ทำให้ขาดความมั่นคงในการทำงาน. (ณรงค์ จิมธนู. 2533:3)

3. สถานะทางสังคมแรงงาน องค์การสหภาพแรงงานมีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างแรงงานสตรีที่มีส่วนร่วมในสหภาพแรงงานส่วนใหญ่ มักจะเป็นแรงงานสตรีที่เป็นโสดมากกว่าสตรีที่มีครอบครัวแล้ว ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหภาพแรงงานของแรงงานของแรงงานสตรี ได้แก่ การไม่มีเวลาเนื่องจากใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานทั้งงานปกติและงานล่วงเวลา ในกรณีของสตรีที่มีครอบครัวแล้วยังต้องมีการะงานบ้านเพิ่มขึ้น และบางครั้งครอบครัวไม่สนับสนุน (ปนัดดา บุญผลา. 2533:28)

นับว่าเป็นจุดอ่อนของแรงงานสตรีที่กระทำกิจกรรมทางด้านสังคมแรงงานค่อนข้างต่ำมาก เราจะได้เห็นได้ว่าการรวมตัวเพื่อก่อตั้งองค์กรแรงงาน เพื่อสิทธิและผลประโยชน์ของตนเองก็ตาม การใช้สิทธิยื่นข้อเรียกร้องเพื่อขอเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างก็ตาม การเป็นตัวแทนในการเจรจา ก็ตาม การใช้สิทธิร้องเรียนหรือเรียกร้องผลประโยชน์ที่ควรมีควรได้ก็ตาม แรงงานสตรีมักจะไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นเหตุให้นายจ้างกระทำการจ้างในรูปแบบที่เอารัดเอาเปรียบ สร้างความไม่เป็นธรรมในมวลลูกจ้างด้วยกันเลือกปฏิบัติต่อแรงงานสตรีโดยไม่มีคุณธรรม แรงงานสตรีจึงอยู่ในฐานะที่ด้อยหรือเสียเปรียบด้านสังคมแรงงาน (ณรงค์ จิมธนู. 2533:4)

นอกจากนี้แรงงานสตรีเองก็ยังมีความเชื่อที่ผิด ๆ ว่าสหภาพแรงงานเป็นองค์กรที่ก่อความวุ่นวายทางด้านแรงงาน หรือสหภาพแรงงานเป็นเรื่องของบุรุษมากกว่าสตรี การมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกของแรงงานสตรีในบางกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่นไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ที่สหภาพแรงงานจัดขึ้น ในขณะเดียวกันสหภาพแรงงานเองไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของสมาชิกสตรี นอกจากนี้บทบาทของแรงงานสตรีในการมีส่วนร่วมในระดับกรรมการบริหาร

หรือผู้กำหนดแนวทางของสหภาพแรงงานหรือองค์กรแรงงานในระดับที่สูงขึ้นไปยังอยู่ในระดับต่ำมาก (ปัดดา บุญผลา. 2533:28-29)

ปฏินิยามสากลกำหนดให้สตรีได้รับสิทธิ

เมื่อผู้หญิงถูกเอาเปรียบในทุกด้านแม้แต่สภาพของความเป็นแม่ก็ถูกบิดเบือน ตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ จึงเข้าร่วมประชุมกันร่างปฏินิยามสากลว่าด้วยแรงงานสตรีโดยเฉพาะ นอกเหนือจากแรงงานทั่วไป บทบัญญัตินี้เรียกว่าปฏินิยามสากลบทที่ 10 ระบุไว้ว่าให้มีการรับรองสิทธิที่เท่าเทียมชายในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางการสมรสของสตรี นอกเหนือจากปฏินิยามว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีแล้ว องค์กรแรงงานระหว่างประเทศได้ออกปฏินิยามอีกฉบับหนึ่งชื่อ ปฏินิยามว่าด้วยความเสมอภาคของโอกาสในการทำงาน และการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมของลูกจ้างหญิง ปฏินิยามทั้ง 2 ฉบับ ได้รับรองสิทธิต่าง ๆ ดังนี้

1. รับรองสิทธิในการทำงานเป็นสิทธิที่มีมาแต่โดยกำเนิดของมนุษย์ทุกคนโดยไม่จำกัดเพศ ห้ามไม่ให้นายจ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งนายจ้างในภาครัฐบาล ถือเอาเรื่องเพศมาเป็นเงื่อนไขในการรับลูกจ้างเข้าทำงาน และห้ามไม่ให้กีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อลูกจ้างหญิงด้วยเหตุทางด้านสถานภาพทางการสมรส อายุ หรือภาระรับผิดชอบทางครอบครัว
2. รับรองสิทธิในการฝึกอาชีพ ทำงานเลือกวิชาชีพและอาชีพโดยเสรี และมีความก้าวหน้าในทางวิชาชีพและอาชีพโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าบนพื้นฐานของการสมรส หรือพื้นฐานอื่น ๆ
3. สิทธิที่จะได้รับค่าจ้าง และค่าตอบแทนในการทำงานที่เท่าเทียมกับลูกจ้างชาย
4. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับสภาพการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้ปลอดภัยจากอันตรายที่จะมีต่อความสามารถในการสืบพันธุ์ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ทางสังคมของสตรี
5. สิทธิที่จะลาโดยได้รับค่าจ้าง
6. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของลูกจ้างหญิง
7. สิทธิที่จะได้รับหลักประกันเกี่ยวกับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
8. สิทธิที่จะได้รับหลักประกันเกี่ยวกับความมั่นคงในการทำงาน กล่าวโดยเฉพาะคือ
 - 8.1 สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกเลิกจ้างในกรณีที่ทำกรสมรสหรือการเป็น

8.2 สิทธิที่จะได้ลาคลอดโดยได้รับค่าจ้างและได้รับหลักประกันว่าจะได้กลับมาทำงานตามเดิม โดยไม่เสียสิทธิต่าง ๆ อันมีมาแต่เดิมของตน

9. สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากระบบประกันสังคมในด้านการว่างงาน การเจ็บป่วย การชราภาพ หรือการไม่สามารถทำงานเท่าเทียมชาย

10. สิทธิที่จะได้รับบริการทางสังคมที่จำเป็น รวมทั้งบริการเลี้ยงดูเด็ก

กฎหมายแรงงานให้ความคุ้มครองแรงงานสตรี แรงงานสตรีได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษจากกฎหมายแรงงานดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับค่าจ้างและค่าตอบแทนในการทำงานที่เท่าเทียมกับลูกจ้างชาย ในงานที่มีลักษณะคุณภาพและปริมาณเดียวกัน

2. สิทธิของลูกจ้างหญิงที่มีครรภ์มีสิทธิดังนี้

2.1 ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาเพื่อการคลอดได้ครั้งละ 60 วัน โดยรวมทั้งวันหยุด ถ้าลูกจ้างหญิงคนนั้นทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 วัน ให้มีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างการลาคลอดเท่ากับ 30 วัน

2.2 ถ้าลูกจ้างหญิงไม่สามารถมาทำงานได้เนื่องจากการคลอด ให้มีสิทธิลาได้อีก 30 วัน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง

2.3 สิทธิในการขอให้นายจ้างเปลี่ยนงานในหน้าที่เป็นการชั่วคราว ก่อนและหลังคลอด

นอกจากสิทธิในการลาเพื่อการคลอดแล้ว ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาป่วยไม่น้อยกว่าปีละ 30 วัน ทำงาน สิทธิในการลาป่วยและสิทธิในการลาคลอดไม่ตัดสิทธิซึ่งกันและกัน

3. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับสภาพการทำงาน มีกฎหมายคุ้มครองลูกจ้างหญิงเป็นพิเศษไม่ให้ทำงานดังต่อไปนี้

3.1 งานอันตราย ได้แก่

- งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์กำลังทำงาน

- งานที่ต้องขึ้นบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป

- งานใช้เลื่อยวงเดือน
- งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ
- งานเหมืองแร่ที่ต้องทำใต้ดิน
- งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อำหนด

3.2 งานหนัก ได้แก่ งานยก แบกหาม หาบ ขูด ลากหรือเข็นของหนักเกินอัตราน้ำ

หนักที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- 30 กิโลกรัม สำหรับการทำงานในที่ราบ
- 25 กิโลกรัม สำหรับการทำงานที่ต้องชันบันไดหรือที่สูง
- 600 กิโลกรัม สำหรับการลากหรือเข็นของที่ต้องบรรทุกล้อเลื่อนที่ใช้ราง
- 300 กิโลกรัม สำหรับการลากหรือเข็นของที่ต้องบรรทุกล้อเลื่อนที่ไม่ใช้ราง

3.3 งานที่จะทำให้ลูกจ้างหญิงเสื่อมเสียในทางศีลธรรมและทางเพศ อันได้แก่งาน

ในสโมสรราตรี สถานเต้นรำ สถานขายและเสิร์ฟสุรา สถานอาบอบนวด โรงแรม และสถานที่อื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด งานเหล่านี้ห้ามไม่ให้นายจ้างจ้างหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ยังไม่ได้ทำการสมรสเป็นลูกจ้าง

3.4 ห้ามลูกจ้างหญิงทำงานกลางคืน คือห้ามไม่ให้นายจ้างให้ลูกจ้างหญิงทำงานในระหว่างเวลา 24.00 น. และ 6.00 น. เว้นแต่จะเป็นงานที่มีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป หรืองานกะ หรืองานที่มีลักษณะและสภาพที่ต้องทำในเวลาดังกล่าว (กลุ่มเพื่อนหญิง, 2528:17-18)

การศึกษาออกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม

การศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรมของไทยเริ่มเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาดังกล่าว เกิดจากคุณชิตจันทร์ หังสสุต ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายแรงงานหญิงและเด็ก กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน ได้ไปดูงานและฝึกอบรมด้านการให้การศึกษาแก่คนงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วเกิดแนวความคิดที่จะนำเอาสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมและดูงานมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยแล้วจึงได้ประชุมตัวแทนคนงานสตรีเพื่อทราบความต้องการของเขา และก็ได้ทราบว่า

คนงานสตรีมีบทบาทในการศึกษา ต้องการเรียนเพิ่มเติม และจากการสำรวจโรงงานอุตสาหกรรมของฝ่ายแรงงานหญิงและเด็ก กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้พบความจริงว่า คนงานสตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีศึกยภาพในการทำงาน (ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. 2531:18)

คนงานสตรีส่วนใหญ่มีพื้นความรู้แค่ประถมศึกษาปีที่ 4 คนงานบางกลุ่มไม่มีความรู้ อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ และมีจะประสบปัญหาในการทำงาน เช่น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกับเจตนาของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่าพื้นความรู้ต่ำทำให้ไม่มีความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว ไม่เข้าใจในข้อกำหนดของกฎหมายแรงงาน และไม่ค่อยมีเหตุผลในการตัดสินใจ (ชานาญ นิสารัตน์. 2518:222-224)

เมื่อฝ่ายแรงงานหญิงและเด็ก กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้สำรวจพบปัญหาเหล่านี้จึงขอความร่วมมือมายังกองการศึกษาผู้ใหญ่ในขณะนั้น ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ร่วมมือจัดโครงการโรงเรียนในโรงงานขึ้น โดยกรมแรงงานเป็นผู้ประสานงานกับนายจ้าง กรมสามัญศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตร จัดหาครูและค่าตอบแทนครู นายจ้างเป็นฝ่ายจัดหาผู้เรียน จัดเวลาในการทำงานให้เหมาะสมกับเวลาที่เรียน รวมทั้งจัดหาห้องเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน เมื่อทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างตกลงยอมรับโครงการแล้ว โรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานก็เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2517 ที่โรงเรียนผู้ใหญ่ไทยคุราโบ จังหวัดปทุมธานี (ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. 2531:7) โดยเปิดหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับที่ 3 เทียบความรู้เท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปรากฏว่ามีลูกจ้างสมัครเข้าเรียนรุ่นแรกมากกว่า 100 คน ในจำนวนนี้มีหัวหน้าคนงานรวมอยู่ด้วย 8 คน นับว่าเป็นโรงงานแห่งแรกในประเทศที่เปิดสอนวิชาสามัญให้แก่ลูกจ้าง

โครงการดังกล่าว มีเป้าหมายและจุดประสงค์ 8 ประการ ดังนี้ (ชานาญ นิสารัตน์. 2518:223)

1. เพื่อส่งเสริมให้คนงานสตรีตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทที่ตนมีต่อครอบครัวและสังคมส่วนรวม
2. เพื่อปลูกฝังให้มีความเชื่อมั่นในตนเองในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนงานได้รู้หนังสือ และมีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งให้
แก่ตนเอง

4. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีให้แก่คนงาน ในอันที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. เพื่อส่งเสริมให้คนงานได้แสดงข้อคิดเห็นและมีความคิดริเริ่ม

6. เพื่อส่งเสริมให้คนงานได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเห็นคุณค่าของเวลา

7. เพื่อส่งเสริมให้คนงานเข้าใจสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแรงงานและทำตนเป็นลูกจ้าง

ที่ดี

8. เพื่อส่งเสริมให้คนงานเป็นพลเมืองดีและมีวัฒนธรรม

การดำเนินงานของโครงการโรงเรียนในโรงงาน ในระยะเริ่มต้นได้รับความสำเร็จ
เป็นอย่างดี มีโรงงานต่าง ๆ ได้ติดต่อขอให้กรมแรงงานดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงาน
อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นโดยลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 ประเทศไทยมีโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงาน
อุตสาหกรรมจำนวนถึง 18 โรงเรียน และมีคนงานสมัครเข้าเรียนในระดับต่าง ๆ โดยใช้
หลักสูตรของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ (ชำนานู นิศา-
รัตน์. 2518:228-229)

1. ระดับ 1 เท่ากับชั้น ป.2 ใช้เวลาเรียน 6 เดือน

2. ระดับ 2 เท่ากับชั้น ป.4 ใช้เวลาเรียน 6 เดือน หรือทั้ง 2 ระดับจะใช้หลักสูตร
เบ็ดเสร็จ 6 เดือน จบ ป.4

3. ระดับ 3 เท่ากับชั้น ป.7 หลักสูตรระดับ 3 มีให้เลือก 3 หลักสูตร คือ หลักสูตร
สามัญ และหลักสูตรเบ็ดเสร็จ ใช้เวลาเรียน 1 ปี 6 เดือน

4. ระดับ 4 เท่ากับชั้น ม.ศ. 3 หลักสูตรระดับ 4 มีให้เลือก 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร
สามัญ และหลักสูตรเบ็ดเสร็จ ใช้เวลาเรียน 1 ปี 6 เดือน

5. ระดับ 5 เท่ากับชั้น ม.ศ. 5 ใช้หลักสูตรเดียวกับโรงเรียนกลางวัน ชั้น ม.ศ. 4-5

ผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ทุกระดับ กระทรวงศึกษาธิการจะออก

ประกาศนียบัตรให้ ประกาศนียบัตรการศึกษาผู้ใหญ่มีศักดิ์และสิทธิเท่าเทียมกับโรงเรียนภาคปกติทุก
ประการ มีผู้เรียนทั้ง 5 ระดับ ประมาณ 3,000 คน (กาญจนา จวรรดกุล. 2521:6)

ในปี พ.ศ. 2519 กรมแรงงานได้สำรวจโรงงานที่เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ในเวลานั้น จำนวน 15 แห่ง ซึ่งแยกเป็นโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ 12 โรงงาน และในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอมีสตรีเป็นลูกจ้างประมาณ ร้อยละ 73.93 และจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการโรงเรียนในโรงงาน ทำให้ทราบว่า การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงานมีผู้เรียนเป็นสตรีถึงร้อยละ 90 ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานส่วนมากที่เปิดโรงเรียนในโรงงานมีจำนวนสตรีมากกว่าจำนวนบุรุษ และสตรีที่ทำงานในโรงงานส่วนใหญ่มักรับระดับการศึกษาต่ำ (กาญจนา จววรรณกุล. 2521:6)

โครงการโรงเรียนในโรงงานนี้เริ่มต้นด้วยดี แต่หลังจากดำเนินการไปได้ประมาณ 4 ปี ก็ต้องพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ที่สำคัญ เช่น (ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. 2531:8)

(1) หลักสูตรในสมัยนั้นผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นปัญหามาก เพราะผู้เรียนมาเรียนไม่เพียงพอ

(2) ขาดสมาธิในการท่องหนังสือ เนื่องจากอยู่รวมกันหลายคน

(3) ปัญหาจำนวนผู้เรียนน้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 20 คน ทำให้ต้องยุบชั้นเรียน

(4) ปัญหาครูที่สอนลาออกกลางคัน เมื่อได้งานที่มั่นคงกว่า

จากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นี้จึงทำให้โครงการโรงเรียนในโรงงานต้องล้มเลิกไปในที่สุด ในปัจจุบันการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่จะเป็นด้านอาชีพ มีหน่วยงานที่จัดบริการดังนี้

1. กรมแรงงาน ได้เริ่มโครงการฝึกอบรมผู้ใช้แรงงาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา โดยได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันการศึกษาแรงงานเสรีเอเชีย อเมริกา (The Asia-American Free Labour Institute, AAFLI) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ใช้แรงงานโดยตรง ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน แบ่งออกตามลักษณะการฝึกอบรม มีดังนี้คือ การฝึกหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน การฝึกหลักสูตรระยะระดับฝีมือช่าง การฝึกหลักสูตรการฝึกพิเศษ และการฝึกหลักสูตรการฝึกระยะสั้นให้กับแรงงานในภาคเกษตรกรรมในส่วนภูมิภาค (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532:45-46)

2. กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยตรงให้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมทั้งผู้ใช้แรงงานด้วย สำหรับแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้นแบ่งอย่างกว้าง ได้ 3 ลักษณะคือ การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การให้

บริการข้อมูลข่าวสาร และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531:1)

3. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้ก้าวหน้ามั่นคง โดยให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำด้านวิชาการ ให้การฝึกอบรมและคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการจัดการที่ทันสมัย เปิดอบรมตามความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรม พร้อมทั้งจัดให้มีการติดตาม และประเมินผล นอกจากนี้ยังให้บริการในการแนะนำด้านอาชีพ และส่งเสริมสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการอีกด้วย (อรรถณ จันะวัฒน์. 2529:24)

นอกจากหน่วยราชการระดับกรมต่าง ๆ แล้ว ยังมีสถาบันทางการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาก็จัดการศึกษาแก่ผู้ใช้แรงงานอยู่เสมอ เช่น

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดโครงการแรงงานสัมพันธ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาอบรมทางด้านแรงงานสัมพันธ์สำหรับฝ่ายจัดการ และสหภาพแรงงาน ดำเนินงานวิจัยทางด้านแรงงานสัมพันธ์ และให้คำปรึกษาทางด้านแรงงานสัมพันธ์ หลักสูตรที่จัดอบรมได้แก่ หลักสูตรแรงงานสัมพันธ์เบื้องต้น หลักสูตรแรงงานสัมพันธ์สำหรับสหภาพแรงงาน

โครงการเสริมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2517 เพื่อให้การศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น หมวดกฎหมาย หมวดเศรษฐกิจ หมวดสังคม รัฐศาสตร์ รวมทั้งหมวดแรงงานให้แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งรวมทั้งผู้ให้แรงงานด้วย

นอกจากนี้ยังมีองค์การเอกชนอื่น ๆ อีกมากมายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ให้แรงงาน ซึ่ง ศรีสุวรรณค์ แสงวิจิตร (2531) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ ได้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทยมาแล้ว โดยให้ความช่วยเหลือเรื่องแรงงานโดยตรงแก่รัฐบาล แทนที่จะให้แก่สหภาพแรงงาน

2. สหพันธ์แรงงานผู้ปฏิบัติงานโลหะระหว่างประเทศ (IMF - International Metal Workers Federation) ให้ความช่วยเหลือด้านการจัดฝึกอบรมสัมมนาแก่ผู้ให้แรงงาน เริ่มมีกิจการในประเทศไทยในปี 2526 โดยติดต่อสหภาพแรงงานเหล็กและโลหะแห่งประเทศไทย

3. มูลนิธิฟรีดริช-เอเบิร์ต (Friedrich-Ebert Stiftung) ซึ่งจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อ พ.ศ. 2515 โดยรัฐบาลเยอรมันเป็นผู้ติดต่อผ่านสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบอนน์ และกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้พิจารณา ได้สนับสนุนโครงการศึกษาสำหรับผู้ใช้แรงงานและได้จัดการศึกษาอบรมสำหรับผู้ใช้นี้เองด้วย

4. สถาบันการศึกษาแรงงานเสรีเอเชีย-อเมริกัน (Asian-American Free Labour Institute) เริ่มมีกิจการในประเทศไทยในเดือนพฤศจิกายน 2517 โดยให้ความช่วยเหลือดูแลแก่ผู้ใช้นี้แรงงานในการจัดสัมมนา ให้งานต่างประเทศ ตลอดจนให้บริการจัดพิมพ์เอกสารวิชาการแรงงานต่าง ๆ ด้วย

5. องค์การภราดรภาพของนักสหภาพแรงงานเอเชีย (Brotherhood of Asian Trade Unionists - BATU) เริ่มกิจกรรมในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ในการดำเนินการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้นี้แรงงาน และในปี 2518 ได้มีการก่อตั้งมูลนิธิศูนย์แรงงานขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาแก่ผู้ใช้นี้แรงงานกับด้านแรงงานในโครงการต่าง ๆ โดยได้รับการสนับสนุนจาก BATU

6. หน่วยงานทางศาสนา ได้แก่ สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ดำเนินการภายใต้โครงการบริการและพัฒนาแรงงาน มุ่งให้การศึกษาด้านวิชาการแรงงานเบื้องต้นแก่ผู้ใช้นี้แรงงานภาคเอกชนที่ไม่มีสหภาพแรงงานในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

7. องค์การ/กลุ่มผู้ใช้นี้แรงงาน ได้แก่ สภาองค์การลูกจ้างสหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย และสภาองค์การลูกจ้างแห่งประเทศไทย ทั้ง 2 หน่วยงานนี้ได้จัดการศึกษาให้สหภาพแรงงานที่เป็นสมาชิก ในเรื่องความรู้ด้านการบริหารสหภาพแรงงาน บทบาทของสหภาพแรงงานกับการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

นโยบายการพัฒนาการศึกษาของแรงงานสตรีในภาคอุตสาหกรรม

แม้แรงงานสตรีจะมีจำนวนมาก และมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจเป็นมูลค่ามหาศาล แต่ในด้านค่าจ้าง และสวัสดิการ โอกาสในการทำงานและการเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาทักษะและความ

สามารถ ตลอดจนเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน เมื่อเทียบกับชายที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน แรงงานสตรีกลับอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่า โดยเฉพาะแรงงานสตรีในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน ขาดสวัสดิภาพและความมั่นคงในการทำงาน (แรงงานหญิงสร้างรายได้สี่แสนล้าน มากกว่างบน้ำมัน แต่คุณภาพชีวิตยังตกต่ำ สถาบันวิจัยหญิงชายฯ จัดสัมมนาเร่งช่วย. 2534:6) ทั้งยังไม่มีโอกาสรับการศึกษาหรืออบรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากไม่มีเวลา และขาดโอกาส (คณะกรรมการยุติธรรมและสันติแห่งประเทศไทย. 2525:2)

ยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศคือ "การพัฒนาคน" ซึ่งรัฐได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากจุดเน้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 เป็นต้นมาและต่างก็เป็นที่ยอมรับกันว่าเครื่องมือชิ้นสำคัญในการพัฒนาคน คือ "การให้การศึกษา" ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาออกโรงเรียน

การศึกษาออกโรงเรียนจัดเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญยิ่ง ที่ช่วยให้คนที่ขาด/พลาดโอกาสทางการศึกษาได้ค้นพบตัวเอง ได้รู้ว่าคุณภาพของตนเองอยู่ ณ จุดใด โดยมีเป้าประสงค์สุดท้าย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคม รู้จักขบวนการคิดในการแก้ปัญหา สามารถพึ่งพาตนเองได้ และหลุดพ้นจากวัฒนธรรมเงื้อม แต่การจัดการศึกษาออกโรงเรียนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญและเน้นการให้บริการแก่คนชนบท จนทำให้ละเลยต่อการให้บริการแก่คนในเมือง

การให้การศึกษาออกโรงเรียนควรคำนึงถึงภาคเศรษฐกิจใหม่และภาคเศรษฐกิจดั้งเดิมประกอบกัน ภาคเศรษฐกิจใหม่ ได้แก่ชุมชนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมและบริการภาคเศรษฐกิจดั้งเดิม ได้แก่ชนบทซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม งานการศึกษาออกโรงเรียนมีทั้งภาคเศรษฐกิจใหม่ และภาคเศรษฐกิจดั้งเดิมเพราะกลุ่มด้อยโอกาสย่อมมีอยู่ทั้งในเมืองและชนบท ในภาคเศรษฐกิจใหม่เองก็อาจมีแรงงานที่ขาดการศึกษาและทักษะที่จะปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจใหม่ เช่นเดียวกันในภาคเศรษฐกิจดั้งเดิมก็ยังมีแรงงานที่ขาดโอกาสทางการศึกษาอยู่จำนวนมาก (สุจินต์ สิริวัฒนสกุล และสมนึก โทณผลสิน. 2533:26-27)

สำหรับสตรีที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมนั้น หลาย ๆ หน่วยงานทั้งในระดับสากลและระดับประเทศได้ตระหนักถึงปัญหานี้ และได้กำหนดเป็นนโยบายในการที่จะส่งเสริมให้แรงงานสตรีได้มีโอกาสปรับปรุงความรู้ความสามารถในการทำงานและปรับปรุงศักยภาพในการแก้ไขปัญหา ดัง

เช่นที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 140 ว่าด้วยการลางานเพื่อ
ร่วมกิจกรรมด้านการศึกษาอบรมโดยได้รับค่าจ้าง อนุสัญญานี้มุ่งส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาและการ
ฝึกอบรมในชั่วโมงการทำงานโดยได้รับค่าจ้างในทุกระดับและทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทั่ว ๆ
ไป การศึกษาเพื่อเติมความรู้ทักษะในการทำงาน รวมทั้งการศึกษาด้านกิจกรรมสหภาพแรงงาน
กล่าวได้ว่าหลักการดังกล่าวส่งผลต่อโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของลูกจ้าง

นอกจากนี้ องค์การแรงงานระหว่างประเทศยังได้กำหนดอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 142 ว่าด้วย
การฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อนุสัญญานี้มุ่งให้เกิดการพัฒนา
นโยบายและโครงการแนะแนวอาชีพ และการฝึกอาชีพที่สัมพันธ์กับการจ้างงาน โดยเน้นว่านโยบาย
ควรจะพิจารณาโอกาสในการทำงาน และจะต้องนำมาสู่การพัฒนาระบบการศึกษาและการฝึกอบรม
(เน็ดดา บุญผลา. 2533:46-47)

ในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (ILO. 1988:85) องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้
กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาแรงงานสตรี โดยการส่งเสริมให้แรงงานสตรีได้รับการปฏิบัติและได้
รับโอกาสที่เท่าเทียมกับแรงงานชาย ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานและให้มีการผสมผสาน
เรื่องแรงงานสตรีในระดับนโยบายแผนและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มบทบาทแรง
งานสตรีในด้านการมีส่วนร่วมและการจัดตั้งรวมกลุ่มเป็นองค์กร

นโยบายของประเทศไทยเรื่องส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพแก่แรงงานสตรี
จัดอยู่ในแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525-2544) มีมาตรการส่งเสริมการจัดการศึกษาใน
โรงงาน จัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นและการฝึกเพื่อยกระดับฝีมือ ขยายบริการการศึกษาผู้ใหญ่
สำหรับสตรีที่ทำงาน และกำหนดมาตรการให้ลูกจ้างสามารถลางานมาเข้าโรงเรียนการศึกษาผู้
ใหญ่ ภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงกันกับนายจ้าง (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. 2525:36)
ข้อจำกัดของนโยบายดังกล่าวคือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คือ คณะกรรมการพัฒนาสตรี
แห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันคือ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ไม่ได้เป็นหน่วยงานที่
มีอำนาจในการปฏิบัติงานโดยตรง นโยบายที่กำหนดไว้จึงเป็นเพียงกรอบ หรือแนวทางที่จะกำหนด
เป็นแผนปฏิบัติงานภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-พ.ศ.
2534) พบว่าแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ได้กำหนดมาตรการส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมด้านกฎหมาย

แรงงานและการพัฒนาทักษะในการทำงานให้แก่แรงงานสตรี (บันดิตา บุญผลา. 2533:47-48) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กล่าวถึงการพัฒนาแรงงานสตรี โดยพิจารณาเป็นกลุ่มเป้าหมายควบคู่ไปกับเยาวชนและผู้สูงอายุ แต่ยังไม่ได้แสดงให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ซึ่งจะเริ่มขึ้นในเดือนตุลาคม 2534 ก็ได้รวมเรื่องแรงงานสตรีเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส แต่ยังไม่มีการนโยบายแนวทางและมาตรการที่ชัดเจน เนื่องจากองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงยังมีกำลังความสามารถไม่เพียงพอ ที่จะรองรับปริมาณงานได้ และขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพด้านนโยบาย ทำให้แนวทางการพัฒนาการศึกษาของแรงงานสตรียังไม่มีขอบเขตและทิศทางที่ชัดเจน

เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2533 คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ลงมติรับหลักการในร่างโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกระทรวงแรงงานทั้งระดับกรมและระดับกอง ทั้งนี้เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่และการกระจายรายได้ซึ่งกลุ่มบุคคลในสังคมให้มีความเป็นธรรม ขณะเดียวกันก็พัฒนาสวัสดิการแรงงานให้ดียิ่งขึ้น แต่ในร่างโครงสร้างดังกล่าวหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อแรงงานสตรี มีกองแรงงานหญิงและเด็กในกรมคุ้มครองแรงงานเพียงหน่วยงานเดียว ทั้งยังทำหน้าที่เฉพาะการคุ้มครองแรงงาน โดยที่ยังไม่มีหน่วยงานใดหรือองค์กรใดที่จะรับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพด้านต่าง ๆ ของแรงงานสตรีตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาประเทศ (แรงงานหญิงสร้างรายได้สี่แสนล้าน มากกว่าวงบประมาณแต่คุณภาพชีวิตยังตกต่ำ สถาบันวิจัยหญิงชายจึงสมมนำแรงช่วย. 2534:6)

นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

นิคมอุตสาหกรรม คือเขตพื้นที่ดินซึ่งจัดสรรไว้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปอยู่รวมกันอย่างเป็นสัดส่วน โดยให้เขตพื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะูปโภคและสาธารณูปการครบครัน เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ โรงกำจัดน้ำเสียส่วนกลาง ระบบป้องกันน้ำท่วม ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกเหนือจากนั้นยังประกอบด้วยบริการอื่น ๆ ที่จำเป็นอีก เช่น ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ธนาคาร ศูนย์การค้า ที่พักอาศัยสำหรับคนงาน สถานบริการน้ำมัน เป็นต้น

นิคมอุตสาหกรรม แบ่งเป็น 2 เขต คือ (รายงานประจำปี 2530 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2530:6)

1. เขตอุตสาหกรรมทั่วไป คือ เขตพื้นที่ดินซึ่งกำหนดไว้สำหรับการประกอบการอุตสาหกรรม และกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกันกับการประกอบอุตสาหกรรม

2. เขตอุตสาหกรรมส่งออก คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบการอุตสาหกรรม และกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกันกับการประกอบอุตสาหกรรมเพื่อส่งผลิตภัณฑ์ออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังขึ้นในปี พ.ศ. 2519 โดยจัดซื้อที่ดินบริเวณแขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร และได้ซื้อที่ดินขยายเพิ่มเติมอีกในปี พ.ศ. 2522 ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในส่วนขยายที่ 3 โดยได้ร่วมดำเนินงานกับ บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล รีซอร์ท ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด โดยบริษัทดังกล่าว เป็นผู้ลงทุนในการจัดซื้อที่ดินและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ การพัฒนาในส่วนขยายที่ 3 แล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2533 การนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตั้งอยู่ที่ ถนนฉลองกรุง แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ห่างจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง ประมาณ 4 กิโลเมตร (นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. 2533:1)

นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกลาดกระบัง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,515 ไร่ การพัฒนาที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง (โครงการ 1-3) มีจำนวนเนื้อที่ดินโดยประมาณ ดังนี้คือ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง โครงการที่ 1 การดำเนินการปี พ.ศ. 2519 มีจำนวนเนื้อที่ 1,006 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง โครงการที่ 2 การดำเนินการปี พ.ศ. 2522 มีจำนวนเนื้อที่ 284 ไร่ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ส่วนขยายที่ 3 การดำเนินการปี พ.ศ. 2532 มีจำนวนเนื้อที่ 1,225 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่เขตอุตสาหกรรมทั่วไปประมาณ 1,184 ไร่ พื้นที่เขตอุตสาหกรรมส่งออกประมาณ 683 ไร่ พื้นที่จัดระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ประมาณ 648 ไร่ เขตอุตสาหกรรมทั่วไปมีจำนวนโรงงานที่เปิดดำเนินการประมาณ 51 โรง เมื่อเต็มโครงการแล้วจะมีโรงงาน 98 โรง เขตอุตสาหกรรมส่งออกมีจำนวนโรงงานที่เปิดดำเนินการ 56 โรง เมื่อเต็มโครงการแล้วจะมีโรงงาน 106 โรง ขณะนี้โรงงานที่กำลังเปิดดำเนินการรวม

2. เขตมีทั้งหมด 107 โรง มีคนงานทั้งชายและหญิง (รวมรวม ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2533) ประมาณ 40,000 คน (นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. 2533:2)

การให้บริการและอาคารสนับสนุนต่าง ๆ

1. อาคารสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ซึ่งปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยให้บริการในงานบริการทั่วไป งานช่างและงานเขตอุตสาหกรรมส่งออก รวม 40 คน และงานบริการบางชนิด อาทิ การรักษาความสะอาด การกำจัดวัชพืช ใช้วิธีการจ้างเหมาโดยทั่วไป

2. สำนักงานศุลกากร ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากกรมศุลกากรมาให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง

3. การบริการด้านอื่น ๆ เช่น ธนาคารกรุงไทย จำกัด ไปรษณีย์ ซึ่งตั้งอยู่ ณ บริเวณอาคารสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง โรงพยาบาล คลังสินค้าทัณฑ์บนและโรงพักสินค้า โรงอาหาร โรงงานมาตรฐานในเขตอุตสาหกรรมส่งออก อาคารชุมสายโทรศัพท์ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีดังนี้

วีระ สุภากิจ (2520) ได้ศึกษาสภาพการอ่าน ความสนใจและความต้องการในการอ่านของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ ที่เรียนการศึกษามัธยมศึกษา กับกรรมกรที่ไม่เรียนการศึกษามัธยมศึกษา พบว่า กรรมกรที่เรียนการศึกษามัธยมศึกษาให้ความสนใจในการอ่านสูงกว่ากรรมกรที่ไม่เรียนการศึกษามัธยมศึกษา และสิ่งพิมพ์ที่ต้องการอ่านมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์รายวัน

กรรณิการ์ เลาเหล่งแสง (2521) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างของคนงานสตรีที่พักในหอพักของบริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการศึกษามีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าคนงานสตรีที่พักในหอพักส่วนใหญ่ มีความสนใจที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แบบแผนการใช้เวลาว่างของคนงานสตรีขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนตัว กิจกรรมในยามว่าง

ของคณงานสตรีส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปของการรวมกลุ่มกันภายในหอพัก หรือกับเพื่อนสตรีที่ร่วมงานกันจัดงานรื่นเริง ทักษนาจร เล่นกีฬา หัดร้องเพลงทำการฝีมือมากที่สุด รองลงมาคือการใช้เวลาว่างเรียนพิเศษเพิ่มเติมในโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งบริษัทจัดให้ในบริเวณโรงงาน นอกจากนี้ คณงานจำนวนไม่น้อยระบุว่าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปในการนอนพักผ่อน อ่านหนังสือ และทำธุรกิจส่วนตัว การใช้เวลาว่างของคณงานสตรีส่วนใหญ่ขาดการวางแผนล่วงหน้า ปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่มีอิทธิพลต่อแบบแผนการใช้เวลาว่าง เนื่องจากคณงานส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย นอกจากนี้ คณงานสตรีต้องการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและกีฬา รวมทั้งความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และสถานที่ ต้องการครูฝึกสอนการฝีมือ ต้องการให้เพิ่มระดับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ต้องการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า และห้องสมุดภายในหอพัก โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

กาญจนา จวรรณกุล (2521) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียนการสอนของ โปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดทั่วประเทศไทย ซึ่งมีโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรมใน 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรปราการ พบว่านายจ้างส่วนมากมีความประสงค์ให้ผู้ใช้แรงงานได้รับการศึกษาดีขึ้น พร้อมทั้งจะให้บริการเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์การสอน สวัสดิการแก่ครูผู้สอน และผู้ใช้แรงงาน และเห็นควรปรับปรุงและ/หรือขยายงานการศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังดำเนินงานอยู่ในโรงงาน นอกจากนี้ นายจ้างส่วนมากเห็นว่าควรคัดเลือกครู อาจารย์ที่มีความชำนาญมาสอน ควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับงานที่ผู้ใช้แรงงานทำอยู่เพื่อให้เขาทำงานได้ดีขึ้น และควรเปิดให้มีการสอนวิชาชีพเพื่อให้ผู้ใช้แรงงานได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ปัญหาสำคัญในการเรียนได้แก่ ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เข้าทำงานเป็นกะ ไม่มีเวลาในการเรียนมากนัก

สุรีย์รัตน์ รักเหยา (2522) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษา ที่อยู่อาศัย และสภาพความเป็นอยู่ ของคณงานหญิงในโรงงานทอผ้าในกรุงเทพมหานคร และปทุมธานี พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของคณงานหญิงขึ้นอยู่กับสวัสดิการที่ทางโรงงานจัดให้ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของคณงานขึ้นอยู่กับแม่บ้านที่ทางโรงงานแต่งตั้งมามากกว่าแม่บ้านที่คณงานเลือกกันเอง และประการสุดท้าย สภาพความเป็นอยู่ของคณงานหญิงขึ้นอยู่กับการจัดอบรมที่ทางโรงงานจัดขึ้น

พะเยีย สุทธิจำริญ (2523) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของพนักงานหญิงที่มีต่องานอุตสาหกรรม โดยการเปรียบเทียบระหว่างพนักงานที่อาศัยอยู่ในหอพักของบริษัทและพนักงานที่อาศัยอยู่นอกบริเวณบริษัท ของบริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพนักงานหญิงที่อาศัยหอพักปรับตัวได้ดีกว่าพนักงานหญิงที่อาศัยนอกบริเวณบริษัท ในเรื่องความเข้าใจลักษณะสังคมที่ตนอาศัยอยู่ พนักงานหญิงที่อาศัยนอกบริเวณบริษัทปรับตัวได้ดีกว่าพนักงานหญิงที่อาศัยหอพักในเรื่องความพึงพอใจในการทำงานอุตสาหกรรม

วิโรจน์ เจียรพนธ์ (2524) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของค่าจ้างขั้นต่ำต่อภาวะว่างงานของแรงงานหญิง โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเพื่อหาหลักฐานอ้างอิง ตลอดจนใช้วิธีการเชิงปริมาณวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของภาวะว่างงานของแรงงานหญิง ไร้ฝีมือกับระดับค่าจ้างขั้นต่ำ อาศัยข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมแรงงาน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เอกสารวิจัยต่าง ๆ พบว่าในประเทศไทยค่าจ้างขั้นต่ำไม่มีผลต่อภาวะว่างงานของแรงงานหญิงไร้ฝีมือ เพราะความรู้ประสิทธิภาพของค่าจ้างขั้นต่ำ ภาวะว่างงานของแรงงานหญิงไร้ฝีมือที่เกิดขึ้นเป็นไปตามโครงสร้างภายในตลาดแรงงานเท่านั้น

สุภาพร จันทรจำเริญ (2524) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสหภาพแรงงานในการให้การศึกษากับผู้ใช้แรงงาน โดยศึกษาเฉพาะสหภาพแรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าสหภาพแรงงานยังไม่มีคามเข้มแข็งพอในด้านรายได้และจำนวนสมาชิก ย่อมเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใช้แรงงาน ซึ่งยังไม่มีระบบและแนวทางที่แน่นอน ประเภทการศึกษาที่จัดก็เป็นประเภทการศึกษาอบรมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดเองบ้างหรือร่วมกับหน่วยงานภายนอกบ้าง ปัญหาและอุปสรรคที่พบนอกจากเรื่องทุนทรัพย์แล้วเป็นเรื่องข้อจำกัดของเวลา และสถานที่อบรม นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใช้แรงงานจะมีผลให้การแรงงานสัมพันธ์ในสถานประกอบการดีขึ้น

วิธนียวรรณ วรรณวิทยา (2525) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในสหภาพแรงงาน ประเภทกิจการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสือพิมพ์ และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. แรงงานสตรีทั้งที่เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานประเภทกิจการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสือพิมพ์ และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุ

ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และอายุการทำงาน ใกล้เคียงกัน

2. มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการสมรสของแรงงานสตรีที่เป็นสมาชิกกับไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานประเภทนี้ กล่าวคือ แรงงานสตรีที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ส่วนมากมีสภาพสมรสเป็นโสด ส่วนแรงงานสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน มีทั้งผู้ที่เป็นโสด และแต่งงานแล้วในสัดส่วนใกล้เคียงกัน และแรงงานที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่ำกว่าแรงงานสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน

ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์ (2525) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์สภาพการใช้แรงงานสตรีในบริษัทข้ามชาติ ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทไทรอัมพ์ อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย) จำกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าก่อนที่จะเข้าทำงานในบริษัทไทรอัมพ์ฯ พนักงานหญิง เคยทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ มาก่อน ระยะเวลาทำงานส่วนมากทำมา 2-5 ปี อัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยพนักงานเย็บทั้งหมดได้รับไม่เกิน 2,000 บาทต่อเดือน ไม่ว่าจะทำมากี่ปีแล้วก็ตาม ในขณะที่พนักงานตัดได้รับค่าจ้าง 2,001-3,000 บาท ปัญหาที่พนักงานหญิงรู้สึกเดือดร้อนมากที่สุดคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ หารายได้ได้น้อยไม่พอใช้จ่าย ด้านแรงงานสัมพันธ์นั้นปรากฏว่าพนักงานหญิงเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ร้อยละ 53.13 แต่มีแนวโน้มลดจำนวนลงเรื่อย ๆ

อัญมณี บุรณกานนท์ (2526) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบของลูกจ้างไทย โดยศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์จากแบบสอบถามลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า แนวคิดของลูกจ้างต่อการศึกษานอกระบบนั้น ลูกจ้างมองว่าควรมีผู้จัดการศึกษาให้ และมองว่ารัฐบาลควรเป็นผู้จัดที่สำคัญ โดยจัดเนื้อหาในเรื่องที่กระทบกับความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนเป็นส่วนใหญ่

สุธิดา แสงสุข (2527) ได้ศึกษาหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานรัฐบาลที่มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรี 5 แห่ง จำนวน 242 คน ผลการวิจัยสามารถสรุปความคิดของเจ้าหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมให้ประหยัด เห็นว่าให้มากที่สุดในด้านคหกรรม และประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ ส่วนที่จัดได้น้อยได้แก่ ด้านหัตถกรรมเกษตร การเก็บถนอม และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการเพาะปลูก

2. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการเพิ่มทุนรายได้ เห็นว่าจัดให้มากในด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนที่จัดให้น้อยได้แก่ การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ และกรรมวิธีการผลิตการเกษตรกรรมแผนใหม่

3. ให้การศึกษาด้านอาชีพเพื่อให้ยึดเป็นอาชีพ เห็นว่าจัดให้มากในด้านเกษตรกรรม ส่วนที่จัดให้น้อย ได้แก่ ด้านหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ธุรกิจ และเลขานุการ

อรณพ จินะวัฒน์ (2529) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทของการจัด ด้านรูปแบบของกิจกรรม ด้านเนื้อหา และด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ยกเว้นเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ไม่แน่ใจในด้านเนื้อหา และนายจ้างมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์แน่ใจในด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงาน

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าความต้องการของผู้ใช้แรงงานและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ควรเป็นเนื้อหาวิชาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงาน หลักสูตรความรู้พื้นฐานควรเป็นหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง และหลักสูตรอื่นควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ สื่อที่ใช้ควรเป็นประเภท วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ป้ายประกาศ ระยะเวลาที่สะดวกในการเรียนการสอน คือ วันอาทิตย์ วันธรรมดาช่วงพักกลางวัน สถานที่สะดวกที่ใช้จัดการเรียนการสอนคือในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีรัฐบาล (หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน และจัดหาวิทยากรผู้สอนร่วมกับนายจ้างและสหภาพแรงงาน

ปณิตดา บุญผลา (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแรงงานสตรีในภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดยศึกษาจากโครงการการศึกษาคนงานสตรี 5 โครงการ แรงงานสตรีผู้เข้าร่วมโครงการ 155 คน และผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน 5 คน พบว่า เนื้อหาสาระของโครงการทั้ง 5 โครงการ มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของแรงงานสตรีในด้าน

ค่าจ้าง สวัสดิการ สุขภาพ และความปลอดภัยในการทำงาน การเลือกปฏิบัติในด้านค่าจ้าง และการจ้างงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหภาพแรงงานของแรงงานสตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและความคิดเห็นของสตรีผู้ใช้งานในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการวางแผนจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สตรีผู้ใช้งานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2533 มีโรงงานทั้งหมด 107 โรง แบ่งเป็น 2 เขต คือ เขตอุตสาหกรรมส่งออก มี 56 โรง มีคนงานประมาณ 30,000 คน และเขตอุตสาหกรรมทั่วไปมี 51 โรง มีคนงานประมาณ 10,000 คน รวมทั้ง 2 เขตมีคนงานทั้งหมดประมาณ 40,000 คน ในจำนวนคนงานเหล่านี้จะมีทั้งคนงานชายและหญิงปนกันอยู่ ซึ่งไม่มีตัวเลขที่แน่นอนว่าเพศละกี่คน

จากการประมาณการของผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เห็นว่าจำนวนคนงานชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 50 ของคนงานทั้งหมด ดังนั้นถ้าถือประมาณการดังกล่าว จะได้แรงงานที่เป็นหญิงประมาณ 20,000 คน

เพราะฉะนั้น ถ้าถือตามนี้ จะได้ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นแรงงานสตรีรวมทั้งสิ้น ประมาณ 20,000 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้า ได้ทำการคัดเลือกมาจากประชากรกลุ่มเป้าหมายข้างต้น โดยดำเนินการคัดเลือกดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยใช้ตารางคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane. 1970:887) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มเท่ากับ ± 5 เปอร์เซนต์ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 861 คน ปรับให้เป็นจำนวนเต็มได้ 1,000 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย

2. เนื่องจากที่ตั้งของโรงงานแบ่งเป็น 2 เขตคือ เขตอุตสาหกรรมส่งออกมีโรงงาน 56 โรง มีคนงานสตรีทั้งหมดประมาณ 15,000 คน และเขตอุตสาหกรรมทั่วไปมีโรงงานประมาณ 51 โรง มีคนงานสตรีประมาณ 5,000 คน ดังนั้นสัดส่วนระหว่างคนงานสตรีในเขตอุตสาหกรรมส่งออก กับเขตอุตสาหกรรมทั่วไป จึงเท่ากับ 3:1 โดยประมาณ เมื่อคิดตามสัดส่วนนี้จะได้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรมส่งออก 750 คน และที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 250 คน

3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถทำการสุ่มเลือกคนงานได้เพราะการเก็บข้อมูลขึ้นอยู่กับความร่วมมือของโรงงานแต่ละแห่งเป็นหลัก ดังนั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงได้กำหนดจำนวนเป้าหมายว่าต้องการผู้ตอบแบบสอบถามโรงงานละ 50 คน เพราะฉะนั้นในเขตอุตสาหกรรมส่งออกเมื่อต้องการกลุ่มตัวอย่าง 750 คน จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงงาน 15 แห่ง และในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปต้องการกลุ่มตัวอย่าง 250 คน จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงงาน 5 แห่ง

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย แสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

เขตที่ตั้ง โรงงาน	จำนวนทั้งหมด		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		ร้อยละของ กลุ่มตัวอย่างต่อ จำนวนทั้งหมด
	โรงงาน	แรงงานสตรี	โรงงาน	แรงงานสตรี	
1. เขตอุตสาหกรรมส่งออก	56	15,000	15	750	5.00
2. เขตอุตสาหกรรมทั่วไป	51	5,000	5	250	5.00
รวม	107	20,000	20	1,000	5.00

จากตาราง 1 จะได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 1,000 คน แยกเป็นแรงงานสตรีในเขตอุตสาหกรรมส่งออก 750 คน และในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเพื่องานวิจัยในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1.1 มาสร้างเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยโครงสร้างด้านอายุ ภูมิฐานะเดิม ภูมิหลังด้านการศึกษา สภาพการสมรส เงื่อนไขการทำงาน การมีรายได้และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ ลักษณะเป็นแบบผสมระหว่างแบบเติมคำหรือข้อความกับแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะเป็นแบบผสมระหว่างแบบเติมคำหรือข้อความ กับแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคะแนน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีวิธีการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้าง ไปให้ประธานและกรรมการควบคุมประกันคุณภาพ ตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด จากนั้นจึงนำมาปรับปรุง และเมื่อได้รับอนุมัติจากประธานและกรรมการควบคุมประกันคุณภาพแล้ว ได้นำไปทดลองใช้กับคนงานสตรีในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน ที่ปฏิบัติงานลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อหาความเป็นปรนัย นั่นคือผู้ตอบมีความเข้าใจในข้อคำถามตรงกัน

3.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้ว มาจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยไปติดต่อขอความร่วมมือจากนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ให้ช่วยติดต่อและประสานงานกับโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยไปติดต่อกับโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยตรง เพื่อนำแบบสอบถามไปให้ และขอร้องให้ทางโรงงานแจกและเก็บแบบสำรวจให้หรือขออนุญาตให้ผู้วิจัยไปชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็นรายข้อ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ค่า ที่เป็นอิสระจากกัน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ด้วยสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$$

โดยคำนวณขั้นของความเป็นอิสระจากสูตร

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อกำหนดให้ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1, 2 ตามลำดับ

S_p แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (pool standard deviation) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$S_p = \sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}$$

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1, 2 ตามลำดับ

(ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528:181)

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยใช้สูตร F-test ดังนี้

$$\text{สูตร } F\text{-test} = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทนค่า การแจกแจงของ F-distribution

MS_B แทนค่า ความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม

MS_W แทนค่า ความแปรปรวน (Mean Square) ในกลุ่ม

(ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530:249)

ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

$$\text{สูตร } S = \sqrt{(K - 1) F_{(\alpha; df_1, df_2)}} \sqrt{MS_E \left[\sum_{j=1}^K \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

เมื่อกำหนดให้ S แทน ค่าวิกฤติแบบเชฟเฟ

K แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

$F_{(\alpha; df_1, df_2)}$ แทน ค่าเอฟที่ได้จากตารางการแจกแจงเอฟใน

ตาราง H โดยที่กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) และ

df_1 คือ df_B ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้าน

เดียวหรือ df_c หรือ df_r ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความ

แปรปรวนแบบสองด้าน ส่วน df_2 คือ df_W

MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนที่ได้มาจากตาราง
วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประมาณค่าของ MS_E คือ MS_W

n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

c_j แทน สัมประสิทธิ์ของการเปรียบเทียบ (Contrast)

(ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. 2528:234)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ได้นำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของแรงงานสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน
4. เปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่มโดยจำแนกตามตัวแปร
5. เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของแรงงานสตรี

เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ

6. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของแรงงานสตรี

ตอนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานของแรงงานสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แยกนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อยคือ

- 1.1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ข้อมูลด้านอายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และอาชีพเดิมก่อนมาทำโรงงาน
- 1.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานและรายได้ ได้แก่ ระยะเวลาที่ทำงานในโรงงาน จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวัน ระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่พักอาศัย การใช้จ่าย และรายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย

รายละเอียดของข้อมูลทั้ง 2 ตอน มีดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,000 คน มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	1,000	100.00
1. อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	4	0.40
15 - 20 ปี	332	32.20
21 - 25 ปี	364	36.40
26 - 30 ปี	195	19.50
31 - 35 ปี	75	7.50
36 - 40 ปี	21	2.10
41 - 45 ปี	12	1.20
45 ปีขึ้นไป	7	0.70
2. <u>พื้นฐานการศึกษา</u>		
ไม่เคยเรียนหนังสือ	3	0.30
เรียนจบระดับประถมศึกษา	450	45.00
เรียนจบระดับมัธยมศึกษา	384	38.40

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
เรียนสูงกว่ามัธยมศึกษา	125	12.50
เรียนจบระดับปริญญา	38	3.80
3. สถานภาพทางการสมรส		
ยังเป็นโสด	640	64.00
แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตร	109	10.90
แต่งงาน และ มีบุตรแล้ว	224	22.40
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	27	2.70
4. ภูมิลำเนาเดิม		
เป็นคนกรุงเทพฯ	414	41.40
มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	238	23.80
มาจากจังหวัดอื่นในภาคกลาง	194	19.40
มาจากภาคเหนือ	80	8.00
มาจากภาคใต้	38	3.80
มาจากภาคตะวันออก	36	3.60

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. เวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร		
น้อยกว่า 1 ปี	147	14.70
1 - 2 ปี	116	11.60
2 - 3 ปี	91	9.10
3 - 5 ปี	119	11.90
5 - 10 ปี	68	6.80
มากกว่า 10 ปี	459	45.90
6. อาชีพเดิมก่อนมาทำโรงงาน		
รับจ้าง	437	43.70
การเกษตร	203	20.30
ค้าขาย	85	8.50
งานช่างฝีมือ	32	3.20
ประมง	2	0.20
อื่น ๆ (เช่น เรียนหนังสือ, แม่บ้าน เล่นลิเก, ไม่ได้ทำงานมาก่อน ฯลฯ)	241	24.10

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ในตาราง 2 ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 1,000 คน สรุปได้ดังนี้

1. อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุตั้งแต่ต่ำกว่า 15 ปี ขึ้นไปจนถึง 50 ปี

ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15-30 ปี ซึ่งมีร้อยละ 88.10 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แยกเป็นช่วงอายุ 15-20 ปี มี 322 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 และช่วงอายุ 26-30 ปี มี 195 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ที่เหลือเป็นกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 15 ปี และมีผู้ที่อายุ 45 ปีขึ้นไป มีเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.70 กับผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. พื้นฐานการศึกษา แรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่าง มีพื้นฐานการศึกษาตั้งแต่ผู้ไม่เคยเรียนไปจนถึงผู้ที่เรียนจบระดับปริญญาตรี ผู้ที่เรียนจบระดับประถมศึกษามีมากที่สุด คือมีจำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษา มี 384 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 ผู้ที่เรียนสูงกว่ามัธยมศึกษาแต่ไม่ถึงระดับปริญญาตรี คือ จบระดับ ป.วช., ป.วส., ป.วท., อ.วท., ป.กศ. มี 125 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ผู้ที่เรียนจบระดับปริญญา มี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 และผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีเพียง 3 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นโสด มี 640 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นกลุ่มที่แต่งงานและมีบุตรแล้ว มี 224 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 ผู้ที่แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตร มี 109 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 ที่เหลือนอกนั้น ได้แก่ ผู้ที่เป็นหม้าย หย่าร้าง และแยกกันอยู่ ซึ่งมี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4. ภูมิลำเนาเดิม หมายถึงท้องถิ่นที่กลุ่มตัวอย่างถือกำเนิด หรือได้ใช้ชีวิตอยู่นานที่สุด จนถือว่าเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามเพียงระดับภูมิภาค สามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเป็นคนที่มีพื้นเพเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ มี 414 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมามาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 238 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80 มาจากจังหวัดอื่นในภาคกลางมี 194 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ที่เหลือมาจากภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก ตามลำดับ ซึ่งแต่ละภาคมีจำนวนน้อย รวมกัน 3 ภาคได้ 154 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5. ระยะเวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มากกว่า 10 ปี มี 459 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมาเพิ่งเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

น้อยกว่า 1 ปี มี 147 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 อยู่ระหว่าง 3-5 ปี มี 119 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 ที่เหลืออยู่ระหว่าง 1-2 ปี, 2-3 ปี และ 5-10 ปี ตามลำดับ

6. อาชีพเดิมก่อนมาทำโรงงาน กลุ่มใหญ่ที่สุดประกอบอาชีพรับจ้างก่อนมาทำโรงงาน มี 437 คน คิดเป็นร้อยละ 43.70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อาชีพเกษตรมี 203 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 ส่วนอาชีพอื่นซึ่งมีจำนวนเล็กน้อย ได้แก่ ค้าขาย งานช่างฝีมือ และ ประมง ตามลำดับ นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่าง 241 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 ตอบว่า ยังไม่เคยประกอบอาชีพที่แน่นอน ซึ่งได้แก่ เรียนหนังสือ เป็นแม่บ้าน และไม่ได้ทำงานที่มีรายได้มาก่อน มีกลุ่มตัวอย่าง 1 ราย ตอบว่าเคยเล่นลิเกมาก่อน

1.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานและรายได้

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานของแรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	1,000	100.00
<u>1. ระยะเวลาที่ทำงานในโรงงาน.</u>		
ยังไม่ถึง 1 ปี	468	46.80
1 - 3 ปี	300	30.00
3 - 5 ปี	94	9.40
มากกว่า 5 ปี	138	13.80

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
2. จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวัน		
7 ชั่วโมง	12	1.20
8 ชั่วโมง	904	90.40
9 ชั่วโมง	56	5.60
10 ชั่วโมง	21	2.10
11 ชั่วโมง	3	0.30
12 ชั่วโมง	2	0.20
13 ชั่วโมง	2	0.20
3. ระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน		
ทำไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีงานอื่นที่ดีกว่า	531	53.10
ทำไปจนกว่าจะทำไม่ไหวหรือกว่าโรงงานจะเลิกจ้าง	406	40.60
ทำเพียงชั่วคราวในช่วงที่ว่างจากอาชีพประจำ	34	3.40
อื่น ๆ (เช่น จนกว่าจะมีกิจการของตนเอง, จนกว่าเกษียณ ฯลฯ)	29	2.90
4. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 2,000 บาท	87	8.70
2,000 - 4,000 บาท	788	78.80
4,000 - 6,000 บาท	87	8.70
6,000 - 8,000 บาท	19	1.90

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
8,000 - 10,000 บาท	5	0.50
เกินกว่า 10,000 บาท	14	1.40
5. <u>ลักษณะที่พักอาศัย</u>		
อยู่บ้านของตัวเอง	437	43.70
เช่าบ้านอยู่เป็นส่วนตัว	216	21.60
เช่าบ้านรวมอยู่กับเพื่อน ๆ	199	19.90
อาศัยอยู่กับผู้อื่น	97	9.70
พักอยู่ในบ้านพักที่ทางโรงงานจัดให้	46	4.60
อื่น ๆ (ได้แก่ บ้านพักราชการ, เช่าบ้านรวมกับน้อง ๆ)	5	0.50
6. <u>การใช้จ่าย</u>		
ต้องอุปการะครอบครัวของตนเอง	500	50.00
ต้องอุปการะบิดา มารดา และญาติพี่น้อง	354	35.40
ใช้จ่ายเฉพาะตัวคนเดียว	125	12.50
อื่น ๆ (เช่น ให้นิตามารดาบ้างไม่ให้บ้าง, ใช้ใน การศึกษา, ให้นิตามารดาเวลาที่เดือดร้อน ฯลฯ)	21	2.10

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
7. รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย		
พออยู่ได้ แต่ต้องประหยัด	722	72.20
มีพอใช้ และเหลือเก็บ	132	13.20
ไม่พอใช้ ต้องกู้หนี้ยืมสิน	73	7.30
ไม่พอใช้ ต้องทำงานพิเศษเพิ่ม	65	6.50
อื่น ๆ (เช่น พอบ้างไม่พอบ้าง, ยังสรุปไม่ได้ ฯลฯ)	8	0.80

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 3 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,000 คน สรุปได้ดังนี้

1. ระยะเวลาที่ทำงานในโรงงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 468 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 ทำยังไม่ถึง 1 ปี รองลงมาทำงานในช่วง 1-3 ปี มี 300 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ทำมากกว่า 5 ปี มี 138 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 ที่เหลือได้แก่ผู้ที่ทำงานในช่วง 3-5 ปี มี 94 คน คิดเป็นร้อยละ 9.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวัน มีตั้งแต่ 7-13 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 904 คน คิดเป็นร้อยละ 90.40 ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง ที่เหลือนอกนั้น ทำงานวันละ 7 ชั่วโมง และตั้งแต่ 9 ชั่วโมงขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. ระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน ในการตอบคำถามที่ว่าคาดว่าจะทำงานในโรงงานไปนานเท่าไรนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 531 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 ตอบว่าทำไปเรื่อย ๆ -จนกว่าจะมีงานอื่นที่ดีกว่า รองลงมา มี 406 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 ตอบว่าทำไปจนกว่าจะทำไม่ไหว หรือจนกว่าโรงงานจะเลิกจ้าง ที่เหลือนอกนั้น ตอบว่าเพียงชั่วคราว

ในช่วงที่ว่างจากอาชีพประจำ รวมทั้งคำตอบอื่น ๆ คือ ทำงานกว่าจะเกษียณ และจนกว่าจะมีกิจการของตนเอง

4. รายได้ต่อเดือน เมื่อสอบถามถึงรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 788 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 2,000 - 4,000 บาท รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน 2 กลุ่ม คือ 87 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 มีรายได้ระหว่าง 4,000 - 6,000 บาท และต่ำกว่า 2,000 บาท ที่เหลือนอกนั้น ซึ่งมีจำนวนเล็กน้อย มีรายได้ต่อเดือนเกินกว่า 6,000 บาท ไปจนถึงเกินกว่า 10,000 บาท

เป็นที่น่าสังเกตว่า หากจะแบ่งรายได้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือรายได้ ค่อนข้างต่ำ ปานกลาง และรายได้สูง จะได้นี้คือ กลุ่มรายได้ค่อนข้างต่ำ มีรายได้น้อยกว่า 4,000 บาทต่อเดือน มี 875 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 รายได้ระดับปานกลางคือ 4,000 - 6,000 บาท มี 87 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 และรายได้สูง 6,000 บาทขึ้นไป มี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5. ลักษณะที่พักอาศัย เกี่ยวกับที่พักอาศัยในระหว่างที่อยู่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีดังนี้ กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 437 คน คิดเป็นร้อยละ 43.70 อาศัยอยู่บ้านของตนเอง รองลงมาจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 เข้าบ้านอยู่เป็นส่วนตัว จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 19.90 เข้าบ้านรวมอยู่กับเพื่อน ๆ ที่เหลือจำนวนเล็กน้อยตอบว่าอาศัยอยู่กับผู้อื่น พักอยู่ในบ้านพักที่ทางโรงงานจัดให้ รวมทั้งคำตอบอื่น ๆ ได้แก่ พักบ้านพักราชการ และเข้าบ้านรวมกับน้อง ๆ

6. การใช้จ่าย เมื่อสอบถามเรื่องการใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างจำนวนครึ่งหนึ่ง คือ 500 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีภาระในการอุปการะครอบครัวของตนเอง รองลงมาจำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 ต้องอุปการะบิดา มารดา และญาติพี่น้อง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ใช้จ่ายเฉพาะตนเองคนเดียว ที่เหลือจำนวนเล็กน้อยให้ความอุปการะครอบครัวบ้าง ไม่สม่ำเสมอ คือให้บิดามารดาบ้างเป็นบางครั้ง และไม่แน่นอน

7. รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 722 คน คิดเป็นร้อยละ 72.20 ตอบว่าพออยู่ได้แต่ต้องประหยัด รองลงมาจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 ตอบว่ามีพอใช้และเหลือเก็บ ที่เหลือนอกนั้นตอบว่าไม่พอใช้ต้องกู้หนี้ยืมสิน ต้องทำงานพิเศษเพิ่ม พอ

บ้างไม่พอบ้าง

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถ้าหากจะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามการพอและไม่พอใช้ต่อเนื่องจะได้ดังนี้คือ กลุ่มตัวอย่าง 132 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 ตอบว่า มีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บจำนวน 722 คน คิดเป็นร้อยละ 72.20 พออยู่ได้ และกลุ่มสุดท้าย 138 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 มีรายได้จากการทำงานในโรงงานไม่พอใช้จำเป็นต้องกู้หนี้ยืมสิน หรือทำงานพิเศษเพิ่ม

ตอนที่ 2 : ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้เป็นความคิดเห็นของ แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยแยกการนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

2.1 การเคยเข้าร่วมและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยทั่วไป เป็นข้อมูลจากการตอบคำถาม 2 ข้อ คือ การเคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในอดีต กับความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในอนาคตว่าถ้าหากมีการสอนการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่คนงานในโรงงานโดยเฉพาะจะสนใจหรือไม่

2.2 ความสนใจต่อวิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งแยกออกเป็น 21 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่าสนใจกิจกรรมใด มากหรือน้อยเพียงใด

การนำเสนอข้อมูลทั้ง 2 ตอนย่อยข้างต้น มีดังต่อไปนี้

2.1 การเคยเข้าร่วม และความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยทั่วไป

ตาราง 4 การเคยเข้าร่วมและความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยทั่วไป
ของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	1,000	100.00
1. หลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว ท่านเคยเข้าร่วมการ ศึกษาหรือฝึกอบรมอะไรหรือไม่		
- ไม่เคย	748	74.80
- เคยเข้าร่วม หรือฝึกอบรม	200	20.00
- ตัดเย็บเสื้อผ้า	30	3.00
- คอมพิวเตอร์	14	1.40
- ด้านภาษา	11	1.10
- การศึกษาผู้ใหญ่	10	1.00
- สหภาพแรงงาน	10	1.00
- เสริมสวย	6	0.60
- วิชาชีพของ กทม.	6	0.60
- อื่น ๆ เช่น	113	11.30
- ลูกเสือชาวบ้าน	5	0.50
- การบรรเทาสาธารณภัย	5	0.50
- งานของบริษัท	5	0.50
- เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด	5	0.50

ตาราง 4 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
- เยวชนตำบล	4	0.40
- ฯลฯ		
- ไม่น่าใจ	52	5.20
2. ถ้าหากมีการสอนอาชีพหรือฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ คนงานในโรงงาน ท่านสนใจจะเข้าร่วมหรือไม่		0
- สนใจ	795	79.50
- เพราะเพิ่มความรู้	396	39.60
- เพราะสามารถนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้	209	20.90
- เพราะต้องการหาประสบการณ์ใส่ตัว	72	7.20
- เพราะเป็นประโยชน์ แก่ตนเอง	23	2.30
- อื่น ๆ (เช่น พอลาเวลาว่างได้, เห็นว่าดี, อยากก้าวหน้าทันโลก, จะรู้ถึงวิธีการต่าง ๆ เพราะสร้างสรรค์ตัวเองและสังคมดีขึ้น ฯลฯ)	26	2.60
- ไม่ได้ให้เหตุผล	69	6.90
- ไม่น่าใจ	180	18.00
- เพราะไม่มีเวลาว่าง	114	11.40
- อื่น ๆ (เช่น ไม่รู้ว่าการอบรมอะไร, ต้องใช้จ่ายอย่างอื่น มากมาย, อาจจะทำงานอยู่โรงงานแห่งนี้ไม่ได้นาน, กลัวทำไม่ได้, มีภาระทางบ้านมาก ฯลฯ)	39	3.90
- ไม่ได้ให้เหตุผล	27	2.70

ตาราง 4 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่สนใจ	25	2.50
- เพราะไม่มีเวลา	17	1.70
- อื่น ๆ (เช่น มีลูกต้องดูแล, อายุมากแล้ว ติดงานทางบริษัท, ไม่เคยคิด, กลัวกลับรถไฟไม่ทัน ฯลฯ)	6	0.60
- ไม่ได้ให้เหตุผล	2	0.20

จากตาราง 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วม และสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การเคยเข้าร่วมกิจกรรม จากคำถามที่ว่า "หลังจากออกโรงเรียนแล้ว ท่านเคยเข้าร่วมการศึกษา หรือฝึกอบรมอะไรหรือไม่" กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 748 คน คิดเป็นร้อยละ 74.80 ตอบว่าไม่เคยเข้าร่วม มีเพียง 200 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตอบว่าเคยเข้าเรียนหรือฝึกอบรม สำหรับวิชาที่เคยเข้าเรียนหรือฝึกอบรม ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า, คอมพิวเตอร์, ด้านภาษา, การศึกษาผู้ใหญ่, การอบรมของสหภาพแรงงาน, เสริมสวย, วิชาชีพของ กทม. นอกจากนี้ได้แก่การอบรมอื่น ๆ กระจายกันไปวิชาละ 5 คน ถึง 1 คน ตามลำดับ ที่เหลือจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 ไม่แน่ใจว่าเคยเข้าเรียนหรือฝึกอบรมมาก่อน

2. ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อถามว่า "ถ้าหากมีการสอนอาชีพหรือฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่คนงานในโรงงาน ท่านสนใจจะเข้าร่วมหรือไม่" กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 795 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 แสดงความสนใจที่จะเข้าร่วม และสาเหตุที่สนใจเข้าร่วม ได้แก่ เพราะเพิ่มความรู้, สามารถนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้, ต้องการหาประสบการณ์ใส่ตัว, เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสาเหตุอื่นที่สนใจเพราะหาเวลาว่างได้, เห็นว่าดี, อยากก้าวหน้าทัน

โลก, จะได้ถึงวิธีการต่าง ๆ, เพราะสร้างสรรค์ตัวเองและสังคมดีขึ้นตามลำดับ และมีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 ไม่ได้ให้เหตุผล

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตอบว่าไม่แน่ใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่ เหตุผลได้แก่ ไม่มีเวลาว่าง และเหตุผลอื่น เช่น ไม่รู้ว่กิจกรรมอะไร ต้องใช้จ่ายอย่างอื่นมากมาย, อาจจะทำงำนอยู่โรงงานแห่งนี้ไม่นาน, กลัวทำไม่ได้, มีภาระทางบ้านมาก ตามลำดับ และมีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ไม่ได้ให้เหตุผล

สำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตอบว่าไม่สนใจเข้าร่วม เพราะไม่มีเวลา สาเหตุอื่น คือ มีลูกต้องดูแล, อายุมากแล้ว, ติดงำนทางบริษัท, ไม่เคยคิด, กลัวกลับร่ดไฟไม่ทัน และมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 ไม่ได้ให้เหตุผล

2.2 ความสนใจต่อวิชา หรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

รูปแบบการสอบถามในตอนนี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 3 ช่วงคะแนน โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นต่อวิชาหรือกิจกรรมแต่ละข้อ ว่าสนใจเข้าร่วมในระดับมาก ปานกลาง หรือน้อย โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

ข้อมูลที่น่าสนใจในตาราง 5 เป็นค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบในแต่ละข้อ สำหรับค่าเฉลี่ยนั้น มีความหมายดังนี้

- 1.00 - 1.67 หมายถึง สนใจน้อยหรือไม่สนใจ
- 1.68 - 2.35 หมายถึง สนใจในระดับปานกลาง
- 2.36 - 3.00 หมายถึง สนใจมาก

รายละเอียดของความคิดเห็นแสดงในตาราง 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยความสนใจของแรงงานสตรีต่อวิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

วิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสนใจ
1) การเรียนการศึกษาคู่มือเพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	2.34	.77	ปานกลาง
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.33	.76	ปานกลาง
3) ช่างทำผม เสริมสวย	2.16	.78	ปานกลาง
4) การทำอาหาร และขนม	2.44	.70	มาก
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	2.05	.77	ปานกลาง
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	1.91	.74	ปานกลาง
7) การเลี้ยงสัตว์	1.63	.70	น้อย
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	1.55	.69	น้อย
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	2.35	.71	ปานกลาง
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	2.28	.74	ปานกลาง
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	2.00	.79	ปานกลาง
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	2.37	.68	มาก
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ	1.96	.68	ปานกลาง
14) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย	2.07	.72	ปานกลาง
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว	2.00	.81	ปานกลาง
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	2.08	.84	ปานกลาง
17) การบริหารโรงงาน	1.88	.82	ปานกลาง
18) หมอดู และโหราศาสตร์	1.31	.59	น้อย

ตาราง 5 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสนใจ
19) การเจียรไน เพชร พลอย	1.58	.71	น้อย
20) การขั้วร้อง และดนตรี	1.80	.78	ปานกลาง
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	2.32	.76	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทุกข้อ	2.01	.34	ปานกลาง

จากข้อมูลในตาราง 5 ซึ่งแสดงถึงความสนใจของแรงงานสตรีต่อวิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแต่ละประเภท หากมีการเปิดบริการขึ้น สรุปได้ดังนี้

1. ความสนใจโดยส่วนรวม เฉลี่ยทั้ง 21 ข้อ เท่ากับ 2.01 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง
2. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับคะแนนมีดังนี้

2.1 วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจในระดับมาก ($\bar{X} = 2.36 - 3.00$) มี 2 ข้อ คือ การทำอาหารและขนม ($\bar{X} = 2.44$) กับความรู้ด้านอนามัย และการรักษาโรค ($\bar{X} = 2.37$)

2.2 วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างสนใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.68 - 2.35$) มีจำนวน 15 ข้อ เรียงลำดับดังนี้

- การตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน ($\bar{X} = 2.35$)
- การเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อสอบเทียบระดับต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.34$)
- การตัดเย็บเสื้อผ้า ($\bar{X} = 2.33$)
- การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว ($\bar{X} = 2.32$)
- ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 2.28$)
- ช่างทำผม เสริมสวย ($\bar{X} = 2.16$)

- การพิมพ์ดีดและงานธุรการ ($\bar{X} = 2.08$)
- กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 2.07$)
- งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ ($\bar{X} = 2.05$)
- ความรู้ด้านกฎหมาย ($\bar{X} = 2.00$)
- การทัศนอาจร และท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.00$)
- ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ ($\bar{X} = 1.96$)
- การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ($\bar{X} = 1.91$)
- การบริหารโรงงาน ($\bar{X} = 1.98$)
- การขับร้อง และดนตรี ($\bar{X} = 1.80$)

2.3 วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจน้อย หรือตอบว่า ไม่สนใจ

($\bar{X} = 1.00 - 1.67$) มีจำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับดังนี้

- การเลี้ยงสัตว์ ($\bar{X} = 1.63$)
- การเจียรนัย เพชร พลอย ($\bar{X} = 1.58$)
- การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา ($\bar{X} = 1.55$)
- หมอดู และโหราศาสตร์ ($\bar{X} = 1.31$)

ตอนที่ 3 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

การเสนอข้อมูลในตอนนั้น แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม มีคำถาม 2 ประเด็น ประเด็นแรก เกี่ยวกับเวลาที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ และประเด็นที่ 2 ถามช่วงเวลาที่เหมาะสมในการร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อมูลของทั้ง 2 ตอน มีดังต่อไปนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง

เวลา (โอกาส) ในการเข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	1,000	100.00
1. ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่		
- มีเวลา หรือ พอหาเวลาได้	706	70.60
- ไม่แน่ใจ	229	22.90
- ไม่มีเวลา	65	6.50
2. สมมุติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใด เหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน		
- วันอาทิตย์	615	61.50
- ตอนเย็น หลังเลิกงาน	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	131	13.10
- วันเสาร์	45	4.50
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ ฯลฯ)	42	4.20

จากตาราง 6 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นการสามารถหาเวลาเข้าร่วมได้ ก็แสดงถึงแนวโน้มให้เห็นว่ามีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมนั่นเอง ซึ่งสรุปคำตอบได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมได้หรือไม่ และที่เหลือจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม จากคำถาม "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน" กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่าในวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าเวลาในตอนเย็นหลังจากเลิกงาน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตอบว่าในเวลาพักกลางวัน ที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อยตอบว่าวันเสาร์ และอื่น ๆ คือควรเป็นช่วงเช้า กับตอนเลิกงานกะ

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม

จากการให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีสอน หรือการจัดกิจกรรมที่แต่ละคนสนใจเรียงตามลำดับความถี่ แสดงในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

วิธีการจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
จัดฝึกอบรมระยะสั้น	566	28.57
เชิญผู้รู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้คำแนะนำและสาธิตให้ดู	434	21.91
การไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ	333	16.81
เชิญวิทยากรมาบรรยาย ความรู้ด้านต่าง ๆ	296	14.94
การเรียนรู้จากเอกสาร และหนังสือคำสอน	238	12.01
การเรียนรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ และวีดีโอ	98	4.95
อื่น ๆ (เช่น ควรสอนตัวอย่าง, แล้วแต่ความเหมาะสมและสะดวก ทุกรูปแบบ, ปฏิบัติด้วย, เรียนทางไปรษณีย์, เรียนใน ชั้นเรียน, สอนระยะยาว ฯลฯ)	16	0.81
รวม	1981	100.00

หมายเหตุ ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ข้อมูลจากตาราง 7 ซึ่งแสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อเสนอถึงวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่กลุ่มตัวอย่างสนใจ สรุปได้ดังนี้ คือ

วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจมากที่สุดคือ การจัดฝึกอบรมระยะสั้น ซึ่งมีความถี่ในการตอบ 566 คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของจำนวนคำตอบทั้งหมด รองลงมาซึ่งเรียงตามลำดับความถี่ดังนี้คือ การเชิญผู้รู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้คำแนะนำและสาธิตให้ดู ซึ่งมีความถี่ 434 คิดเป็นร้อยละ 21.91 การจัดให้ไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ มีความถี่ 333 คิดเป็นร้อยละ 16.81 การเชิญวิทยากรมาบรรยายความรู้ด้านต่าง ๆ มีความถี่ 296 คิดเป็นร้อยละ 14.94 การเรียน

จากเอกสารและหนังสือคำสอน มีความถี่ 238 คิดเป็นร้อยละ 12.01 ข้อเสนอแนะนอกจากนี้ได้แก่ การเรียนจากวิทยุ โทรทัศน์ และวีดีโอ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ ควรสอนตัวต่อตัว แล้วแต่ความเหมาะสมและสะดวกทุกรูปแบบ, เรียนด้วยการปฏิบัติ, เรียนทางไปรษณีย์, เรียนในชั้นเรียนและสอนระยะยาว

ตอนที่ 4 : เปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่มโดยจำแนกตามตัวแปร

การเสนอข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษาออกโรงเรียนเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แบ่งออกเป็นตอนย่อย นำเสนอเรียงตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ
- 4.2 เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม
- 4.3 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา
- 4.4 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส
- 4.5 เมื่อจำแนกตามรายได้

ผลการเปรียบเทียบมีดังต่อไปนี้

4.1 การเปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างออกตามกลุ่มอายุเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุน้อย ได้แก่อายุต่ำกว่า 25 ปีลงมา ซึ่งมีจำนวน 690 คน กับ กลุ่มอายุมากมีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป มีจำนวนทั้งหมด 310 คน การนำเสนอข้อมูลได้เสนอค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแต่ละกลุ่ม และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่าที (t-test) ดังผลในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

วิชาที่เปิดสอน	อายุน้อย (N=690)		อายุมาก (N=310)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1) การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	2.45	.72	2.07	.83	6.96**
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.21	.75	2.28	.78	1.33
3) ช่างทำผม เสริมสวย	2.15	.78	2.17	.79	0.49
4) การทำอาหาร และขนม	2.42	.70	2.48	.71	1.35
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	1.98	.77	2.18	.78	3.78**
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	1.87	.73	1.98	.76	1.99*
7) การเลี้ยงสัตว์	1.64	.71	1.60	.68	0.75
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	1.55	.69	1.54	.70	0.19
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	2.32	.70	2.40	.75	1.48
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	2.26	.74	2.32	.75	1.06
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	2.01	.78	1.96	.80	0.94
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	2.39	.65	2.32	.72	1.54
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ	1.97	.67	1.96	.71	0.08
14) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย	2.15	.70	1.89	.75	5.36**
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว	2.08	.80	1.82	.80	4.67**

ตาราง 8 (ต่อ)

วิชาที่เปิดสอน	อายุน้อย (N=690)		อายุมาก (N=310)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	2.16	.84	1.92	.82	4.22**
17) การบริหารโรงงาน	1.89	.82	1.87	.81	0.34
18) หมอδυ และโหราศาสตร์	1.30	.58	1.34	.61	0.97
19) การเจียรนัย เพชร พลอย	1.62	.71	1.50	.72	2.48*
20) การขับร้อง และดนตรี	1.89	.79	1.62	.72	5.12**
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	2.31	.75	2.35	.77	0.86
รวมทุกข้อ	2.03	.32	1.98	.37	2.05*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ดังเสนอในตาราง 8 อธิบายได้ดังนี้

1. ความสนใจโดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจากทั้ง 21 ข้อ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 2.05^*$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม จึงกล่าวได้ว่า สตรีกลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 25 ปี) มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มอายุมาก (26 ปีขึ้นไป)

2. เมื่อพิจารณาความสนใจเป็นรายข้อ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 8 ข้อ ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยประกอบจะได้ผลดังนี้

1) สตรีกลุ่มอายุมากมีความสนใจสูงกว่า กลุ่มอายุน้อย 2 เรื่องคือ งานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ ($t = 3.78^{**}$) กับการเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ($t = 1.99^*$)

2) สตรีกลุ่มอายุน้อยมีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอายุมากใน 6 เรื่องต่อไปนี้

- การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อสอบเทียบระดับต่าง ๆ ($t = 6.96^{**}$)
- กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย ($t = 5.36^{**}$)
- การขับร้อง และดนตรี ($t = 5.12^{**}$)
- การทัศนอาจร และท่องเที่ยว ($t = 4.67^{**}$)
- การพิมพ์ดีด และงานธุรการ ($t = 4.22^{**}$)
- การเจียรนัยเพชร พลอย ($t = 2.48^*$)

4.2 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

การเปรียบเทียบในตอนนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามภูมิลำเนาเดิมเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมี 414 คน กับกลุ่มที่มาจากจังหวัดอื่นทุกภูมิภาค มีจำนวน 586 คน แล้วทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มทั้ง 2 ด้วย t-test ได้ผลดังตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงาน
สตรี เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

วิชาที่เปิดสอน	กรุงเทพฯ (N=414)		ต่างจังหวัด (N=586)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1) การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	2.29	.77	2.37	.78	1.67
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.17	.78	2.78	.74	2.24*
3) ช่างทำนม เสริมสวย	2.14	.79	2.17	.78	0.46
4) การทำอาหาร และขนม	2.45	.72	2.42	.69	0.59
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	2.10	.75	2.01	.78	1.88
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	1.95	.74	1.88	.74	1.40
7) การเลี้ยงสัตว์	1.59	.67	1.65	.73	1.35
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	1.51	.65	1.57	.71	1.20
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	2.38	.70	2.32	.72	1.20
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	2.67	.74	2.29	.75	0.39
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	2.00	.79	2.00	.78	0.05
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	2.38	.65	2.36	.69	0.48
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ	1.97	.68	1.96	.68	0.27
14) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย	2.07	.72	2.07	.73	0.14
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว	2.08	.80	1.94	.82	2.67**

ตาราง 9 (ต่อ)

วิชาที่เปิดสอน	กรุงเทพฯ (N=414)		ต่างจังหวัด (N=586)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	2.10	.83	2.07	.85	0.54
17) การบริหารโรงงาน	1.85	.81	1.91	.83	1.18
18) หมอคู่ และโหราศาสตร์	1.36	.63	1.28	.56	2.03*
19) การเจียรนัย เพชร พลอย	1.55	.71	1.61	.71	1.30
20) การขับร้อง และดนตรี	1.79	.77	1.82	.79	0.60
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	2.31	.75	2.33	.77	0.52
รวม	2.01	.33	2.10	.34	0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างกลุ่มสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร กับกลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมในต่างจังหวัด ตามผลในตาราง 9 อธิบายได้ดังนี้

1. ความสนใจโดยรวม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ความสนใจเป็นรายข้อ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 3 ข้อ และพิจารณาค่าเฉลี่ยประกอบ ได้ผลดังนี้

- สตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีความสนใจสูงกว่าสตรีที่มาจากต่างจังหวัด ใน 2 กิจกรรม คือ การทัศนอาจรและท่องเที่ยว ($t = 2.67^{**}$) กับการเรียนเกี่ยวกับหมอดูและโหราศาสตร์ ($t = 2.03^*$)
- สตรีที่มาจากต่างจังหวัด มีความสนใจสูงกว่าสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องกิจกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้า ($t = 2.24^*$)

4.3 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

การเปรียบเทียบในตอนนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามระดับการศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนจบระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ซึ่งมีจำนวน 453 คน กลุ่มที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีจำนวน 384 คน และกลุ่มที่เรียนจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 163 คน แล้วทำการเปรียบเทียบ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนระหว่างกลุ่มทั้ง 3 ด้วย F-test ได้ผลดังตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของ
แรงงานสตรีเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
1) การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	13.35	6.67	11.40**
	ภายในกลุ่ม	997	583.75	.59	
	รวม	999	597.10		
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	ระหว่างกลุ่ม	2	14.72	7.36	13.01**
	ภายในกลุ่ม	997	563.99	.57	
	รวม	999	578.71		
3) ช่างทำนม เสริมสวย	ระหว่างกลุ่ม	2	5.47	2.74	4.53*
	ภายในกลุ่ม	997	602.19	.60	
	รวม	999	607.66		
4) การทำอาหารและขนม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.16	1.58	3.21*
	ภายในกลุ่ม	997	490.75	.49	
	รวม	999	493.90		

ตาราง 10 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	14.27	7.13	12.46**
	ภายในกลุ่ม	997	570.71	.57	
	รวม	999	584.98		
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	ระหว่างกลุ่ม	2	8.36	4.18	7.76**
	ภายในกลุ่ม	997	537.17	.53	
	รวม	999	545.54		
7) การเลี้ยงสัตว์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.96	.98	1.98
	ภายในกลุ่ม	997	492.42	.49	
	รวม	999	494.38		
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.99	1.00	2.11
	ภายในกลุ่ม	997	471.98	.47	
	รวม	999	473.98		

ตาราง 10 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
9) การตกแต่งบ้านและดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.17	1.59	3.12*
	ภายในกลุ่ม	997	507.42	.51	
	รวม	999	510.59		
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	24.84	12.42	23.44**
	ภายในกลุ่ม	997	528.32	.53	
	รวม	999	553.16		
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	30.48	15.24	25.95**
	ภายในกลุ่ม	997	585.51	.59	
	รวม	999	615.99		
12) ความรู้ด้านอนามัยและการ รักษาโรค	ระหว่างกลุ่ม	2	6.24	3.12	6.91**
	ภายในกลุ่ม	997	450.07	.45	
	รวม	999	456.31		

ตาราง 10 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
13) ความรู้ด้านศาสนาและธรรมะ	ระหว่างกลุ่ม	2	.62	.31	.67
	ภายในกลุ่ม	997	464.08	.47	
	รวม	999	464.70		
14) กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย	ระหว่างกลุ่ม	2	7.99	4.00	7.72**
	ภายในกลุ่ม	997	515.97	.52	
	รวม	999	523.96		
15) การทัศนอาจรและการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	2	21.51	10.75	16.90**
	ภายในกลุ่ม	997	634.48	.57	
	รวม	999	665.98		
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	ระหว่างกลุ่ม	2	72.90	36.45	57.47**
	ภายในกลุ่ม	997	632.37	.63	
	รวม	999	705.28		

ตาราง 10 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
17) การบริหารโรงงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	48.41	24.21	38.92**
	ภายในกลุ่ม	997	620.13	.63	
	รวม	999	668.54		
18) หมอดู และ โหราศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.45	.73	2.12
	ภายในกลุ่ม	997	341.20	.34	
	รวม	999	342.65		
19) การเจียรนัย เพชร พลอย	ระหว่างกลุ่ม	2	.24	.12	.23
	ภายในกลุ่ม	997	504.87	.51	
	รวม	999	505.11		
20) การขับร้อง และดนตรี	ระหว่างกลุ่ม	2	.71	.35	.58
	ภายในกลุ่ม	997	604.27	.61	
	รวม	999	604.98		

ตาราง 10 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	แหล่งความแปรปรวน	df.	SS.	MS.	F
21) การจัดการเรื่องการเงิน ในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2	7.68	3.84	6.75**
	ภายในกลุ่ม	997	567.34	.57	
	รวม	999	575.02		
รวมทุกข้อ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.78	1.89	17.12**
	ภายในกลุ่ม	997	109.94	.11	
	รวม	999	113.72		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 10 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 15 ข้อ รวมกับคะแนนรวมทุกข้อด้วยเป็น 16 จึงได้นำค่า F ที่มีนัยสำคัญทั้ง 16 ค่านี้ ไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ต่อไป ดังผลในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอก
โรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยทำการทดสอบเป็นรายคู่
ด้วยวิธีของเซฟเฟ

วิธี หรือ กิจกรรม	ระดับการศึกษา	สูงกว่ามัธยม ประถมและต่ำกว่า มัธยม			
		$\bar{X}$	2.08	2.36	2.41
1) การเรียนการศึกษา ผู้ใหญ่เพื่อสอบเทียบ ระดับต่าง ๆ	สูงกว่ามัธยม	2.08	-	0.28**	0.33**
	ประถมและต่ำกว่า	2.36		-	0.05
	มัธยม	2.41			-
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	ระดับการศึกษา	สูงกว่ามัธยม มัธยม ประถมและต่ำกว่า			
		$\bar{X}$	2.01	2.19	2.35
	สูงกว่ามัธยม	2.01	-	0.18*	0.34**
	มัธยม	2.19		-	0.16*
	ประถมและต่ำกว่า	2.35			-

ตาราง 11 (ต่อ)

3) ช่างทำผม เสริมสวย	ระดับการศึกษา	สูงกว่ามัธยม มัธยม ประถมและต่ำกว่า			
		$\bar{X}$	2.00	2.15	2.22
	สูงกว่ามัธยม	2.00	-	0.15	0.22*
	มัธยม	2.15		-	0.07
	ประถมและต่ำกว่า	2.22			-
4) การทำอาหาร	ระดับการศึกษา	สูงกว่ามัธยม ประถมและต่ำกว่า มัธยม			
		$\bar{X}$	2.34	2.42	2.50
	สูงกว่ามัธยม	2.34	-	0.08	0.16*
	ประถมและต่ำกว่า	2.42		-	0.08
	มัธยม	2.50			-
5) งานประดิษฐ์ สิ่งของเครื่องใช้	ระดับการศึกษา	ประถมและต่ำกว่า มัธยม สูงกว่ามัธยม			
		$\bar{X}$	1.91	2.15	2.17
	ประถมและมัธยม	1.91	-	0.24**	0.26**
	มัธยม	2.15		-	0.02
	สูงกว่ามัธยม	2.17			-

ตาราง 11 (ต่อ)

6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.81	1.96	2.06
	ประณและต่ำกว่า	1.81	-	0.15*	0.25**
	มัธยม	1.96		-	0.10
	สูงกว่ามัธยม	2.06			-
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	สูงกว่ามัธยม	มัธยม
		$\bar{X}$	2.29	2.37	2.41
	ประณและต่ำกว่า	2.29	-	0.08	2.29
	สูงกว่ามัธยม	2.37		-	0.04
	มัธยม	2.41			-
10) ความรู้เกี่ยวกับ อาชีพ แปลก ๆ ใหม่ ๆ	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	2.12	2.35	2.55
	ประณและต่ำกว่า	2.12	-	0.23**	0.43**
	มัธยม	2.35		-	0.20*
	สูงกว่ามัธยม	2.55			-

ตาราง 11 (ต่อ)

11) ความรู้ด้านกฎหมาย	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.83	2.05	2.33
	ประณและต่ำกว่า	1.83	-	0.22**	0.50**
	มัธยม	2.05		-	0.28**
	สูงกว่ามัธยม	2.33			-
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	สูงกว่ามัธยม	มัธยม
		$\bar{X}$	2.28	2.43	2.44
	ประณและต่ำกว่า	2.28	-	0.15	0.16**
	สูงกว่ามัธยม	2.43		-	0.01
	มัธยม	2.44			-
14) กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	สูงกว่ามัธยม	มัธยม
		$\bar{X}$	1.97	2.13	2.16
	ประณและต่ำกว่า	1.97	-	0.16	0.19**
	สูงกว่ามัธยม	2.13		-	0.03
	มัธยม	2.16			-

ตาราง 11 (ต่อ)

15) การทัศนอาจรและ ท่องเที่ยว	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.85	2.06	2.25
	ประณและต่ำกว่า	1.85	-	0.21**	0.40**
	มัธยม	2.06		-	0.19*
	สูงกว่ามัธยม	2.25			-
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.79	2.31	2.36
	ประณและต่ำกว่า	1.79	-	0.52**	0.57**
	มัธยม	2.31		-	0.05
	สูงกว่ามัธยม	2.36			-
17) การบริหารโรงงาน	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.71	1.90	2.34
	ประณและต่ำกว่า	1.71	-	0.19**	0.63**
	มัธยม	1.90		-	0.44**
	สูงกว่ามัธยม	2.34			-

ตาราง 11 (ต่อ)

21) การจัดการเรื่อง การเงินใน ครอบครัว	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	สูงกว่ามัธยม	มัธยม
		$\bar{X}$	2.25	2.26	2.43
	ประณและต่ำกว่า	2.25	-	0.01	0.18**
	สูงกว่ามัธยม	2.26		-	0.17
	มัธยม	2.43			-
รวม	ระดับการศึกษา		ประณและต่ำกว่า	มัธยม	สูงกว่ามัธยม
		$\bar{X}$	1.95	2.07	2.07
	ประณและต่ำกว่า	1.95	-	0.12**	0.12**
	มัธยม	2.07		-	0.00
	สูงกว่ามัธยม	2.07			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ใน ตาราง 11 สรุปได้ดังนี้

1. แรงงานสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในวิชาหรือกิจกรรม 2 ข้อ คือ การตัดเย็บเสื้อผ้า และช่างทำผมเสริมสวย

2. แรงงานสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นใน

เรื่อง การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อสอบเทียบระดับต่าง ๆ, การทำอาหารและขนม, การตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้ในบ้าน, ความรู้ด้านอนามัยและรักษาโรค, กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย และการจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว

3. แร่งงานสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา มีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้, การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก, ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ, ความรู้ด้านกฎหมาย, การทัศนอาจรและการท่องเที่ยว, การพิมพ์ดีดและงานธุรการ, การบริหารโรงงาน และความสนใจโดยรวมทุกข้อ

4.4 เปรียบเทียบความสนใจของแร่งงานสตรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ได้แบ่งแร่งงานสตรีออกเป็น 2 กลุ่ม ตามสถานภาพการสมรส คือแร่งงานสตรีที่ยังเป็นโสดซึ่งมีจำนวน 640 คน กับแร่งงานสตรีที่สมรสแล้วมีจำนวน 360 คน ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจ ได้วิเคราะห์ด้วย t-test ดังผลในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส

วิชาหรือกิจกรรม	โสด (N=640)		สมรส (N=360)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1) การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	2.46	.71	2.11	.83	6.68**
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.16	.77	2.37	.73	4.20**
3) ช่างทำผม เสริมสวย	2.10	.78	2.25	.78	2.95**
4) การทำอาหาร และขนม	2.38	.71	2.53	.68	3.11**
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	1.98	.76	2.16	.76	3.53**
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	1.88	.74	1.96	.74	1.80
7) การเลี้ยงสัตว์	1.62	.70	1.63	.70	0.09
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	1.55	.69	1.54	.69	0.31
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	2.29	.72	2.44	.70	3.15**
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	2.28	.75	2.28	.74	0.05
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	2.07	.78	1.86	.77	4.19**
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	2.36	.65	2.38	.72	0.37
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ	1.98	.67	1.93	.70	1.16
14) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย	2.15	.71	1.93	.72	4.74**
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว	2.13	.80	1.76	.78	7.21**

ตาราง 12 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	โสด (N=640)		สมรส (N=360)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	2.20	.82	1.87	.83	6.19**
17) การบริหารโรงงาน	1.96	.82	1.76	.80	3.75**
18) หมอตุ และโหราศาสตร์	1.34	.60	1.26	.56	1.95
19) การเจียรไน เพชร พลอย	1.61	.72	1.53	.70	1.75
20) การขับร้อง และดนตรี	1.91	.78	1.62	.74	5.75**
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	2.24	.76	2.46	.73	4.41**
รวมทุกข้อ	2.03	.33	1.98	.35	2.26*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ในตาราง 12 อธิบายได้ดังนี้

1. เมื่อพิจารณาผลรวมทุกข้อ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อดูคะแนนเฉลี่ย สามารถกล่าวได้ว่า แรงงานสตรีกลุ่มที่สมรสแล้วมีคะแนนเฉลี่ยของความสนใจรวมทุกข้อสูงกว่าสตรีที่ยังเป็นโสด

2. เมื่อพิจารณารายข้อ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 13 ข้อ ซึ่งเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาพิจารณาประกอบด้วย จะปรากฏผลดังนี้คือ

แรงงานสตรีที่ยังเป็นโสด มีค่าเฉลี่ยความสนใจสูงกว่ากลุ่มที่สมรสแล้วในเรื่องต่อไปนี้คือ การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อสอบเทียบระดับต่าง ๆ, ความรู้ด้านกฎหมาย, กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย, การทัศนอาจรและท่องเที่ยว, การพิมพ์ดีดและงานธุรการ, การบริหารโรงงาน และการขับร้องและดนตรี

ส่วนแรงงานสตรีที่สมรสแล้ว มีค่าเฉลี่ยความสนใจสูงกว่ากลุ่มที่ยังเป็นโสดในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า, ช่างทำผม เสริมสวย, การทำอาหารและขนม และการตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้ในบ้าน

4.5 เปรียบเทียบความสนใจของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามรายได้

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ได้แบ่งแรงงานสตรีออกเป็น 2 กลุ่ม ตามสภาพรายได้ คือ แรงงานสตรีที่มีรายได้ต่ำ คือมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 4,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 875 คน และแรงงานสตรีที่มีรายได้สูง คือมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 4,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 125 คน ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ด้วย t-test ดังผลในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของ
แรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามรายได้

วิชาหรือกิจกรรม	รายได้ต่ำ (N=875)		รายได้สูง (N=125)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1) การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อ สอบเทียบระดับต่าง ๆ	2.40	.74	1.92	.85	5.95**
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.25	.75	2.10	.83	2.16*
3) ช่างทำผม เสริมสวย	2.17	.78	2.02	.80	2.03*
4) การทำอาหาร และขนม	2.43	.71	2.50	.62	1.29
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	2.02	.77	2.18	.73	2.18*
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก	1.89	.74	2.01	.72	1.62
7) การเลี้ยงสัตว์	1.64	.71	1.49	.62	2.60**
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา	1.55	.68	1.52	.75	0.43
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษา เครื่องใช้ในบ้าน	2.34	.72	2.40	.71	0.89
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	2.26	.75	2.44	.65	2.89**
11) ความรู้ด้านกฎหมาย	1.97	.79	2.15	.71	2.38*
12) ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค	2.36	.68	2.40	.64	0.58
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ	1.97	.69	1.93	.61	0.63
14) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย	2.07	.73	2.06	.72	0.12
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว	1.98	.82	2.10	.77	1.48

ตาราง 13 (ต่อ)

วิชาหรือกิจกรรม	รายได้ต่ำ (N=875)		รายได้สูง (N=125)		t
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ	2.08	.85	2.08	.80	0.03
17) การบริหารโรงงาน	1.85	.81	2.14	.80	3.82**
18) หมอดู และโหราศาสตร์	1.30	.58	1.42	.65	2.13**
19) การเจียรไน เพชร พลอย	1.59	.71	1.54	.74	0.79
20) การขับร้อง และดนตรี	1.82	.78	1.73	.73	1.18
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	2.34	.76	2.22	.76	1.58
รวมทุกข้อ	2.01	.34	2.02	.35	0.10

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนระหว่าง
แรงงานสตรีกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกับกลุ่มที่มีรายได้สูง ปรากฏผลในตาราง 13 ดังนี้

1. ความสนใจโดยรวม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความสนใจเป็นรายข้อ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 9 ข้อ ซึ่งเมื่อนำ
ค่าเฉลี่ยมาพิจารณาประกอบ จะปรากฏผลดังนี้คือ

แรงงานสตรีกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ มีค่าเฉลี่ยความสนใจสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงในเรื่อง

การเรียนการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อสอบเทียบระดับต่าง ๆ, การตัดเย็บเสื้อผ้า, ช่างทำผม เสริมสวย และการเลี้ยงสัตว์

ส่วนแรงงานสตรีกลุ่มที่มีรายได้สูง มีค่าเฉลี่ยความสนใจสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำในเรื่อง งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้, ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ, ความรู้ด้านกฎหมาย, การบริหารโรงงาน และหมอดูและโหราศาสตร์

ตอนที่ 5 : เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ

การเสนอข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกตามตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งออกเป็นตอนย่อยเรียงตามลำดับดังนี้

- 5.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ
- 5.2 เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม
- 5.3 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา
- 5.4 เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส
- 5.5 เมื่อจำแนกตามรายได้

ผลการเปรียบเทียบมีดังต่อไปนี้

5.1 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

การเปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ในพื้นที่ได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุน้อยได้แก่สตรีที่มีอายุ 25 ปี และต่ำกว่า ซึ่งมีจำนวน 690 คน กับกลุ่มอายุมากคือมีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน 310 คน ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 14 ต่อไปนี้

ตาราง 14 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี
เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน	อายุน้อย (N=690)		อายุมาก (N=310)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	690	100.00	310	100.00	1,000	100.00
1) ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรม หรือไม่						
- มีเวลาหรือพอหาเวลาได้	471	68.26	235	75.81	706	70.60
- ไม่นั่งใจ	174	25.22	55	17.74	229	22.90
- ไม่มีเวลา	45	6.52	20	6.45	65	6.50
2. สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลา ใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน						
- วันอาทิตย์	458	66.38	157	50.65	615	61.50
- ตอนเย็นหลังเลิกงาน	113	16.38	54	17.42	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	67	9.71	64	20.65	131	13.10
- วันเสาร์	27	3.91	18	5.81	45	4.50

ตาราง 14 (ต่อ)

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน	อายุน้อย (N=690)		อายุมาก (N=310)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิก งานกะ, เวลาเหมาะสมที่ทำได้, วันหยุดของพนักงาน ฯลฯ)	25	3.62	17	5.48	42	4.20

จากตาราง 14 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความคิดเห็นของแรงงานสตรีกลุ่มที่มีอายุน้อยคืออายุ 25 ปี และต่ำกว่า กับแรงงานสตรีกลุ่มที่มีอายุมาก คือ ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป และรวมทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" เมื่อพิจารณาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มที่มีอายุน้อย ส่วนใหญ่จำนวน 471 คน คิดเป็นร้อยละ 68.26 ตอบว่า มีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 25.22 ตอบว่าไม่แน่ใจ และมีเพียง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 ตอบว่าไม่มีเวลา

สำหรับกลุ่มที่มีอายุมากจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 75.81 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.74 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ และจำนวน

20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 ตอบว่าไม่มีเวลา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำตอบของแต่ละกลุ่ม และรวมทั้ง 2 กลุ่ม สามารถสรุปได้ว่า ให้คำตอบสอดคล้องกันคือส่วนใหญ่ตอบว่า มีเวลาหรือพอหาเวลาได้ มีเพียงส่วนน้อยตอบว่าไม่แน่ใจ และไม่มีเวลา

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มพบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่า วันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน และจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตอบว่า เวลาพักกลางวัน ที่เหลือนอกนั้นตอบว่า วันเสาร์ กับอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มที่มีอายุน้อยส่วนใหญ่จำนวน 458 คน คิดเป็นร้อยละ 66.38 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 16.38 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน ที่เหลือนอกนั้นตอบว่า เวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และคำตอบอื่น ๆ คือ ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

สำหรับกลุ่มที่มีอายุมาก จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 50.65 ตอบว่า วันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 20.65 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน และจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 ตอบว่า ตอนเย็นหลังจากเลิกงาน และคำตอบอื่น ๆ ได้แก่ วันเสาร์, ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

เมื่อพิจารณาคำตอบของแต่ละกลุ่มและรวมทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความเห็นสอดคล้องกัน คือ เวลาที่เหมาะสมที่สุดคือวันอาทิตย์ รองลงมาคือ ตอนเย็นหลังจากงานเลิก

5.2 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม

การเปรียบเทียบในตอนนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามภูมิลำเนาเดิมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 414 คน กับกลุ่มที่มาจากจังหวัดอื่นทุกภูมิภาค มีจำนวน 586 คน ดังได้นำเสนอในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี ที่มีภูมิฐานะเดิมต่างกัน

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน	ใน กทม.		ต่างจังหวัด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	414	100.00	586	100.00	1,000	100.00
20) ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่าน สนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรม หรือไม่						
- มีเวลาหรือพอหาเวลาได้	285	68.84	421	71.84	706	70.60
- ไม่นั่งใจ	97	23.43	132	22.53	229	22.90
- ไม่มีเวลา	32	7.73	33	5.63	65	6.50
21. สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลา ใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน						
- วันอาทิตย์	239	57.73	376	64.16	615	61.50
- ตอนเย็นหลังเลิกงาน	74	17.87	93	15.87	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	64	15.46	67	11.43	131	13.10
- วันเสาร์	20	4.83	25	4.27	45	4.50
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิก งานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้, วันหยุดของพนักงาน ฯลฯ)	17	4.11	25	4.27	42	4.20

จากตาราง 15 แสดงจำนวนและคำร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ แรงงานสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานครกับที่อยู่ในต่างจังหวัด และรวมทั้ง 2 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่ จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลืออีกเล็กน้อยจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 68.84 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 23.43 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 7.73 ตอบว่าไม่มีเวลา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด จำนวน 421 คน คิดเป็นร้อยละ 71.84 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 22.53 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 5.63 ตอบว่าไม่มีเวลา

คำตอบของแต่ละกลุ่ม และโดยส่วนรวมมีความสอดคล้องกันคือ ส่วนใหญ่ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่าไม่แน่ใจ และไม่มีเวลา

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน ส่วนคำตอบอื่น ๆ ได้แก่ วันเสาร์, ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 17.87 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.46 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน นอกนั้นตอบว่าวันเสาร์ และคำตอบอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ส่วนใหญ่จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 64.16 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 15.87 ตอบว่า ตอนเย็น หลังจากเลิกงาน ที่เหลือนอกนั้นตอบว่า เวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

คำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม และโดยส่วนรวม มีความสอดคล้องกันคือ ส่วนใหญ่เห็นว่า เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรมคือ วันอาทิตย์

5.3 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

การเปรียบเทียบในตอนนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามระดับการศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียนจบระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ซึ่งมีจำนวน 453 คน กลุ่มที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 384 คน และกลุ่มที่เรียนจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 163 คน คำตอบของแต่ละกลุ่มได้นำเสนอในตาราง 16 ต่อไปนี้

ตาราง 16 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี
ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

โอกาสในการเข้าร่วม กิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	จบประถมและ ต่ำกว่า		จบมัธยมศึกษา		สูงกว่ามัธยม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	453	100.00	384	100.00	163	100.00	1,000	100.00
20) ถ้ามีการเปิดสอน ความรู้ต่าง ๆ ที่ ท่านสนใจ ท่านจะมี เวลาร่วมกิจกรรม หรือไม่								
- มีเวลาหรือพอ หาเวลาได้	306	67.55	274	71.35	126	77.30	706	70.60
- ไม่น่าใจ	112	24.72	87	22.66	30	18.40	229	22.90
- ไม่มีเวลา	35	7.73	23	5.99	7	4.29	65	6.50

ตาราง 16 (ต่อ)

โอกาสในการเข้าร่วม กิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน	จนประมาณและ ต่ำกว่า		จนมัธยมศึกษา		สูงกว่ามัธยม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21) สมมติว่าท่านหา เวลาเข้าร่วม กิจกรรมการสอน ดังกล่าวได้ ท่าน คิดว่าเวลาใด เหมาะสมที่สุด สำหรับท่าน								
- วันอาทิตย์	326	71.96	219	57.03	70	42.94	615	61.50
- ตอนเย็นหลังจาก เลิกงาน	58	12.80	77	20.05	32	19.63	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	39	8.61	50	13.02	42	25.77	131	13.10
- วันเสาร์	8	1.77	24	6.25	13	7.98	45	4.50
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอน เลิกงานกะ, เวลาเหมาะสม ที่หาได้, วันหยุด ของพนักงาน ฯลฯ)	22	4.86	14	3.65	6	3.68	42	4.20

จากตาราง 16 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนจบระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า กลุ่มที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษา และกลุ่มที่เรียนจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มโดยส่วนรวม พบว่าส่วนใหญ่ จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ ที่เหลือตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ส่วนใหญ่จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 67.55 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 24.72 ตอบว่าไม่แน่ใจ ที่เหลือตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 71.35 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.66 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือตอบว่าไม่มีเวลา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.40 ตอบว่าไม่แน่ใจ ที่เหลือเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 ตอบว่าไม่มีเวลา

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม และโดยส่วนรวมทั้ง 3 กลุ่ม พบคำตอบสอดคล้องกันคือ ส่วนใหญ่ตอบว่า มีเวลาหรือพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่า ไม่แน่ใจ และไม่มีเวลา

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน" เมื่อพิจารณา รวม 3 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตอบว่าเวลาพักกลางวันนอกนั้นตอบว่าวันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบระดับประถมศึกษา และต่ำกว่า ส่วนใหญ่จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 71.96 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน นอกนั้นตอบว่าเวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 57.03 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.05 ตอบว่า ตอนเย็น หลังจากเลิกงาน ที่เหลือนอกนั้นตอบว่าเวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนจบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 42.94 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 25.77 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน คำตอบนอกนั้นได้แก่ ตอนเย็นหลังเลิกงาน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

คำตอบของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มและโดยส่วนรวม มีความสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่ตอบว่า เวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้คือวันอาทิตย์ และรองลงมาคือ ตอนเย็นหลังจากเลิกงาน

5.4 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ได้แบ่งแรงงานสตรีออกเป็น 2 กลุ่ม ตามสถานภาพการสมรส คือ กลุ่มที่เป็นโสดมีจำนวน 640 คน และกลุ่มที่สมรสแล้วมีจำนวน 360 คน ดังได้นำเสนอในตาราง 17 ต่อไปนี้

ตาราง 17 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงาน
สตรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน	โสด		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	640	100.00	360	100.00	1,000	100.00
20) ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่าน สนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรม หรือไม่						
- มีเวลาหรือพอหาเวลาได้	450	70.31	256	71.11	706	70.60
- ไม่แน่ใจ	151	23.59	78	21.67	229	22.90
- ไม่มีเวลา	39	6.09	26	7.22	65	6.50
21. สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลา ใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน						
- วันอาทิตย์	416	65.00	199	55.28	615	61.50
- ตอนเย็นหลังเลิกงาน	107	16.72	60	16.67	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	61	9.53	70	19.44	131	13.10
- วันเสาร์	30	4.69	15	4.17	45	4.50
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิก งานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้, วันหยุดของพนักงาน ฯลฯ)	26	4.06	16	4.44	42	4.20

จากตาราง 17 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นโสดกับกลุ่มที่สมรสแล้ว สรุปได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลืออีกจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ส่วนใหญ่จำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 70.31 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 23.59 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.09 ตอบว่าไม่มีเวลา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ส่วนใหญ่จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 71.11 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.67 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.22 ตอบว่าไม่มีเวลา

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม และโดยส่วนรวมให้คำตอบที่สอดคล้องกัน คือส่วนใหญ่ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุด" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 615 คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน ส่วนคำตอบนอกนั้นได้แก่ วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด ส่วนใหญ่จำนวน 416 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 16.72 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน ที่เหลือนอกนั้นตอบว่าเวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาที่เหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมัครแล้ว ส่วนใหญ่จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 55.28 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 ตอบว่าเวลาพักกลางวัน นอกนั้นตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่ทำได้และวันหยุดของพนักงาน

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งที่พิจารณาทีละกลุ่ม และพิจารณารวมกัน ให้คำตอบที่สอดคล้องกัน เวลาที่ส่วนใหญ่สามารถร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนได้ คือวันอาทิตย์ รองลงมาคือตอนเย็นหลังเลิกงาน

5.5 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกตามรายได้

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้แบ่งแรงงานสตรี ออกเป็น 2 กลุ่ม ตามสภาพรายได้ คือกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ คือ มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 4,000 บาท ซึ่งมีจำนวน 875 คน และกลุ่มที่มีรายได้สูง คือ มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 4,000 บาทขึ้นไป มีจำนวนทั้งหมด 125 คน ดังได้นำเสนอในตาราง 18 ต่อไปนี้

ตาราง 18 เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี
ที่มีรายได้ต่างกัน

โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน	รายได้ต่ำ		รายได้สูง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	875	100.00	125	100.00	1,000	100.00
20) ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่าน สนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรม หรือไม่						
- มีเวลาหรือพอหาเวลาได้	606	69.26	100	80.00	706	70.60
- ไม่น่าใจ	210	24.00	19	15.20	229	22.90
- ไม่มีเวลา	59	6.74	6	4.80	65	6.50
21. สมมุติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลา ใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน						
- วันอาทิตย์	568	64.91	47	37.60	615	61.50
- ตอนเย็นหลังเลิกงาน	144	16.46	23	18.40	167	16.70
- เวลาพักกลางวัน	94	10.74	37	29.60	131	13.10
- วันเสาร์	31	3.54	14	11.20	45	4.50
- อื่น ๆ (เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิก งานกะ, เวลาเหมาะสมที่ท่านทำได้, วันหยุดของพนักงาน ฯลฯ)	38	4.34	4	3.20	42	4.20

จากตาราง 18 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ กับกลุ่มที่มีรายได้สูง สรุปได้ดังนี้

1. การมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 706 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ ที่เหลือจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลา

ในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่จำนวน 606 คน คิดเป็นร้อยละ 69.26 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 6.74 ตอบว่าไม่มีเวลา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง ส่วนใหญ่จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ รองลงมาจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 ตอบว่าไม่แน่ใจ ที่เหลืออีกเล็กน้อยจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 ตอบว่าไม่มีเวลา

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละกลุ่ม และโดยส่วนรวม พบว่าได้คำตอบสอดคล้องกัน คือ ส่วนใหญ่ตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาได้ มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่า ไม่แน่ใจและไม่มีเวลา

2. เวลาที่เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน" เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน คำตอบนอกนั้นได้แก่ เวลาพักกลางวัน, วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่ทำได้ และวันหยุดของพนักงาน

ในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 64.91 ตอบว่าวันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 16.46 ตอบว่าตอนเย็นหลังจากเลิกงาน คำตอบอื่น ๆ ได้แก่ เวลาพักกลางวัน วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาเหมาะสมที่ทำได้ และวันหยุดของพนักงาน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง พบว่า จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 ตอบว่า วันอาทิตย์ รองลงมาจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 เวลาพักกลางวัน คำตอบนอกนั้น ได้แก่ ตอนเย็นหลังจากเลิกงาน วันเสาร์ และอื่น ๆ เช่น ช่วงเช้า, ตอนเลิกงานกะ, เวลาที่เหมาะสมที่หาได้ และวันหยุดของพนักงาน

คำตอบของแต่ละกลุ่มและเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม มีความสอดคล้องกัน คือส่วนใหญ่ตอบว่าเวลาที่พอจะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ คือวันอาทิตย์ กับตอนเย็นหลังเลิกงาน

ตอนที่ 6 : ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แยกนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อยคือ

- 6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรเปิดสอน เพื่อให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน
- 6.2 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแรงงานสตรี

6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรเปิดสอน เพื่อให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน

ในตอนนี้ เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวิชาที่ควรเปิดสอนหรือให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน ที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าจะเป็นประโยชน์ที่สุด ข้อคิดเห็นดังกล่าวนี้ได้จากคำถามปลายเปิด ซึ่งประมวลคำตอบได้ ดังแสดงในตาราง 19 ต่อไปนี้

ตาราง 19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรเปิดสอน เพื่อให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน

วิชาที่ควรเปิดสอนแก่แรงงานสตรี	ความถี่ในการตอบ	ร้อยละ
1. การทำอาหารและขนม	412	18.63
2. การตัดเย็บเสื้อผ้า	394	17.81
3. เสริมสวย	389	17.59
4. เย็บปักถักร้อย	145	6.56
5. การเรียนศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อสอบเทียบในระดับต่าง ๆ	93	4.20
6. การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้	90	4.07
7. ความรู้ด้านอนามัย และการรักษาโรค	90	4.07
8. กฎหมายแรงงาน	69	3.12
9. พิมพ์ดีดและบัญชี	65	2.94
10. การเกษตร	49	2.22
11. สอนอาชีพเสริมเพื่อหารายได้พิเศษ	48	2.17
12. ภาษาต่างประเทศ	39	1.76
13. ความรู้เสริมความก้าวหน้าในการทำงาน	34	1.54
14. คอมพิวเตอร์	30	1.36
15. การบริหารโรงงาน	28	1.27
16. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ	22	0.99
17. การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว	22	0.99
18. การดูแลตกแต่งบ้าน และรักษาเครื่องใช้ในบ้าน	20	0.90
19. ค้าขาย	20	0.90
20. ความปลอดภัยในการทำงาน	18	0.81
21. ขับร้อง และดนตรี	15	0.68

ตาราง 19 (ต่อ)

วิชาที่ควรเปิดสอนแก่แรงงานสตรี	ความถี่ในการตอบ	ร้อยละ
22. ดอกไม้ประดิษฐ์	10	0.45
23. ช่างไฟฟ้า	10	0.45
24. เลี้ยงลูก	9	0.41
25. ความรู้รอบตัว	8	0.36
26. อบรมด้านเครื่องจักร	7	0.32
27. ความปลอดภัยในชีวิต	6	0.27
28. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	6	0.27
29. การช่างเบื้องต้น	5	0.23
30. ศาสนา และธรรมะ	5	0.23
31. อื่น ๆ (เช่น ชีววิทยนต์, QC, ส่งเสริมสังคมให้ดีขึ้น ความรับผิดชอบในสังคมและครอบครัว, การป้องกันตัว การป้องกันสารเคมี, การเก็บรักษาเครื่องมือ ฯลฯ)	54	2.44
รวมทุกข้อ	2212	100.00

จากตาราง 19 เมื่อให้แรงงานสตรีระบุวิชาที่ควรเปิดสอน ที่คิดว่าตรงกับความสนใจ และให้ประโยชน์แก่แรงงานสตรีมากที่สุด คำตอบที่ได้จะเป็นวิชาซ้ำ ๆ กันที่เปิดสอนกันอยู่ทั่วไป วิชาที่มีความถี่สูง คือมีความถี่มากกว่า 100 ขึ้นไป ได้แก่ การทำอาหารและขนม การตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย และเย็บปักถักร้อย ที่มีความถี่รองลงมา คืออยู่ระหว่าง 50-100 ได้แก่ การเรียนศึกษาผู้ใหญ่เพื่อสอบเทียบในระดับต่าง ๆ การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ ความรู้ด้านอนามัยและ

การรักษาโรค กฎหมายแรงงาน พิมพ์ดีดและบัญชี ส่วนวิชาที่มีความถี่น้อยกว่า 50 ได้แก่ การเกษตร สอนอาชีพเสริมเพื่อหารายได้พิเศษ ภาษาต่างประเทศ ความรู้เสริมความก้าวหน้าในการทำงาน คอมพิวเตอร์ การบริหารโรงงาน ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว การดูแลตนเองและรักษาเครื่องใช้ในบ้าน ค้าขาย ความปลอดภัยในการทำงาน ขับร้องและดนตรี ดอกไม้ประดิษฐ์ ช่างไฟฟ้า เลี้ยงลูก ความรู้รอบตัว อบรมด้านเครื่องจักร ความปลอดภัยในชีวิต การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การช่างเบื้องต้น ศาสนาและธรรมะ นอกจากนี้ได้ให้ความสนใจในวิชาอื่น ๆ กระจายกันไปวิชาละ 4 คน ถึง 1 คน เช่น ขับรถยนต์ QC ส่งเสริมสังคมให้ดีขึ้น ความรับผิดชอบในสังคมและครอบครัว การป้องกันตัว การป้องกันสารเคมี การเก็บรักษาเครื่องมือ ตามลำดับ

6.2 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแรงงานสตรี

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปิดสอนให้ความรู้แก่สตรี ซึ่งได้จากคำถามปลายเปิด สรุปได้ดังตาราง 20 ต่อไปนี้

ตาราง 20 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแรงงานสตรี

ความคิดเห็นหรือข้อแนะนำ	ความถี่ในการตอบ	ร้อยละ
1. ดี เพราะเป็นการส่งเสริมความรู้ ความสามารถ	193	27.69
2. สถานที่เรียนควรไปมาสะดวก เช่น ในโรงงาน ใกล้โรงงาน และที่พัก	170	24.39
3. ควรอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพ ได้นอกเหนือจากการทำงาน	89	12.77
4. ควรได้ความรู้มาก และนำสิ่งที่ได้เรียนมาใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์	48	6.89
5. ควรเปิดสอนในเวลาที่สะดวก เช่น วันหยุด ตอนเช้า ก่อนเข้าทำงานหรือพักเที่ยง	48	6.89
6. อยากให้มีการสอนให้ปฏิบัติด้วย	24	3.44
7. ควรเป็นการสอนอบรมฟรี	22	3.16
8. ควรเปิดสอนโดยเร็ว	19	2.73
9. ควรเป็นการสอนอบรมในระยะเวลาสั้น และได้ผลเร็ว	18	2.58
10. อื่น ๆ (เช่น รัฐบาลควรเปิดหลักสูตร สอนเทียบระดับ ปว.ช., เชิญวิทยากร มาแนะนำและสาธิตให้ดูใน โรงงาน, อยากให้มีใบรับรอง เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ ด้านอื่น ๆ ได้, เปิดสอนแขนงที่เกี่ยวกับสตรีโดยตรง และเน้นความก้าวหน้าทันสมัย ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และใกล้ตัวมากที่สุด ฯลฯ)	66	9.47
รวมทุกข้อ	697	100.00

ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปิดสอนเพื่อให้ความรู้แก่สตรี ตามที่นำเสนอในตาราง 20 สรุปได้ว่า

แรงงานสตรีเห็นด้วยที่จะให้มีการเปิดสอน โดยบอกว่า ดีเพราะเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถ

ข้อคิดเห็นที่มีความถี่สูงในระดับต้น ๆ ได้แก่ สถานที่เรียนควรอยู่ใกล้ไปมาสะดวก ควรอบรมความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ควรเป็นการใช้เวลาว่างให้ได้ประโยชน์ และควรเปิดสอนในเวลาที่สะดวก เช่น วันหยุด ข้อคิดเห็นที่มีความถี่ในระดับกลาง ๆ ได้แก่ อยากให้มีการสอนให้ปฏิบัติด้วย ควรเป็นการสอนอบรมฟรี ควรเปิดสอนโดยเร็ว และควรเป็นการสอนอบรมในระยะสั้น และได้ผลเร็ว สำหรับข้อคิดเห็นที่มีความถี่ต่ำ กระจายกันไปเรื่องละ 4 คน ถึง 1 คน ได้แก่ ได้แก่ รัฐบาลควรเปิดหลักสูตรสอบเทียบระดับ ป.วช. เชิญวิทยากรแนะนำและสาธิตให้ดูในโรงงาน, อยากให้มีใบรับรองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ เปิดสอนแขนงที่เกี่ยวกับสตรีโดยตรงและเน้นความก้าวหน้าทันสมัย ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน และใกล้ตัวมากที่สุดตามลำดับ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี เป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป การจัดการศึกษาดังกล่าวนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อการพัฒนาประเทศ ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนนั้น จำเป็นต้องทราบถึงความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน รวมถึงลักษณะส่วนตัวของผู้เรียนและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงาน การศึกษาเรื่องนี้จึงมุ่งตรวจสอบข้อมูลใน 2 ประเด็นนี้ ซึ่งจะให้ประโยชน์โดยตรงแก่ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาประเภทนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ต้องการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม โดยได้ตั้งความมุ่งหมายเฉพาะเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาความสนใจของแรงงานสตรี เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของแรงงานสตรี เกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มอายุ ภูมิฐานะ

เดิม ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และการมีรายได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขต นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2533 มีโรงงานทั้งหมด 107 โรง อยู่ในเขตอุตสาหกรรมส่งออก 56 โรง และเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 51 โรง รวมทั้ง 2 เขต มี แรงงานสตรีทั้งหมดประมาณ 20,000 คน

กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากประชากรข้างต้นทั้ง 2 เขต คือ เขตอุตสาหกรรมส่งออก ได้กลุ่ม ตัวอย่าง 750 คน จากโรงงาน 15 แห่ง และเขตอุตสาหกรรมทั่วไป ได้กลุ่มตัวอย่าง 250 คน จากโรงงาน 5 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,000 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากร เป้าหมาย

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของแรงงาน สตรีในโรงงานอุตสาหกรรม แยกเป็น 5 ประการดังนี้

- 1) กลุ่มอายุ จะจำแนกออกเป็นกลุ่มอายุระดับต่าง ๆ ตามข้อมูลจริงหลังจากการเก็บ รวบรวมข้อมูลแล้ว
- 2) ระดับการศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์การศึกษาในระบบโรงเรียน และการร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียน
- 3) สถานภาพการสมรส ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การรับผิดชอบในครอบครัว
- 4) ภูมิภาคเดิม แยกเป็นภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ได้แก่ ภาคเหนือ กลาง ได้ ออก ตะวันออกเฉียงเหนือ และเขตกรุงเทพมหานคร
- 5) การมีรายได้

ตัวแปรตาม ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 2 ประการคือ

- 1) ความสนใจเกี่ยวกับการเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสำรวจมี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวและสภาพการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ติดต่อผ่านนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างในโรงงานที่ได้รับการคัดเลือก แล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้โรงงานแต่ละแห่งด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือให้แจกแก่กลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้ ส่วนโรงงานที่สามารถเข้าไปได้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ไปแจกและชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ได้แจกแบบสำรวจทั้งสิ้น 1,000 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาครบทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test และ F-test แล้วแต่กรณี
3. ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

แรงงานสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี 1,000 คน ร้อยละ 64.00 ยังเป็นโสด และร้อยละ 36.00 สมรสแล้ว ด้านอายุมีตั้งแต่ต่ำกว่า 15 ปี ไปจนถึงสูงกว่า 45 ปี ที่มีมากที่สุดอยู่ในช่วง 15-30 ปี ซึ่งมีถึงร้อยละ 88.10 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ด้านการศึกษา มีตั้งแต่ผู้ไม่เคยเรียน จนถึงผู้จบปริญญาตรี ร้อยละ 45.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 38.40 จบระดับมัธยมศึกษา ด้านภูมิลำเนาเดิมพบว่า ร้อยละ 41.40 เป็นคนกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 23.80 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 19.40 มาจากจังหวัดอื่นในภาคกลาง นอกนั้นร้อยละ 15.40 มาจากภาคอื่น คือภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก รวมกัน กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 45.90 อยู่ในกรุงเทพมหานครนานกว่า 10 ปี ร้อยละ 14.70 มาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ยังไม่ถึง 1 ปี นอกนั้นอยู่ระหว่าง 1-10 ปี ด้านอาชีพเดิมก่อนมาทำงานโรงงาน พบว่า มากที่สุดร้อยละ 43.70 รับจ้างมาก่อน รองลงมาร้อยละ 20.30 ทำงานด้านการเกษตร นอกนั้นประกอบอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ ประมง รวมทั้งเป็นนักเรียนและแม่บ้าน

2. การรับจ้างแรงงานและรายได้

เกี่ยวกับระยะเวลาทำงานในโรงงาน พบว่า ร้อยละ 46.80 ทำงานยังไม่ถึง 1 ปี

ร้อยละ 30.00 ทำระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 9.40 ระหว่าง 3-5 ปี และร้อยละ 13.80 ทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวัน อยู่ระหว่าง 7-13 ชั่วโมง ที่มีมากที่สุดคือ 8 ชั่วโมง มีร้อยละ 90.40 ด้านระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน ร้อยละ 53.10 ตอบว่าทำไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะมีงานอื่นที่ดีกว่า ร้อยละ 40.60 ตอบว่า ทำไปจนกว่าจะทำไม่ไหวหรือจนกว่าโรงงานจะเลิกจ้าง นอกนั้นตอบว่าทำชั่วคราวในช่วงที่ว่างจากอาชีพประจำและอื่น ๆ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 78.80 อยู่ระหว่าง 2,000-4,000 บาท ร้อยละ 8.70 ต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 11.10 ระหว่าง 4,000-10,000 บาท มีเพียงร้อยละ 1.40 ที่มีรายได้เกิน 10,000 บาท ด้านลักษณะที่พักอาศัย พบว่าร้อยละ 43.70 อยู่บ้านของตนเอง ร้อยละ 21.60 เข้าบ้านอยู่เป็นส่วนตัว ร้อยละ 19.90 เข้าบ้านร่วมกับเพื่อน นอกนั้นอาศัยอยู่กับผู้อื่น อยู่บ้านพักที่โรงงานจัดให้และอื่น ๆ เกี่ยวกับการใช้จ่าย ร้อยละ 50.00 ต้องอุปการะครอบครัวของตนเอง ร้อยละ 35.40 ต้องอุปการะบิดามารดาและญาติพี่น้อง และร้อยละ 12.50 ใช้จ่ายเฉพาะตัวคนเดียว เมื่อเทียบรายได้กับรายจ่าย พบว่าส่วนใหญ่คือเป็นร้อยละ 72.20 ตอบว่า พออยู่ได้แต่ต้องประหยัด ร้อยละ 13.20 ตอบว่ามีพอใช้และเหลือเก็บ ร้อยละ 7.30 ไม่พอใช้ต้องกู้หนี้ และร้อยละ 6.50 ไม่พอใช้ต้องทำงานพิเศษเพิ่ม

3. ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 74.80 ตอบว่าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนมาก่อน ในขณะที่ร้อยละ 20.00 เคยเข้าร่วม ได้แก่ เคยเข้าเรียนการตัดเย็บเสื้อผ้า คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับสภาพแรงงาน เคยเรียนด้านภาษา การศึกษาผู้ใหญ่ วิชาชีพของ กทม. เสริมสวย และอื่น ๆ และที่เหลือ ร้อยละ 5.20 ตอบว่าไม่แน่ใจ

เกี่ยวกับความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมถ้ามีการจัดขึ้น พบว่า ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 79.50 สนใจที่จะเข้าร่วมเหตุผลได้แก่ เพราะเพิ่มความรู้, นำไปประกอบอาชีพอื่นได้, หาประสบการณ์, เป็นประโยชน์ และอื่น ๆ ร้อยละ 18.00 ตอบว่าไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมหรือไม่ เพราะไม่มีเวลาว่าง ไม่รู้ว่ากิจกรรมอะไร ต้องใช้จ่ายอย่างอื่นมากมาย อาจจะทำงานอยู่โรงงานแห่งนี้ไม่ได้นาน และกลัวทำไม่ได้ ที่เหลือร้อยละ 2.50 ตอบว่าไม่สนใจเข้าร่วม เพราะไม่มีเวลา มีลูกต้องดูแล อายุมากแล้ว ติดงานทางบริษัท และกลัวกลับรถไฟไม่ทัน

4. ความสนใจต่อวิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจในระดับมาก ได้แก่ อาหารและขนม กับ ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค

วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างสนใจในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ คือ การ ตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน, การเรียนเพื่อสอบเทียบ, การตัดเย็บเสื้อผ้า, การจัดการ เรื่องการเงินในครอบครัว, ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ, ทำผม เสริมสวย, พิมพ์ดีด และงานธุรการ, กีฬาและการออกกำลังกาย, งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้, ความรู้ด้าน กฎหมาย, ทัศนอาจร และท่องเที่ยว, ศาสนาและธรรมะ, การเพาะปลูกต้นไม้ไม้ดอก, การ บริหารโรงงาน, และขับร้องและดนตรี

วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจน้อยได้แก่ การเลี้ยงสัตว์, การเจียรนัย เพชรพลอย, การเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา หมอดูและโหราศาสตร์

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม

เมื่อถามเรื่องการมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.60 ตอบว่า มีเวลาและพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ ร้อยละ 22.90 ตอบว่าไม่แน่ใจ และที่เหลือ ร้อยละ 6.50 ตอบว่าไม่มีเวลาที่เข้าร่วม สำหรับความเห็นเกี่ยวกับเวลา เหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ตอบว่า วันอาทิตย์ รองลงมาได้แก่ ตอนเย็นหลังจาก เลิกงาน

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม

วิธีจัดที่กลุ่มตัวอย่างสนใจมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ การจัดฝึกอบรมระยะสั้น การเชิญ ผู้รู้มาให้คำแนะนำและสาธิต การไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การ เรียนจากเอกสารและหนังสือคำสอน และการเรียนจากวิทยุ โทรทัศน์ และวิดีโอ ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ ควรสอนตัวต่อตัว ควรให้มีการปฏิบัติด้วย เรียนทางไปรษณีย์ เรียนในชั้น เรียน และสอนระยะยาว

7. เปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่ม

7.1 เปรียบเทียบความสนใจเมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ความสนใจโดยรวม พบว่าสตรีกลุ่มอายุน้อย (25 ปี และต่ำกว่า) มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสูง

กว่ากลุ่มอายุมาก (26 ปี ขึ้นไป) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแรงงานสตรีกลุ่มอายุน้อย สนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้สูงกว่ากลุ่มอายุมาก คือ การเรียนเพื่อสอบเทียบ กีฬาและการออกกำลังกาย ชั้บร้องและดนตรี ทักษะการและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ และการเจียรนัยเพชรพลอย ส่วนกลุ่มอายุมาก (26 ปีขึ้นไป) มีความสนใจมากกว่าในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้กับการเพาะปลูกต้นไม้ไม้ดอก

7.2 การเปรียบเทียบความสนใจเมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม ความสนใจโดยรวมพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความสนใจเป็นรายข้อ พบว่าสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานครสนใจมากกว่าในกิจกรรมการทักษะการและท่องเที่ยว กับวิชาหมอดูและโหราศาสตร์ ส่วนสตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมจากต่างจังหวัด สนใจมากกว่าในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า

7.3 การเปรียบเทียบความสนใจเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องตัดเย็บเสื้อผ้าและช่างทำผม เสริมสวย กลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องการเรียนเพื่อสอบเทียบ การทำอาหารและขนม การตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค กีฬาและการออกกำลังกาย และการจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา มีความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ การเพาะปลูกต้นไม้ไม้ดอก ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรู้ด้านกฎหมาย ทักษะการและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน และความสนใจโดยรวมทุกข้อ

7.4 การเปรียบเทียบความสนใจเมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้วมีคะแนนเฉลี่ยของความสนใจโดยรวมทุกข้อสูงกว่าสตรีที่ยังเป็นโสด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นโสด มีความสนใจสูงกว่าในเรื่อง การเรียนเพื่อสอบเทียบ ความรู้ด้านกฎหมาย กีฬาและการออกกำลังกาย การทักษะการและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน และชั้บร้องและดนตรี สำหรับกลุ่มที่สมรสแล้ว มีความสนใจสูงกว่าในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำผมเสริมสวย อาหารและขนม และการตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน

7.5 การเปรียบเทียบความสนใจเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่าความสนใจโดยรวม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความสนใจเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้ต่ำ (4,000 บาทต่อเดือนลงไป) มีความสนใจสูงกว่าในเรื่องการเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ ตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำผมเสริมสวย และการเลี้ยงสัตว์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง (มากกว่า 4,000 บาท) มีความสนใจสูงกว่าในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรู้ด้านกฎหมาย การบริหารโรงงาน และหมอดูและโหราศาสตร์

8. เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกตามตัวแปรต่าง ๆ คือ กลุ่มอายุ ภูมิฐานะเดิม ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ พบว่าความคิดเห็นสอดคล้องกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 70 ของทุกกลุ่ม ตอบว่า มีเวลาหรือพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ ถ้ามีการจัดขึ้นจริง และมีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่าไม่แน่ใจ และไม่สามารถเข้าร่วม ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาเหมาะสมในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่ตอบว่า วันอาทิตย์ รongลงมาได้แก่ เวลาเย็นหลังเลิกงาน

9. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

9.1 วิชาที่ควรเปิดสอน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า วิชาที่ควรเปิดสอนและเป็นประโยชน์ ต่อพวกตนมากที่สุด เรียงตามลำดับความถึดังนี้คือ การทำอาหารและขนม ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย การเย็บปักถักร้อย การเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ การประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ ความรู้ด้านอนามัย และการรักษาโรค กฎหมายแรงงาน พิมพ์ดีดและบัญชี และการเกษตร

9.2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการเปิดสอนให้ความรู้แก่สตรี กลุ่มตัวอย่างให้ ข้อคิดเห็นดังนี้คือ สถานที่เรียนควรให้ไปมาสะดวก เห็นด้วยกับการเปิดสอนเพราะเป็นการส่งเสริม ความรู้ความสามารถ ควรอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ ควรสอนสิ่งที่ให้ความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ควรเปิดสอนในเวลาที่สะดวก เช่น วันหยุด ตอนเช้าก่อน ใช้งานหรือพักเที่ยง ควรสอนให้ฟรี ให้การอบรมในระยะสั้นและได้ผลเร็ว อยากให้มีการสอน ให้ปฏิบัติด้วย และควรเปิดสอนโดยเร็ว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานสตรี จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย อายุ พื้นฐานการศึกษา สถานภาพทางการสมรส ภูมิลำเนาเดิม เวลาที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร อาชีพเดิมก่อนมาทำโรงงาน พบว่าแรงงานสตรีส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 15-30 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงงานอุตสาหกรรมต้องการแรงงานสตรีที่มีอายุน้อย เพราะสรีระทางร่างกายยังมีคุณภาพที่ดี เช่น ระบบสายตาในวัยนี้ยังมีสายตาที่ดีอยู่ ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมส่วนมากต้องการคุณสมบัติในข้อนี้มาก ได้แก่ โรงงานเจียรนัยเพชรพลอย เย็บผ้า เป็นต้น ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมณี บุรณกานนท์ (2526:243) ที่วิจัยพบว่า ลูกจ้างโดยส่วนใหญ่อยู่ในสถานประกอบการเอกชนยังมีอายุไม่มากนัก คือ ร้อยละ 85.96 มีอายุเฉลี่ย 16-30 ปี ดังนั้นจะเห็นว่า โรงงานอุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานสตรีที่มีอายุน้อย

เกี่ยวกับพื้นฐานการศึกษา พบว่าแรงงานสตรีส่วนใหญ่ เรียนจบระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงงานอุตสาหกรรมต้องการรับคนที่มีวุฒิต่ำ หรือเพราะค่าแรงถูก สภาพการณ์แต่เดิมสตรีไทยยัง ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องออกมาทำงานนอกบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อจบในระดับการศึกษาภาคบังคับแล้วต้องช่วยครอบครัวประกอบอาชีพทางการเกษตร ต้องช่วยเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืชผลตามฤดูกาล และต้องช่วยงานบ้านเป็นแม่บ้านแม่เรือน จึงไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้น การฝึกอบรมบุตรสาวในอดีตจึงเน้นการฝึกเป็นแม่บ้านแม่เรือน อีกทั้งคนไทยยังไม่นิยมส่งบุตรสาวเรียนสูง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์ (2525:132-138) ที่วิจัยพบว่าพนักงานหญิงส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาถึงร้อยละ 66.67 จึงทำให้ด้านค่าจ้าง และสวัสดิการ โอกาสในการทำงานและเลื่อนตำแหน่ง ไม่ดีเท่าที่ควร

2. การรับจ้างแรงงานและรายได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการรับจ้างแรงงานและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วยระยะเวลาที่ทำงานในโรงงาน จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวัน ระยะเวลาที่คาดหวังในการทำงาน รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่พักอาศัย การใช้จ่าย รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย จากผลการวิจัยพบว่า แรงงานสตรีส่วนใหญ่มีรายได้

เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,000-4,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ขั้นต่ำ และกลุ่มแรงงานสตรีส่วนใหญ่จะตอบว่าพออยู่ได้แต่ต้องประหยัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีดังกล่าวมีความประหยัดในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่เป็นอย่างมาก เท่าที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นจะพบว่า แรงงานสตรีจะเข้าบ้านรวมกันอยู่หลายคน เช่นด้านหน้านิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังจะใช้สังกะสีกันเป็นห้องพื้นปูน กว้างยาวประมาณ 2.50 เมตร x 2.50 เมตร เข้าอยู่รวมกัน 5 คน ค่าเช่าเดือนละ 500 บาท น้ำไฟพร้อม ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ และกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 50 ต้องอุปการะครอบครัวของตนเองด้วยจากข้อมูลที่ค้นพบ แรงงานสตรีส่วนใหญ่จะต้องทำงานล่วงเวลาแทบทุกโรงงาน นอกจากนี้ยังมีบางโรงงานแกล้งงานให้คนงานกลับไปทำบ้านเป็นการทำงานแบบเหมาช่วง เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ส่วนใหญ่แรงงานสตรีจะนำกลับไปให้คนในครอบครัวทำ

สำหรับแรงงานสตรีที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 38 คน ซึ่งมีรายได้สูง (มากกว่า 4,000 บาท) พบว่ามีจำนวนทั้งหมด 27 คน จึงนับว่า เป็นรายได้ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแรงงานสตรีกลุ่มนี้จัดอยู่ในระดับหัวหน้างาน เป็นผู้คุมงาน จึงมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่าแรงงานสตรีประเภทอื่น ๆ ส่วนแรงงานสตรีที่จบระดับปริญญาตรี แต่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำ (ตั้งแต่ 4,000 บาทต่อเดือนลงมา) มีจำนวนทั้งหมด 11 คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ได้ทำงานเหมือนแรงงานสตรีโดยทั่วไปตอนนี้จะพบมากขึ้นเกิดจากปัญหาการว่างงาน ฉะนั้นเมื่อสมัครงานได้จึงทำไปก่อนจนกว่าจะหางานใหม่ที่ดีกว่า

สำหรับลักษณะที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าอาศัยอยู่บ้านของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นคนในกรุงเทพมหานคร คำตอบที่บอกว่าอยู่บ้านของตนเอง นั้น เพราะเป็นบ้านที่กลุ่มตัวอย่างอยู่มาดั้งเดิม ซึ่งอาจเป็นบ้านของปู่ ย่า ตา ยาย บิดามารดา และตนไม่ต้องเสียค่าเช่าจึงตอบว่าบ้านของตนเอง

3. ความสนใจต่อวิชาชีพหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน วิชาหรือกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความสนใจในระดับมาก ได้แก่ อาหารและขนม กับ ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ใช้แรงงานสตรีต้องการวิชาชีพที่ตนมีความถนัด เช่น การทำอาหารและขนม ที่อาจทำให้ตนเองสามารถเพิ่มพูนรายได้ และสามารถทำได้เมื่อว่าง เป็นวิชาที่เหมาะสมสำหรับสตรี ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา แสนสุข (2527:291-295) ที่วิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาลมีความเห็นว่า หน่วยงานรัฐบาลมีบทบาทในการให้การศึกษา

ด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการเพิ่มพูนรายได้ในระดับมากในด้านคหกรรม สำหรับความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรคที่กลุ่มแรงงานสตรีแสดงความสนใจมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานสตรีเป็นผู้มีรายได้น้อยที่จะนำมาใช้จ่ายในปัจจุบัน คือ ที่อยู่อาศัย ถ้าจะต้องเช่าบ้านหรือหอพักอยู่ อาหารคือซื้อหาอาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่มคือใช้จ่ายในเรื่องเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ปัจจุบันทั้ง 3 สิ่งนี้เป็นสิ่งจำเป็นต้องซื้อใช้ แต่สำหรับยารักษาโรคนั้นมีความจำเป็นในยามที่เจ็บป่วยเท่านั้น ถ้าประหยัดในเรื่องยารักษาโรคไม่ได้ก็จะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และถ้าเกิดล้มป่วยลงจริง ๆ อาจจะทำงานไม่ได้ ต้องลาออกจากงาน ประกอบกับโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแก่แรงงานยังไม่ดีพอ จึงมีความสนใจในเรื่องความรู้ด้านอนามัย และการรักษาโรคสูง

ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาที่เหมาะสมกับแรงงานสตรี เช่นการทำอาหารและขนม ควรจัดแบบส่งเสริมทักษะและอาชีพ ควรจัดฝึกอบรมพร้อมลงมือปฏิบัติเป็นหลักสูตรสั้น มีวิทยากรมาให้การฝึกอบรม อาหารและขนมที่จัดสอนควรเป็นอาหารและขนมที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น ก๋วยเตี๋ยว สาหร่ายห่อหมู ขนมไข่นกกระทา เป็นต้น ส่วนความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรคควรจัดแบบให้ข่าวสารข้อมูล จัดโปสเตอร์ หรือความรู้ด้านอนามัยต่าง ๆ ไว้บนป้ายประกาศให้แรงงานสตรีอ่าน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม วิธีจัดที่กลุ่มตัวอย่างสนใจมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ การฝึกอบรมระยะสั้น การเชิญผู้รู้มาให้คำแนะนำและสาธิต การไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานสตรีเป็นผู้ไม่มีเวลา และรายได้น้อย ฉะนั้นถ้าการเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนควรจะเป็นการจัดในระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ประโยชน์เช่น การเพิ่มพูนรายได้ได้โดยเร็วจะเหมาะสมกับแรงงานสตรี การเชิญผู้รู้มาให้คำแนะนำและสาธิต เนื่องจากแรงงานสตรีส่วนใหญ่เป็นผู้มีระดับการศึกษาต่ำ เมื่อจะเข้าร่วมกิจกรรมกลัวจะทำไม่ได้ ถ้ามีวิทยากรมาสาธิตทำให้ดูประกอบคำแนะนำก็คิดว่าจะมีการเรียนรู้ได้เร็วกว่าวิธีอื่น สำหรับการไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เนื่องจากแรงงานสตรีทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นงานหนัก และชนิดเดียวกันเป็นเวลานาน ๆ ก็จะทำให้เกิดความเครียด แรงงานสตรีต้องการเรียนรู้ในบรรยากาศที่สนุกสนานผ่อนคลายความตึงเครียด สะดวกสบายเปลี่ยนบรรยากาศ ไม่หนักสมองจนเกินไป อย่างไรก็ตามวิธีจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนก็ควรตระหนักถึงวิธีการจัดกิจกรรมแบบนี้ ในกระบวนการเรียนการสอนเป็นครั้งคราว ผลการวิจัยเรื่องวิธีการจัดกิจกรรมแตกต่างกัน

จากการวิจัยของ นิวส์แฮม (สวัธน์ วัฒนวงศ์. 2533:105; อ้างอิงมาจาก Newsham. 1969) ซึ่งทำการศึกษเปรียบเทียบผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ซึ่งเขาได้พบว่ามีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการยอมรับวิธีการในการฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพต่อไป นั่นคือ ผู้ใหญ่วัยกลางคนจะมีปัญหาในการเข้ารับการฝึกอบรมมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากว่า ผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านั้น มักจะขาดความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะเข้ารับการฝึกอบรมโดยวิธีการใหม่ ๆ ในสถานการณ์ดังกล่าวนี้จึงนับว่ามีความสำคัญมากที่จะต้องพยายามจัดการให้ทุก ๆ อย่าง สามารถดำเนินการไปด้วยความเป็นกันเอง ให้มีบรรยากาศในการส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปด้วยดี นอกจากนั้นยังพบว่าจะเป็นการดีถ้าได้จัดให้ผู้ใหญ่ได้มีเวลาในการเรียนรู้ยาวนานกว่าปกติ เพราะว่าผู้เรียนก็จะค่อย ๆ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

5. การเปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่มโดยจำแนกตามตัวแปร ผลการวิจัยครั้งนี้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ตัวแปร คือ ตามกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ส่วนอีก 2 ตัวแปรคือ ตามภูมิภาคนาเดิม และรายได้ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 และข้อ 5 และเมื่อทราบความสนใจในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นรายชื่อของแรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่างแล้ว การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรีกลุ่มตัวอย่างที่จะได้รับประโยชน์ ตามความสนใจนั้น ควรจัดดังนี้

5.1 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี ในด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต วิธีการจัดการเรียนการสอนควรจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งไม่ควรน้อยกว่า 15 คน และไม่ควรเกิน 20 คน การเรียนการสอนเปิดเป็นศูนย์การเรียนในชั้นเรียน การฝึกอบรมระยะสั้น มีการปฏิบัติจริง การเรียนทางวิทยุไปรษณีย์ แบบสื่อทางไกล วิทยุ โทรทัศน์ และชุดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ทักษะศึกษา สาขาวิชาที่เปิดสอน มีการเรียนเพื่อสอบเทียบ การทำอาหารและขนม การตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้ในบ้าน ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค ความรู้ด้านศาสนาและธรรมะ การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย เวลาที่เหมาะสมช่วงก่อนเข้างาน พักกลางวัน หลังเลิกงาน วันหยุด สถานที่ที่สะดวกที่ใช้จัดการเรียนการสอน คือ ในบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม หรือตั้งภายในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม โดยหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบใน

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน และจัดหาวิทยากร การจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต จะเป็นประโยชน์แก่แรงงานสตรีทุกคนที่ได้รับการศึกษาในด้านนี้ แต่ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบตามความสนใจแล้วจะเป็นประโยชน์มาก โดยเฉพาะแรงงานสตรีที่มีอายุน้อย และสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สตรีที่ยังเป็นโสด และมีรายได้ต่ำ (4,000 บาทต่อเดือนลงไป)

5.2 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี ด้านเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ วิธีการจัดการเรียนการสอนควรจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งไม่ควรน้อยกว่า 15 คน และไม่ควรเกิน 20 คน หลักสูตรที่จัดควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ จมภายใน 3 ชั่วโมง 3 วัน 10 วัน 1 เดือน อย่างมากไม่เกิน 3 เดือน เนื้อหาที่เปิดสอนมี การตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างทำผมและเสริมสวย การทำอาหารและขนม งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การเพาะปลูกต้นไม้ไม้ดอก การเลี้ยงสัตว์ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ การพิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน หมอชุดและโหราศาสตร์ การเจียรนัยเพชรพลอย การขับร้องและดนตรี การเรียนการสอนควรจัดกรณีวิชาชีพเคลื่อนที่ ภายในรถควรมีห้องสมุดอยู่ด้วย การจัดทัศนศึกษาอาชีพ พบผู้รู้หรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ การพบกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ การจัดกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ การจัดศูนย์ข้อมูลทางอาชีพ การจัดนิทรรศการ การจัดตั้งศูนย์การเรียนภายในโรงงานอุตสาหกรรม เวลาที่เหมาะสมคือ ช่วงพักกลางวัน ตอนเย็นหลังเลิกงาน และวันหยุด สถานที่ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน คือ ภายในโรงงานอุตสาหกรรม หรือนิคมอุตสาหกรรม หรือสถานที่ใกล้เคียงโรงงานอุตสาหกรรม รถฝึกวิชาชีพเคลื่อนที่เคลื่อนไปจอดตามหน้าโรงงานอุตสาหกรรม ช่วงพักกลางวัน ตามวันเวลาที่ได้ตกลงกับแรงงานสตรีที่จะเรียนหรือฝึกอบรมแต่ละโรงงาน หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ฟรีด้วย การจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้านเพิ่มพูนความรู้ และทักษะวิชาชีพ เมื่อเปรียบเทียบความสนใจแล้วจะให้ประโยชน์อย่างมาก สำหรับแรงงานสตรีที่มีอายุมาก สมรสแล้ว ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมาจากต่างจังหวัด จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และสูงกว่ามัธยมศึกษา มีรายได้ต่ำ (4,000 บาท ต่อเดือนลงไป)

5.3 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี ด้านการให้บริการข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ วิธีการจัดควรทำในรูปของมุมห้องสมุดเล็ก ๆ ภายในโรงงานอุตสาหกรรม บ้ายนิทรรศการ บ้ายโฆษณา บ้ายประกาศ สื่อที่ใช้ควรเป็นประเภทวิทยุ การแพร่ภาพทางโทรทัศน์

จัดทำสไลด์ วีดีโอ โดยจัดทำในรูปของนวนิยาย ละคร และเกมส์การแข่งขัน เวลาที่จัดความเป็นช่วงเช้าก่อนเข้างาน พักกลางวัน หลังเลิกงาน จัดในบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม หรือในนิคมอุตสาหกรรม หรือสถานที่ที่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม โดยหน่วยงานที่จัดควรเป็นผู้รับผิดชอบวัสดุ อุปกรณ์การจัดดำเนินการให้บริการข่าวสารข้อมูลทันทีต่อเหตุการณ์ จะเป็นประโยชน์แก่แรงงานสตรีทุกคน

6. เปรียบเทียบโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอายุ ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 6-10 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่ามีเวลา หรือพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนได้ ถ้ามีการจัดขึ้นจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานสตรี มีปัญหาในเรื่องเดียวกัน ด้านค่าจ้างแรงงาน ดังนั้นเมื่อมีการสอบถามเรื่องโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงตอบว่ามีเวลาหรือพอหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ถ้ามีการจัดขึ้นจริง เพราะแรงงานสตรีต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงาน และมองหาช่องทางประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระดังกล่าวตอบว่า วันอาทิตย์ รองลงมาได้แก่ เวลาเย็นหลังเลิกงาน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะวันอาทิตย์ และเวลาเย็นหลังเลิกงานเป็นวันหยุดและเวลาว่างของแรงงานสตรี ไม่ต้องเป็นหน่วยงานที่ทำประจำและเป็นเวลาว่างของแรงงานสตรี จึงมีความพร้อมที่จะเรียน นับเป็นปัจจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพ เสมหิรัญ (2530:127-146) ที่พบว่าปัจจัยด้านสภาพการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531:138) ผู้ใช้แรงงานสะดวกที่จะศึกษาในวันอาทิตย์ เวลาว่างดังกล่าวก็คงเป็นที่พอใจของลูกจ้างและนายจ้างเพราะไม่ใช้เวลาทำงาน

7. วิชาที่ควรเปิดสอน แรงงานสตรีตอบว่า วิชาที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ให้แก่ตนเอง และแรงงานสตรี ได้แก่ วิชาอาหารและขนม การตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย เย็บปักถักร้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแรงงานสตรีต้องการเรียนวิชาของสตรีที่ตนมีความถนัดสามารถทำได้โดยไม่ยากนัก

ลงทุนน้อย นำเอามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิทรา ทองศรี (2526:155) ที่วิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับสถานภาพด้านการศึกษา คือ สตรีไทยควรมีโอกาสที่จะศึกษาในแขนงวิชาที่ตนเองสนใจ และมีความถนัดเป็นอันดับหนึ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิตา แสนสุข (2527:291-295) ซึ่งวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล มีความเห็นว่าหน่วยงานรัฐบาลมีบทบาทในการให้การศึกษาด้านอาชีพ เพื่อส่งเสริมการเพิ่มพูนรายได้ในระดับมากในด้านคหกรรม เพราะเป็นวิชาที่แรงงานสตรีหัดได้ง่าย ไม่ใช่ทักษะที่ฝึกฝนยากมีประสบการณ์เดิมมาบ้าง สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้

8. สภาพแวดล้อม และกระบวนการจัดอื่น ๆ ในการเปิดสอนให้ความรู้แก่สตรี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปิดสอนให้ความรู้แก่สตรีที่ผู้วิจัยคิดว่าสำคัญ ได้แก่ เห็นด้วยกับการเปิดสอนเพราะเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถ สถานที่เรียนควรไปมาสะดวก เช่น ในโรงงาน ใกล้โรงงานและที่พัก ควรอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ ควรสอนสิ่งที่ให้ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ควรเปิดสอนในเวลาที่จะสะดวก เช่น วันหยุด ตอนเช้าก่อนเข้างาน หรือ พักเที่ยง จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยกับการเปิดสอนเพราะคิดว่าเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถ แต่สิ่งที่นำมาสอนให้ความรู้ความสามารถแก่สตรีควรเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ และควรอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ ฉะนั้นประเภทเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จะจัดให้แก่แรงงานสตรีจะต้องมีกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ความเหมาะสมความเป็นไปได้ที่จะเพิ่มพูนความรู้ส่งเสริมความสามารถ นำไปใช้ประโยชน์และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ สำหรับเวลาที่เปิดสอนควรเป็นวันหยุด เพื่อความไม่เป็นกังวลใจแก่ผู้เรียน และผู้เรียนไม่ได้เหน็ดเหนื่อยจากการทำงานการเรียนรู้อาจเกิดได้มาก สำหรับสถานที่เรียนควรเปิดสอนในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้โรงงานและที่พัก เพราะเป็นการประหยัดในค่าใช้จ่ายในการเดินทางและสะดวกแก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย ซึ่งผู้เรียนอาจรู้สึกสบายใจที่จะเรียนรู้ เพราะไม่ต้องมาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเรียนรู้เร็ว ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อองอาจ เชียงกระโทก (2530:135) ที่วิจัยพบว่า ผู้ใหญ่ที่สอบผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือในจังหวัดขอนแก่น ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่ศาลากลางบ้าน แสดงให้เห็นว่า

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องการศึกษาหาความรู้ในสถานที่ใกล้เคียงสิ่งแวดล้อม ฉะนั้นจึงควรจัดการเรียนการสอนบริเวณสิ่งแวดล้อมเดิมของแรงงานสตรี เช่นที่โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ เพื่อการปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าแรงงานสตรีให้ความสนใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพราะเห็นว่าเป็นช่องทางที่จะช่วยให้พวกเขาเกิดการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและความเป็นอยู่ ดังนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะได้หาทางสนับสนุนให้โรงงานต่าง ๆ ได้จัดบริการการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับแรงงานสตรีให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น กล่าวคือมีการร่วมมือระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียน กับสถานประกอบการอย่างจริงจัง
2. ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในแก่แรงงานสตรี ควรจะได้พิจารณาถึงความสนใจของสตรีแต่ละกลุ่มซึ่งมีความสนใจต่อเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้พบว่าแรงงานสตรีอายุต่ำกว่า 25 ปี สนใจมากกว่ากลุ่มอื่น ในเรื่องการเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ กีฬาและการออกกำลังกาย ขับร้องและดนตรี ทักษะการและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ และการเจียรนัยเพชรพลอย ส่วนสตรีกลุ่มอายุ 26 ปี ขึ้นไป สนใจเกี่ยวกับงานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ และการเพาะปลูกต้นไม้ สตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร สนใจมากในเรื่องการทักทายและท่องเที่ยว กับวิชาหมอดูและโหราศาสตร์ กลุ่มสตรีที่มีภูมิลำเนาจากต่างจังหวัด สนใจมากในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า สำหรับสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับประถมศึกษา สนใจมากในเรื่องตัดเย็บเสื้อผ้า และช่างทำผมเสริมสวย สตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ การทำอาหารและขนม การตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน ความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค กีฬาและการออกกำลังกาย และการจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว ส่วนสตรีที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาให้ความสนใจสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ การเพาะปลูกต้นไม้ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรู้ด้านกฎหมาย ทักษะการและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน สตรีที่ยังเป็นโสดมีความสนใจมากในเรื่องการเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ ความรู้ด้านกฎหมาย กีฬาและการ

ออกกำลังกาย การทัศนอาจรและท่องเที่ยว พิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน และ
 ชักร้องและดนตรี สำหรับสตรีที่สมรสแล้วมีความสนใจมากกว่าในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า ช่าง
 ทำผมเสริมสวย อาหารและขนม การตกแต่งบ้านและดูแลเครื่องใช้ในบ้าน สตรีที่มีรายได้ต่ำ
 (4,000 บาทต่อเดือนลงไป) มีความสนใจมากกว่าในเรื่องการเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ ตัดเย็บ
 เสื้อผ้า ช่างทำผมเสริมสวย และการเลี้ยงสัตว์ สำหรับสตรีที่มีรายได้สูง (มากกว่า 4,000
 บาท) สนใจมากในเรื่องงานประดิษฐ์สิ่งของและเครื่องใช้ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ
 ความรู้ด้านกฎหมาย การบริหารโรงงาน หมอดูและโหราศาสตร์

ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงควรพิจารณาความสนใจของสตรี
 แต่ละกลุ่มด้วย

3. เนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่แรงงานสตรีโดยทั่วไปให้ความสนใจในระดับมาก คือ อา
 หารและขนม กับความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค ที่สนใจปานกลางได้แก่ การตกแต่งบ้าน
 และดูแลเครื่องใช้ในบ้าน การเรียนรู้เพื่อสอบเทียบ การตัดเย็บเสื้อผ้า การจัดการเรื่องการเงิน
 ในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทำผมเสริมสวย พิมพ์ดีดและงานธุรการ
 กีฬาและการออกกำลังกาย งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ ความรู้ด้านกฎหมาย ทัศนอาจรและ
 ท่องเที่ยว ศาสนาและธรรมะ การเพาะปลูกต้นไม้ การบริหารโรงงาน และชักร้องและดนตรี
 ที่สนใจน้อยได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การเจียรนัยเพชรพลอย การเลี้ยงกิ้งกิ้งเลี้ยงปลา หมอดูและ
 โหราศาสตร์

จากผลการวิจัยในข้อนี้สามารถนำไปใช้พิจารณาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการ
 ศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานสตรีได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ ได้จำกัดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะแรงงานสตรีในนิคม
 อุตสาหกรรมลาดกระบังเท่านั้น จึงได้ข้อมูลจากแรงงานสตรีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ควรจะได้มีการ
 ขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น โดยขยายไปยังเขตอื่น ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและ
 ต่างจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของแรงงานสตรีได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยฉบับนี้มีความจำกัดในแง่ของการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งอาจได้ความจริงเพียงบางส่วน ถ้ามีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นประกอบ เป็นต้นว่า การสัมภาษณ์ ก็จะช่วยให้ได้ข้อมูลชัดเจนยิ่งขึ้น

3. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะได้ร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อทดลองหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่แรงงานสตรีแล้วมีการประเมินผล และติดตามผลอย่างมีระบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ เลหาเพ็ญแสง. การใช้เวลาว่างของคณงานสตรีที่ฝึกในหอพักของบริษัทโรงงานทอผ้า
กรุงเทพจำกัด. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
ออตสำเนา.

กลุ่มเพื่อนหญิง. "กรรมกรหญิงได้รับอะไรจากกฎหมาย," สตรีทัศน์. 3(3) : 16-19; สิงหาคม-
ตุลาคม 2528.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีพ
สำหรับสตรีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.

_____. เรื่องภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอก
โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, 2531.

กาญจนา กาญจนารายณ์. "แรงงานสตรีในประเทศไทย," แรงงานสัมพันธ์. 31(6) : 33-36;
พฤศจิกายน-ธันวาคม 2532.

กาญจนา จวรณกุล. การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียนและการสอนของโปรแกรมการศึกษา
ผู้ใหญ่สายสัมพันธ์กับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 ในโรงงาน. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521. ออตสำเนา

เกหลง ปากาสัทธ. ประวัติการศึกษาประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรหาร, 2500.

ก่อ สวัสดิพานิชย์. "วิเคราะห์การศึกษานอกระบบไทย : จากอดีตสู่ปัจจุบัน," ใน การศึกษานอก
ระบบ, . 1 (2) : 11 - 32 ; กันยายน - ธันวาคม, 2529.

"ซานรับเศรษฐกิจยุคนี้" 34 แรงงานหญิงเพื่อผู้แรงงานชาย, " เดลินิวส์. 7 มกราคม 2534
หน้า 17.

คณะกรรมการยุติธรรมและสันติแห่งประเทศไทย. แรงงานหญิงในเอเชีย : สู่เพื่อความอยู่รอด
(เอกสารประกอบการศึกษานับที่ 4). กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2525.

คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525 - 2544).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2525.

ชุตี วงศ์รัตน. สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2530.

ชำนาญ นิสารัตน์. "การศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงานอุตสาหกรรม", ใน รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่
เล่ม 2. หน้า 218 - 230. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา, 2518.

ณรงค์ จิมธนู. แรงงานหญิง. กรุงเทพฯ : กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย, 2533.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. พระราชพงศาวดารฉบับพระราช-
หัตถเลขา เล่ม 1 ตอน 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2495.

นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. กรุงเทพฯ : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง, 2533.

นิตรา ทองศรี. ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยี และ
อาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในสังคม.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. ถ่ายเอกสาร.

ปณิตดา บุญผลา. โครงการพัฒนาแรงงานสตรีในภาคอุตสาหกรรมการผลิต : โครงการการศึกษา
คนงานสตรี. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ถ่ายเอกสาร.

ประไพ เสงี่ยมิรุ. ความคิดเห็นของครูฝึก และผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการ
เรียนรู้ระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรมของหลักสูตรเตรียมเข้าทำงานในสถาบันพัฒนา
ฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530. ถ่ายเอกสาร.

พะเยีย สุทธิจำริญ. การปรับตัวของพนักงานหญิงที่มีต่องานอุตสาหกรรม : ศึกษาเปรียบเทียบ
ระหว่างพนักงานที่อาศัยอยู่ในหอพักของบริษัท และพนักงานที่อาศัยอยู่นอกบริเวณบริษัท.
วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

รายงานประจำปี 2530 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2530.

แรงงาน, กรม. รายงานการประชุมสัมมนาผู้นำแรงงานสตรี รุ่นที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมแรงงาน
กระทรวงมหาดไทย และคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาแรงงานสตรี, 2531.

"แรงงานหญิงสร้างรายได้สี่แสนล้าน มากกว่าชายแผ่นดิน แต่คุณภาพชีวิตยังตกต่ำ สถาบันวิจัยหญิง
ชายฯ จัดสัมมนาเร่งช่วย," สยามรัฐ. 12 กรกฎาคม 2534. หน้า 6.

ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

วรวรรณ ธนพิบูลย์. การทำงานของแรงงานหญิงในเขตเมือง. กรุงเทพฯ : กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย, 2529.

วิชัญวรรณ วรณวิทยา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในสหภาพแรงงานประเภทกิจการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสือพิมพ์ และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525. อุดลำนเนา.

วิโรจน์ เจียรพันธ์กรักษ์. ผลกระทบของค่าจ้างขั้นต่ำต่อภาวะว่างงานของแรงงานหญิง.

วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524. อุดลำนเนา.

วีระ สุภากิจ. ศึกษาสภาพและความสนใจการอ่านของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อุดลำนเนา.

ศุภลักษณ์ อารีย์สว่างวงศ์. วิเคราะห์สภาพการใช้แรงงานสตรีในบริษัทข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทไทรอัมพ์ อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525. อุดลำนเนา.

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้ผู้ใช้น้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531. ถ่ายเอกสาร.

สุจินต์ สิริวัฒนสกุล และสมนึก โทณผลิน. "การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้กับพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต," การศึกษานอกโรงเรียน. 27 (157) : 26 - 34 ; สิงหาคม - กันยายน 2533.

สุธิดา แสนสุข. บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อุดลำนเนา.

- สุภาพร จันทรจำเริญ. บทบาทของสหภาพแรงงานในการให้การศึกษาแก่ลูกจ้าง : ศึกษาเฉพาะสหภาพแรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524. ถ่ายเอกสาร.
- สุรวิรัตน์ รักเหยา. คนงานหญิงและหอพักในโรงงานทอผ้า : การศึกษาที่อยู่อาศัย และสภาพความเป็นอยู่. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- องอาจ เขียงกระโทก. รูปแบบการจัดบริการการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับผู้สอบผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถพล จินะวัฒน์. ความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้างและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ถ่ายเอกสาร.
- อัฒมณี บุรณกานนท์. การศึกษานอกระบบของลูกจ้างไทย. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526. ถ่ายเอกสาร.
- ILO. Women Workers : Selected Documents. Geneva : International Labour Office, 1988.
- Yamane, Toro. Statistics : An Introductory Analysis. 2 nd ed. Tokyo : A Harper International Edition, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ทม 1007/ 0416

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 กุมภาพันธ์ 2534

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้จัดการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวสุจิตต์ เอี่ยมละออ

เป็นนิสิตระดับ

☐ ปริญญาเอก สาขา☒ ปริญญาโท วิชาเอก การศึกษาคู่ไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นกว่า เพื่อทำปริญญานิพนธ์

เรื่อง ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณี
ศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ปฐม นิกมานนท์ ประธาน

ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ กรรมการ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตไกรขอความอนุเคราะห์ คือ ขออนุญาตให้แรงงานสตรี จำนวน 1,000 คน ในเขตนิคมอุตสาหกรรม
ลาดกระบัง ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรม, คอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน
มีนาคม - พฤษภาคม 2534 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความสนใจ และ โอกาสในการเข้าร่วม
กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 พระโขนง กทม.10110

8 มีนาคม 2534

เรียน เพื่อนสภาสตรีผู้ใช้แรงงาน

ด้วยดิฉันกำลังทำวิจัยเกี่ยวกับความสนใจและโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถของสตรีผู้ใช้แรงงาน จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ช่วยตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาถึงแนวทางการจัดการบริการด้านการศึกษาให้แก่สตรีของเรา

คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาให้ท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อด้วยความจริงใจ และตอบตามความเป็นจริง

หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ด้วยความรักและนับถือยิ่ง

น.ส. สุจิตต์ เอี่ยมละออ

ผู้วิจัย

โปรดอ่านคำถามแต่ละข้อ แล้วเติมข้อความในช่องว่างหรือ กาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
ที่ตรงกับความคิดเห็นหรือที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน และขอความกรุณาให้ตอบทุกข้อ

ขอขอบคุณค่ะ

สุจิตต์ เอี่ยมละออ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ข้าพเจ้า ชื่อ

2. อายุเต็มในปีนี้

☐ น้อยกว่า 15 ปี

☐ 31-35 ปี

☐ 15-20 ปี

☐ 36-40 ปี

☐ 21-25 ปี

☐ 41-45 ปี

☐ 26-30 ปี

☐ มากกว่า 45 ปี

3. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน

☐ เป็นคนกรุงเทพฯ

☐ มาจากภาคใต้

☐ มาจากจังหวัดอื่นในภาคกลาง

☐ มาจากภาคตะวันออก

☐ มาจากภาคเหนือ

☐ มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. สถานภาพการสมรส

☐ ยังเป็นโสด

☐ แต่งงานแล้ว มีบุตร คน

☐ แต่งงานแล้ว แต่ยังไม่มียุติ

☐ หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

12. ปัจจุบันท่านพักอยู่ที่ไหน

☐ พักอยู่ในบ้านพักที่ทาง
 โรงงานจัดให้

☐ เข้าบ้านรวมอยู่กับเพื่อน ๆ

☐ เข้าบ้านอยู่เป็นส่วนตัว

☐ อยู่บ้านของตัวเอง

☐ อาศัยอยู่กับผู้อื่น

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

13. การให้เงินรายได้ของท่าน

☐ ใช้จ่ายเฉพาะตัวข้าพเจ้าคนเดียว

☐ ต้องอุปการะบิดามารดา และญาติพี่น้อง

☐ ต้องอุปการะครอบครัวของ
 ข้าพเจ้า

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

14. รายได้เมื่อเทียบกับรายจ่าย

☐ ไม่พอใช้ ต้องกู้ยืมเงิน

☐ ไม่พอใช้ต้องทำงานพิเศษเพิ่ม

☐ พออยู่ได้ แต่ต้องประหยัด

☐ มีพอใช้ และเหลือเก็บ

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 : ความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

15. หลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว ท่านเคยเข้าร่วมการศึกษา หรือฝึกอบรมอะไรหรือไม่

☐ เคยเข้าเรียน หรือฝึกอบรมเกี่ยวกับ

☐ ไม่เคย

☐ ไม่แน่ใจ

16. ถ้าหากมีการสอนอาชีพ หรือฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่คนในโรงงาน

ท่านสนใจจะเข้าร่วมหรือไม่

☐ สนใจ เพราะ

☐ ไม่สนใจ เพราะ

☐ ไม่แน่ใจ เพราะ

17. ถ้าเปิดสอนอาชีพ หรืออบรมให้ความรู้แก่สตรีในโรงงาน คิดว่าเรื่องอะไร น่าจะเป็นประโยชน์ โปรดเขียนสัก 3 อย่าง
1.
 2.
 3.
18. ถ้ามีการเปิดสอนความรู้หรืออาชีพให้แก่คนงานสตรี ท่านคิดว่าวิชาต่อไปนี้ น่าสนใจสำหรับตัวท่านมากเท่าไร? (โปรดเขียน ✓ ให้ตรงตามช่องที่ท่านเลือกและตอบทุกข้อ)

วิชาที่เปิดสอน	ข้าพเจ้า สนใจมาก	ข้าพเจ้า สนใจปานกลาง	ข้าพเจ้า สนใจน้อย
1) การเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อสอนเทียบ ระดับต่าง ๆ			
2) การตัดเย็บเสื้อผ้า			
3) ช่างทำผม เสริมสวย			
4) การทำอาหาร และขนม			
5) งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้			
6) การเพาะปลูกต้นไม้ ไม้ดอก			
7) การเลี้ยงสัตว์			
8) การเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา			
9) การตกแต่งบ้าน และดูแลรักษาเครื่องใช้ในบ้าน ...			
10) ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ			
11) ความรู้ด้านกฎหมาย			
12) ความรู้ด้านอนามัย และการรักษาโรค			
13) ความรู้ด้านศาสนา และธรรมะ			

วิชาที่เปิดสอน .	ข้าพเจ้า สนใจมาก	ข้าพเจ้า สนใจปานกลาง	ข้าพเจ้า สนใจน้อย
14) กิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย			
15) การทัศนอาจร และท่องเที่ยว			
16) การพิมพ์ดีด และงานธุรการ			
17) การบริหารโรงงาน			
18) หมอดู และโหราศาสตร์			
19) การเจียรนัย เพชร พลอย			
20) การขับร้อง และดนตรี			
21) การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว			

19. นอกจากความรู้ที่ระบุในข้อ 18 แล้ว ท่านคิดว่ามีความรู้ หรืออาชีพอะไร ที่น่าจะเปิดสอน และน่าจะเป็นประโยชน์แก่คนงานสตรี (โปรดระบุ)

- 1)
- 2)
- 3)

20. ถ้ามีการเปิดสอนความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ ท่านจะมีเวลาร่วมกิจกรรมหรือไม่

- ☐ มีเวลา ☐ ไม่มีเวลา
☐ พอหาเวลาได้ ☐ ไม่แน่ใจ

21. สมมติว่าท่านหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการสอนดังกล่าวได้ ท่านคิดว่าเวลาใดเหมาะสมที่สุดสำหรับท่าน

- ☐ เวลาพักกลางวัน ☐ ตอนเย็นหลังจากเลิกงาน
☐ วันเสาร์ ☐ วันอาทิตย์
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

22. ท่านสนใจการสอนแบบใด (เขียน ✓ ในข้อที่ท่านสนใจ และเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เชิญวิทยากรมาบรรยายความรู้ด้านต่าง ๆ
- ☐ เชิญผู้รู้ในแขนงต่าง ๆ มาให้คำแนะนำและสาธิตให้ดู
- ☐ จัดฝึกอบรมระยะสั้น
- ☐ การเรียนจากเอกสารและหนังสือคำสอน
- ☐ การเรียนจากวิทยุ โทรทัศน์ และวีดีโอ
- ☐ การไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

23. ถ้าจะมีการเปิดสอนให้ความรู้แก่สตรี ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อแนะนำอะไรบ้าง
(โปรดเขียนแสดงความคิดเห็น)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือจากท่าน

สุจิตต์ เอี่ยมละออ

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงงานอุตสาหกรรม และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
แบ่งตามเขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก

รายชื่อโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งตามเขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก

เขต	ชื่อโรงงานอุตสาหกรรม	จำนวนแรงงานสตรี (คน)
<u>เขตอุตสาหกรรมทั่วไป</u>		
	1. บริษัท กุลธรเคอร์บี้ จำกัด	50
	2. บริษัท คอร์ติน่า สปอร์ต อินดัสตรี จำกัด	50
	3. บริษัท ไทยเมจิฟาร์มมาชีวิคัล จำกัด	50
	4. บริษัท พี.เอ็ม.ฟุตส์ จำกัด	50
	5. บริษัท ลีเวอร์บราเธอร์ (ประเทศไทย) จำกัด	50
<u>เขตอุตสาหกรรมส่งออก</u>		
	1. บริษัท ฟรีเมียร์ โยชิฮาวาไทย จำกัด	50
	2. บริษัท เฟิร์สซิลิคอนอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด	50
	3. บริษัท เยนเนอรัลโค้ตติ้งกรุ๊ป จำกัด	50
	4. บริษัท เวิลด์ไวต์ แมนูแฟคเจอเรอร์ส จำกัด	50
	5. บริษัท สยามอาร์ต ฟลาวเวอร์ส จำกัด	50
	6. บริษัท สยามลินินอินดัสทรี จำกัด	50
	7. บริษัท เหมยเงินอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	50
	8. บริษัท อุตสาหกรรมเครื่องเขียนกรุงเทพ จำกัด	50
	9. บริษัท อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยูเอสเอ จำกัด	50
	10. บริษัท แอนเซลล์ (ประเทศไทย) จำกัด	50
	11. บริษัท เอเวอร์วินเนอร์อินดัสทรี จำกัด	50
	12. บริษัท อาร์ทอพอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	50

เขต	ชื่อโรงงานอุตสาหกรรม	จำนวนแรงงานสตรี (คน)
	13. บริษัท เอ็ม เอส ไอ มหาจักรแอร์คอนดิชั่นเนอร์ส จำกัด	50
	14. บริษัท เอ็นโดไทย จำกัด	50
	15. บริษัท ออว่า คอมพิวเตอร์ จำกัด	50
	รวมทั้งสิ้น	1,000

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว สัจจิตต์ เอี่ยมละออ
เกิดวันที่	6 ธันวาคม พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด	อำเภอลาดกระบัง กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	399/54 ซอยวัดรวกสุทธาราม ตำบลบางขุนศรี อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองการเจ้าหน้าที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	ศษ.บ. (วิชาเอกประวัติศาสตร์ วิชาโทภูมิศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2534	กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของแรงงานสตรี :
กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง กทม.

บทคัดย่อ

ของ

สุจิตต์ เอี่ยมละออ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2534

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสนใจ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังจำนวน 1,000 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้คำนวณสถิติพื้นฐานด้วยร้อยละ และค่าเฉลี่ยของคะแนน และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วย t-test และ F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานสตรี

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 64.00 ยังเป็นโสด และร้อยละ 36.00 มีครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.10 มีอายุระหว่าง 15-30 ปี พื้นฐานการศึกษามีตั้งแต่ไม่เคยเข้าเรียนจนถึงจบปริญญาตรีร้อยละ 45.00 จบระดับประถม และร้อยละ 38.40 จบระดับมัธยม ด้านภูมิลำเนาพบว่าร้อยละ 41.40 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพ ร้อยละ 23.80 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 19.40 มาจากจังหวัดอื่นในภาคกลาง และร้อยละ 15.40 มาจากภาคอื่นอีก 3 ภาครวมกัน ร้อยละ 45.90 อยู่ในกรุงเทพเกิน 10 ปี และร้อยละ 14.70 อยู่ยังไม่ถึง 1 ปี ด้านอาชีพเดิม พบว่า ร้อยละ 43.70 เคยรับจ้าง ร้อยละ 20.30 ทำอาชีพเกษตร นอกนั้นทำอาชีพอื่น จำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่อวันอยู่ระหว่าง 7-13 มากที่สุด คือ ร้อยละ 90.40 ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง ด้านรายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.80 อยู่ระหว่าง 2,000-4,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 85.40 ต้องใช้จ่ายเพื่ออุปการะครอบครัว และญาติพี่น้อง เมื่อเทียบรายได้กับรายจ่าย ร้อยละ 13.20 ตอบว่ามีพอใช้และเหลือเก็บ ร้อยละ 72.30 พออยู่ได้ และร้อยละ 13.80 ตอบว่าไม่พอ ต้องกู้หนี้ยืมสินหรือทำงานพิเศษ

2. ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.50 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมถ้ามีการจัดขึ้น วิชาที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าสนใจระดับมาก ได้แก่ อาหารและขนม กับความรู้ด้านอนามัยและรักษาโรค ที่สนใจปานกลาง ได้แก่ การตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้ การเรียนเพื่อสอบเทียบ ตัดเย็บเสื้อผ้า การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทำผมเสริมสวย พิมพ์ดีดและงานธุรการ กีฬาและการออกกำลังกาย งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ ความรู้ด้านกฎหมาย ทัศนมาตร ศาสนาและธรรมะ การเพาะปลูก การบริหารโรงงาน และ ชีวร้องและดนตรี

วิชาที่สนใจน้อย ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การเจียรนัยเพชรพลอย การเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา และหมอดู และโหราศาสตร์

เมื่อเปรียบเทียบความสนใจระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 25 ปี) สนใจมากกว่าในเรื่อง การเรียนเพื่อสอบเทียบ กีฬาและการออกกำลังกาย ชั้บร้องและดนตรี ทักษาจร พิมพ์ดีดและงานธุรการ และ การเจียรนัยเพชรพลอย ส่วนกลุ่มอายุมาก (26 ปีขึ้นไป) สนใจมากกว่าในเรื่อง งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ และ การเพาะปลูกต้นไม้และไม้ดอก

สตรีที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพ สนใจมากกว่าในเรื่อง การทัศนากจร กับ วิชาหมอดู และโหราศาสตร์ ส่วนสตรีที่มาจากต่างจังหวัดสนใจมากกว่าในเรื่อง การตัดเย็บเสื้อผ้า

กลุ่มที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับประถม สนใจมากกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องตัดเย็บเสื้อผ้า และช่างทำผมเสริมสวย กลุ่มที่มีพื้นฐานระดับมัธยม สนใจมากกว่าในเรื่อง การเรียนเพื่อสอบเทียบอาหารและขนม การตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้ อนามัยและการรักษาโรค กีฬาและการออกกำลังกาย และ การจัดการเรื่องการเงินในครอบครัว ส่วนกลุ่มที่มีพื้นฐานสูงกว่าระดับมัธยม สนใจมากกว่าในเรื่อง งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การเพาะปลูก อาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรู้ด้านกฎหมาย ทักษาจร พิมพ์ดีดและงานธุรการ และการบริหารโรงงาน

กลุ่มที่ยังโสด สนใจมากกว่าในเรื่อง การเรียนเพื่อสอบเทียบ ความรู้ด้านกฎหมาย กีฬา และการออกกำลังกาย ทักษาจร พิมพ์ดีดและงานธุรการ การบริหารโรงงาน และชั้บร้องดนตรี ส่วนกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว สนใจมากกว่าในเรื่อง การตัดเย็บเสื้อผ้า ทำผมเสริมสวย อาหารและขนม และการตกแต่งบ้านและดูแลรักษาเครื่องใช้

กลุ่มรายได้้น้อย (ต่ำกว่า 4000 บาทต่อเดือน) สนใจมากกว่าในเรื่อง การเรียนเพื่อสอบเทียบ ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำผมเสริมสวย และการเลี้ยงสัตว์ ส่วนกลุ่มรายได้สูง (เกิน 4000 บาท) สนใจสูงกว่าเรื่อง งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ อาชีพแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความรู้ด้านกฎหมาย การบริหารโรงงาน และหมอดูและโหราศาสตร์

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีจัดกิจกรรม

วิธีจัดที่กลุ่มตัวอย่างสนใจ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ฝึกอบรมระยะสั้น เชิญผู้รู้มาให้คำแนะนำและสาธิต ไปดูงานในสถานที่ต่าง ๆ เชิญวิทยากรบรรยาย เรียนจากเอกสารและคำสอน เรียนจากสื่อต่าง ๆ สอนตัวต่อตัว เรียนโดยปฏิบัติ เรียนทางไปรษณีย์ เรียนใน

ชั้นเรียน และสอนระยะยาว

4. โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.60 ตอบว่ามีเวลา และพอหาเวลาร่วมกิจกรรมได้ ร้อยละ 22.90 ไม่น่าใจ และร้อยละ 6.50 ไม่สามารถเข้าร่วมได้ เวลาที่เข้าร่วมได้ คือ วันอาทิตย์ และ ตอนเย็นหลังเลิกงาน เมื่อวิเคราะห์แต่ละกลุ่มตามตัวแปรอิสระก็ได้ผลสอดคล้องกันทุกกลุ่ม คือ ส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ถ้ามีการจัดขึ้น

5. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม เรียงลำดับตามความถี่ได้ดังนี้ คือ สถานที่เรียน ควรให้ไปมาสะดวก ควรสอนสิ่งที่เอาไปประกอบอาชีพได้ ควรสอนในวันหยุด ควรสอนให้ฟรี ควรเป็นการอบรมระยะสั้น และได้ผลเร็ว อยากให้สอนโดยปฏิบัติ และควรเปิดสอนโดยเร็ว

WOMEN'S INTEREST AND OPPORTUNITIES FOR PARTICIPATING IN NONFORMAL
EDUCATION ACTIVITIES : A CASE STUDY OF THE LATKRABANG
INDUSTRIAL ESTATE, BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

SUCHIT EAMLA-OR

Presented on partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

September 1991

The purpose of this research was to investigate the interest and opportunity in participating the nonformal education activities of the women workers. The sample consisted of 1000 women workers randomly selected from the Latkrabang Industrial Estates. The data were collected through the questionnaires. The statistics employed in the data analysis included the descriptive statistics, t-test and F-test.

The findings were as follows :

1. General Information on Women Workers.

Approximately 64.00 per cent of the women workers were single, 36.00 per cent married, 88.10 per cent with the age ranging from 15 to 30 years. Their education ranged from no formal schooling to bachelor degree, 45.00 per cent completed primary education, 38.40 secondary education. The majority of them, 41.40 per cent, were from Bangkok originally, 23.80 per cent migrating from the Northeast, 19.40 per cent from the Central and 15.40 per cent from the other 3 regions. Most of them, 45.90 per cent had resided in Bangkok for over 10 years, 14.70 per cent for less than one year. For previous employment, 43.70 per cent used to work in a labour force, 20.30 per cent in agriculture and the rest in other ways of earning a living. Their working hours ranged from 7-13 hours per day - the majority, 90.40 per cent, worked 8 hours a day. Most of them, 78.80 per cent, earned from ~~฿~~. 2,000 to ~~฿~~. 4,000 a month. About 85.40 per cent had to support their families and kins from these incomes. When expenses were considered, it was found that 13.20 per cent covered their expenses and the balance going into savings, 72.30 per cent were about making the ends meet while

13.80 per cent were off balance, going into debts or being forced into extra jobs.

2. Interest in Participating the Nonformal Education Activities.

The majority of the subjects, 79.50 per cent, showed interest in participating the activity. The highly-preferred activities included cooking, sanitation, and health care. The moderately - favoured activities were the following; home decoration, home care, classed for nonformal education examination, dressmaking, home economics, introduction to new career, hairdressing, typing and secretarial work, sports and exercise, handicraft, everyday law, sight seeing, religious principles and Buddhist teachings, plant growing, factory management, singing and music. The areas interested the least by the workers included the following; animal raising, jewel cutting, shrimp and fish farming, fortune telling and astrology.

When their interests were compared, it was found that the young women (under 25 years of age) preferred the class preparing for the nonformal education exam, sport and exercise, singing and music, sight seeing trip, typing and secretarial work, and cutting of precious stones, while the workers with older age (over 26 years) were interested in handicraft, growing plants and flowers.

The women workers who were Bangkokians were more interested in sight seeing trips, fortune telling and astrology while those migrating from other provinces tended to favour dressmaking.

The women workers with primary education tended to be more interested in dressmaking, hairdressing and beauty job, while those with secondary education background tended to be interested in

preparation for nonformal education examination, cooking, home decoration and home care, sanitation and health care, sports and exercise, and home finance. Workers with beyond secondary education background favoured handicraft, plant growing, new ways of earning a living, everyday law, sight seeing, typing and secretarial work and factory management.

The single woman workers were mostly interested in preparation for nonformal education examination, everyday law, sports and exercise, sight seeing trips, typing and secretarial work, factory management, singing and music, while married woman workers tended to favour the following activities : dressmaking, beauty job, cooking, home decoration and home care.

Those with less income (less than ₦. 4,000 per month) enjoyed preparation class for nonformal examination, dressmaking, hairdressing and beauty, animal raising, while those with higher income (more than ₦. 4,000 per month) favoured the following activities : handicraft, new ways of earning a living, everyday law, factory management, fortune telling and astrology,

3. Opinions on Strategy in Organising the Activities.

The techniques in organising the activities mostly favoured by the workers were ranked by frequency as follows : short course training, demonstration and introduction by resource persons, visitations to interesting places, lectures by resource persons, learning from materials and texts, learning from media, individual tutor, long distance programs, attending the class and long courses.

4. Opportunity in Activity Participation

The majority of the woman workers, 70.00 per cent, had the opportunity for, or would spare extra time to attend, the activities, while 22.90 per cent were not sure and 6.50 per cent could not participate. The convenient time for them to participate was Sundays, and evenings after work. When each group was analyzed according to the independent variables, it was concluded that most of them could participate the activities.

5. Additional Opinions

Their additional ideas and opinions were presented, ranked by frequency as follow : the activities should be held at a spot convenient for them to participate; what was taught should be applied in earning a living; classes/activities should be organized on the weekends; no charges should be collected; short and effective courses should be encouraged; learning by practice was recommended; and the courses/activities should be offered promptly.